Nr. 49 (15.139).
Ч. 49 (15.139).

Lwów, sobota 4. marca 1939.
Львів, субота 4. березня 1939.

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

Rok LX.
Рік LX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ. ВИДАННЯ: А. Б.

DIŁO

Wychodzi codziennie rano.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Чому відложено перше засідання карпатоукраїнського сойму?

ТЕКСТ ТЕЛЕГРАМИ ПРЕЗ. ГАХИ.

ВІДЕНЬ. УПС. „Фелькішер Беобахтер" приніс вістку, що президент чехословацької республіки д-р Е. Гаха вислав на руки премієра Карпатської України о. д-ра А. Волошина телеграму такого змісту:

„Скликання сойму Карпатської України на день 2. березня не є можливе, бо на той день скликано вже передше засідання центрального уряду в Празі. Це унеможливило би приявність членів центрального уряду, що було б небажане з внутрішньо- і зовнішньо-політичних причин. Тому прошу назначити інший речинець між 6—9. березня".

Уряд Карпатської України приняв цю пропозицію і подасть в найближчих днях речинець першого засідання сойму Карпатської України.

ХУСТ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ВІДКРИТТЯ СОЙМУ.

ХУСТ. КУП. В Хусті горячково приготовляються до першого засідання сойму Карпатської України. Міська управа робить усі заходи, щоб як найкраще привітати цей святочний день.

ФІЛЯТЕЛІСТИ ЗАЦІКАВЛЕНІ КАРПАТОУКРАЇНСЬКИМИ МАРКАМИ.

ХУСТ. КУП. Поштова марка, яку видадуть з нагоди відкриття першого сойму Карпатської України викликала велике зацікавлення серед філятелістів. Щодня напливають до почтового уряду в Хусті значні замовлення на ту марку.

Німецька преса про Карпат. Україну.

ВІДЕНЬ. УПС. „Ноєс Вінер Таґеблят" подає вістку про створення національного фонду Карпатської України та згадує також про заклик премієра Карпатської України підтримати акцію уряду в тому напрямі. Дальше повідомляє цей часопис, що Хуст вже тепер приготовляється до святочного відкриття першого сойму Карпатської України. На будинку сойму вже повівають національні прапори. Передбачується приїзд 250 гостей на перше засідання сойму. Окремо часопис приносить згадку про українську звукову фільму п. н. „Україна в огні", темою якої є визвольна боротьба України.

Привіти для Карп. України з Америки.

ХУСТ. УПС. До уряду Карпатської України приходять щораз то нові привітальні телеграми з цілого світа і то як від українців так і від прихильників української визвольної боротьби. Останньо прийшла телеграма від комітету оборони Карпатської України в Ню-Йорку, якого головою є о. Левицький, відомий український діяч.

Вивіз дерева з Карпат. України.

ХУСТ. КУП. З Ясіня почали вивозити до Данціґу дерево з Карпатської України. Дерево це є одно з найкращих в Европі, а саме є воно тверде і рівне. Особливо букове дерево надається дуже добре до виробу літаків. Тому заграниця цікавиться буковим і дубовим деревом з Карпатської України.

РОЗБУДОВА СКАРБОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Головна дирекція скарбу у Хусті повідомляє, що в останніх днях принято до служби 5 концептових урядників, 10 рахункових, 8 канцелярійних, 4 службовиків і 20 осіб з фінансової сторожі. В найближчих днях будуть приняті нові сили.

УЗГІДНЕННЯ ЗАЛІЗНИЧИХ ТАРИФ З МАДЯРЩИНОЮ.

ХУСТ. КУП. Переговори в Будапешті в справі залізничої товарової тарифи будуть небавом покінчені успішно для Карпатської України. Тому, що тепер є досить велика ріжниця тариф, Мадярщина знизить тарифу на 15—50%. З великої знижки будуть користати особливо такі товари, як дерево, вугіль, сіль, худоба, металі, як що йде про ціловаґонові посилки.

Старшинський курс у „Карпат. Січі".

ВІДЕНЬ. УПС. Як ми вже повідомляли, 24. лютого закінчився інструкторський курс для підстаршин „Карпатської Січі". Довідуємося, що з початком березня головна команда „Карпатської Січі" відкриває старшинський курс для членів „К. Січі".

ЖІНОЧИЙ ІНСТРУКТОРСЬКИЙ КУРС.

Від 15. лютого ведеться інструкторський курс для жіночих відділів „Карпатської Січі". Між учасницями курсу є сільські дівчата, учительки, студентки, замужні жінки. Подаємо програму дня на цьому курсі: в год. 6. рано вставання й півгодинна руханка. Опісля спільна молитва й снідання; від год. 8. до 12. відбуваються виклади з ділянки: українознавства (історія України, географія, література), картографії і тереноznавства, санітарного вишколу (анатомія людини, перша поміч, охорона перед боєвими ґазами), суспільних тем (жінка й родина, народне мистецтво). Після ранніх викладів двогодинна обідова перерва; у 14 годині продовжаються виклади до год. 18.30. По викладах одногодинна передишка, яку учасниці вихісновують на читання преси та писання рефератів на ріжні теми. В год. 19.30 знову наука, після вечірньої молитви нічний відпочинок.

Внутрі бережуть порядку дві дижурні курсантки, які здають звіт зі своєї служби командантці курсу.

Курсантки „січовички" дають запоруку, що українське жіноцтво піде рамя об рамя з чоловіками в бій за святі ідеали української держави.

НОВІ ЖІНОЧІ ВІДДІЛИ „КАРПАТСЬКОЇ СІЧІ".

До головної команди „Карпатської Січі" напливають щораз то нові повідомлення про заснування нових жіночих відділів.

Українська меншина в Румунії домагається повних прав.

ВІДЕНЬ. УПС. В половині лютого ц. р. відпоручники всіх українських установ на Буковині й Бесарабії переслали королівському намісникові меморіял, в якому домагаються для українців в Румунії повних громадянських прав.

—o—

Цигани проти „карпаторусских авдицій".

БУДАПЕШТ. КУП. Будапештенська організація циганських музикантів звернулася до дирекції мадярського радія з домаганням скасувати „карпаторусскі" і словацькі авдиції, якими тепер заступлено циганські авдиції. Цигани мотивують своє домагання тим, що ті авдиції відбирають їм хліб.

—o—

В АВСТРІЇ ЗАКРИТО ВСІ ПРИВАТНІ ШКОЛИ.

ВІДЕНЬ. КУП. Намісник Австрії д-р Зайс Інкварт видав розпорядок, яким закривається всі церковні і приватні школи.

Nr. 49 (15.139).
Ч. 49 (15.139).

Lwów, sobota 4. marca 1939.
Львів, субота 4. березня 1939.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Rok LX.
Рік LX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ. ВИДАННЯ: А. Б.

DIŁO

Wychodzi codziennie rano.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Чому відложено перше засідання карпатоукраїнського сойму?

ТЕКСТ ТЕЛЕГРАМИ ПРЕЗ. ГАХИ.

ВІДЕНЬ. УПС. „Фелькішер Беобахтер" приносить вістку, що президент чехословацької республіки д-р Е. Гаха вислав на руки премієра Карпатської України о. д-ра А. Волошина телеграму такого змісту:

„Скликання сойму Карпатської України на день 2. березня не є можливе, бо на той день скликано вже передше засідання центрального уряду в Празі. Це унеможливило би приявність членів центрального уряду, що було б небажане з внутрішньо- і зовнішньо-політичних причин. Тому прошу назначити інший речинець між 6— 9. березня".

Уряд Карпатської України приняв цю пропозицію і подасть в найближчих днях речинець першого засідання сойму Карпатської України.

ХУСТ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ВІДКРИТТЯ СОЙМУ.

ХУСТ. КУП. В Хусті горячково приготовляються до першого засідання сойму Карпатської України. Міська управа робить усі заходи, щоб як найкраще привітати цей святочний день.

ФІЛЯТЕЛІСТИ ЗАЦІКАВЛЕНІ КАРПАТОУКРАЇНСЬКИМИ МАРКАМИ.

ХУСТ. КУП. Поштова марка, яку видадуть з нагоди відкриття першого сойму Карпатської України викликала велике зацікавлення серед філятелістів. Щодня напливають до почтового уряду в Хусті значні замовлення на ту марку.

Вивіз дерева з Карпат. України.

ХУСТ. КУП. З Ясіня почали вивозити до Данціґу дерево з Карпатської України. Дерево це є одно з найкращих в Европі, а саме є воно тверде і рівне. Особливо букове дерево надається дуже добре до виробу літаків. Тому заграниця цікавиться буковим і дубовим деревом з Карпатської України.

РОЗБУДОВА СКАРБОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Головна дирекція скарбу у Хусті повідомляє, що в останніх днях принято до служби 5 концептових урядників, 10 рахункових, 8 канцелярійних, 4 службовиків і 20 осіб з фінансової сторожі. В найближчих днях будуть приняті нові сили.

УЗГІДНЕННЯ ЗАЛІЗНИЧИХ ТАРИФ З МАДЯРЩИНОЮ.

ХУСТ. КУП. Переговори в Будапешті в справі залізничої товарової тарифи будуть небавом покінчені успішно для Карпатської України. Тому, що тепер є досить велика ріжниця тариф, Мадярщина знизить тарифу на 15—50%. З великої знижки будуть користати особливо такі товари, як дерево, вугіль, сіль, худоба, металі, якщо йде про ціловаґонові посилки.

Німецька преса про Карпат. Україну.

ВІДЕНЬ. УПС. „Нове Вінер Таґеблят" подає вістку про створення національного фонду Карпатської України та згадує також про заклик премієра Карпатської України підтримати акцію уряду в тому напрямі. Дальше повідомляє цей часопис, що Хуст вже тепер приготовляється до святочного відкриття першого сойму Карпатської України. На будинку сойму вже повівають національні прапори. Передбачується приїзд 250 гостей на перше засідання сойму. Окремо часопис приносить згадку про українську звукову фільму п. н. „Україна в огні", темою якої є визвольна боротьба України.

Привіти для Карп. України з Америки.

ХУСТ. УПС. До уряду Карпатської України приходять щораз то нові привітальні телеграми з цілого світа і то як від українців так і від прихильників української визвольної боротьби. Останньо прийшла телеграма від комітету оборони Карпатської України в Ню-Йорку, якого головою є о. Левицький, відомий український діяч.

Старшинський курс у „Карпат. Січі".

ВІДЕНЬ. УПС. Як ми вже повідомляли, 24. лютого закінчився інструкторський курс для підстаршин „Карпатської Січі". Довідуємося, що з початком березня головна команда „Карпатської Січі" відкриває старшинський курс для членів „К. Січі".

ЖІНОЧИЙ ІНСТРУКТОРСЬКИЙ КУРС.

Від 15. лютого ведеться інструкторський курс для жіночих відділів „Карпатської Січі". Між учасницями курсу є сільські дівчата, учительки, студентки, замужні жінки. Подаємо програму дня на цьому курсі: в год. 6. рано вставання й півгодинна руханка. Опісля спільна молитва й снідання; від год. 8. до 12. відбуваються виклади з ділянки: українознавства (історія України, ґеографія, література), картоґрафії і тереноназнавства, санітарного вишколу (анатомія людини, перша поміч, охорона перед боєвими газами), суспільних тем (жінка й родина, народне мистецтво). Після ранніх викладів двогодинна обідова перерва; у 14 годині продовжаються виклади до год. 18.30. По викладах одногодинна передишка, яку учасниці вихісновують на читання преси та писання рефератів на ріжні теми. В год. 19.30 знову наука, після вечірньої молитви нічний відпочинок.

Внутрі бережуть порядку дві дижурні курсантки, які здають звіт зі своєї служби командантці курсу.

Курсантки „січовички" дають запоруку, що українське жіноцтво піде рамя об рамя з чоловіками в бій за святі ідеали української держави.

НОВІ ЖІНОЧІ ВІДДІЛИ „КАРПАТСЬКОЇ СІЧІ".

До головної команди „Карпатської Січі" напливають щораз то нові повідомлення про заснування нових жіночих відділів.

Українська меншина в Румунії домагається повних прав.

ВІДЕНЬ. УПС. В половині лютого ц. р. відпоручники всіх українських установ на Буковині й Бесарабії передали королівському намісникові меморіял, в якому домагаються для українців в Румунії повних громадянських прав.

—o—

Цигани проти „карпаторусских авдицій".

БУДАПЕШТ. КУП. Будапештенська організація циганських музикантів звернулася до дирекції мадярського радія з домаганням скасувати „карпаторусскі" і словацькі авдиції, якими тепер заступлено циганські авдиції. Цигани мотивують своє домагання тим, що ті авдиції відбирають їм хліб.

—o—

В АВСТРІЇ ЗАКРИТО ВСІ ПРИВАТНІ ШКОЛИ.

ВІДЕНЬ. КУП. Намісник Австрії д-р Зайс Інкварт видав розпорядок, яким закривається всі церковні і приватні школи.

Проблеми та образки Карпатської України.

Хуст, 27. лютого 1939.

Виборів до першого сойму Карпатської України не можна розглядати лише як доказ політичної зрілости тамошнього українського населення. Вони дозволяють заглянути глибше в карпато-українські настрої та зясувати вимоги, що їх у неписаній формі, але з усією рішучістю поставив нарід своїй владі.

ВАЖКІ ПЕРЕДВИБОРЧІ ТРУДНОЩІ.

Питання виборів стало актуальною справою зараз таки на другий день після санкціонування центральною владою триединої республики самостійного уряду Карпатської України. Спершу дехто висував сумніви щодо евентуального висліду виборів. Треба було — на думку законодавців — провести велику підготовчу роботу, а тому і речинець розписання виборів до сойму Карпатської України в конституційному законі був визначений „до травня місяця 1939. р.". Але вагу виборчого акту зрозуміли і наші вороги, що почали трактувати ці вибори як замаскований плебісцит, якого вислід мав би переконати світ у тому, що постанова арбітрів у Відні розминулася з правдивою волею самого населення, яке спить і мріє про поворот до Мадярщини. Так зрозумівши виборчий акт до першого сойму Карпатської України розгорнули мадяри шалену агітацію і пропаганду особливо в прикордонній смузі. Вони рахували на побоювання населення за своє майбутнє у звязку з утратою Мукачева та Ужгороду, природніх ринків збуту для продуктів сільського господарства. Допомагали мадярам і бюрократичні практики старого адміністративного апарату, що його не можна було миттю оздоровити через брак відповідно підготовленого кадру національно свідомих урядників-українців. Спекуляція ішла і на — здавалося — невідлучній рисі вдачі „русина": безапеляційно підпорядковуватися будьякому „панові", яких то „панів" в добі „демократичного" режіму наплодилось аж надто багато. Відвага тієї пропаґанди сягала аж так далеко, що в поодиноких селах намагалися вербувати з українського елементу кадри терористів, постачали їм навіть зброю та закликали населення до заворушень, особливо підчас виборів. Села буквально були засипані хмарами летючок. І та праця — здавалося — не розминалася з успіхом.

З усіх кінців надходили до влади інформації про тяжкий матеріяльний стан населення, про необхідність ужити рішучих заходів для ріжних персональних змін серед місцевого вчительства, духовенства та адміністративного апарату, який у деяких місцевостях навіть не дуже маскував свою протидержавну працю. Непродані кури, яйця, телята, молоко (якого на одній Середнянщині залишилося до 1,000.000 літрів річної надпродукції) і багато інших річей стояло грізним мементо перед населенням, яке буцімто не реаґувало на гасла, що репрезентують вищі цінности загальнонаціонального характеру: „Україна", „українець", „український", „Нація понад усе" — такі невжиті у свідомости вчорашнього „тутешняка", „руснака" та „подкарпатського русина"...

А це була майже єдина зброя, якою поборювали українці шалену аґітацію мадярів, підривну акцію тутешніх „русских", саботажну роботу ще недавніх володарів. Про контраргументи господарського характеру доводилось здебільша лише мріяти, бо за гостро актуальною справою доставити кукурудзу як харчевий продукт для верховини, трудно було знайти наразі відповідних засобів для безумовно дефіцитових інвестицій.

Трудноші господарського характеру були використовувані ворогами і для ослаблення політичних позицій влади Карпатської України у центрі. Всім відомі вже події з іменуванням третім міністром Карпатської України генерала Л. Пехалі та боротьба, що виявилася у звязку з цим, ще менше сприяла справі виборів. Військові авта демонстраційно роз'їзджали під чехословацьким державним прапором. Команданти поодиноких прикордонних відділів стали раптом великими чеськими ригористами. Заборони зборів, діяльности „Січей" та народніх рад, часами і погрози вязатись у виборчу кампанію...

Все це примушувало з тривогою очікувати критичного дня 12. II. 1939.

Напружувалась місцева свідома інтелігенція. Вживала свого хисту і патріотичного завзяття та надолужувала тим труднощі центру, який мусів наразі ще наладнати співпрацю таких формацій як „Січ" та „Народня Рада", щоб вони не ривалізували між собою за політичну гегемонію. Серед розшуків за найкращою формою політичної організації влада спинилася на концепції „Українського Національного Обєднання". І лише з того часу, на кілька тижнів перед виборами, розпочав свою плянову працю осередок національно-політичного та державного проводу Карпатської України.

ЯК ВЕЛАСЬ УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АҐІТАЦІЯ?

Рівно на тиждень перед виборами змобілізували всі активні сили для передвиборчої роботи. По деякому пляні, з одностайним завданням виконував кожний своє скромне по формі та велике по змісті завдання. Індивідуальна була тільки форма пропаґанди, що пристосовувалась до місцевих обставин та відповідала індивідуальній вдачі пропаґатора.

Ось вам Свалявщина. Маленька кімната Народньої Ради по береги виповнена селянськими синами, що недавно закінчили чи закінчують студії. Молодий секретар енергійно сипле приказами-інструкціями. Очі слухачів іскряться. Молоді лиця пашать енергією. Поуку скінчено...

— А тепер, хлопці, маєте на дорогу. Про харчі подбайте самі. За три дні має бути докладний звіт про настрої села.

Пів години пізніше, у порожній уже кімнаті голошуся до праці.

— Добре! Але знаєте, вас мабуть краще було б ужити на колишній Мукачівщині. Маємо тривожні вісти звідти...

На другий день вранці голошуся у провідника партії на колишню Мукачівщину.

— Добре! Радо вітаю! Але терен не дозволяє користуватися іншими засобами комунікації, як власні ноги... Приймаєте?!

— Слухаю! Куди маю іти?

— Берестів, Плескановиця, Лецовиця. А завтра у найбільш загрожені села.

— Гаразд!

Берестів. Дорога вгору. 9 км. ходу. Гірське село, 125 хат. За дві години до 80 душ у шкільному помешканні. Пересторога управителя школи: — „Лише: „Слава Йсусу!" І по змозі без „український". Більшість фенциківців..."

Коротка промова про соціяльну структуру населення краю і політику попередніх господарів, щоб не дати змінітись тій структурі...

— Айно! Маємо вугля, але не сміємо копати його, щоб не робити конкуренції Кладнові...

— Айно! Маємо залізо, але не сміємо добувати його, щоб не робити конкуренції Моравській Остраві...

— Айно! Маємо дерево, але не сміємо зробити собі з нього ані молотарки, ані фурчака чи іншої с.-госп. машини, щоб не робити конкуренції Віхтерле та Коваржікам чи Бехерам...

— Айно! Маємо сіль, але молоти її возимо аж до Оломоуця...

— Айно! Маємо вислужених у війську людей, здатнихх і до жандармерії і до фінансів (прикордонна сторожа), але в їх військових референціях сакраментальне „п. п." або „п. н." („політіцкі подезржели" або „політіцки несполеглівй"), що муром замуровували перед ними змогу прийняти до служби...

„Все це робили не свої. Чи ж схоче так робити і своя влада в час, коли вже ні Кладна, ні Моравської Острави, ні доброї доправи з Чех не маємо?!... Коли втратили свою силу і „п. п." і „п. н."?!...

А влада ж буде ваша, бо своїм голосом, а не розпорядком з Праги настановите її."

Враження повне.

— Слава Ісусу! — на прощання і під зосереджену тишу виходимо з кляси.

Вже на коридорі здогоняє молодий селянин. Ловить за руку.

— Пане, верніться на хвилинку.

І ось найбільший фенциківець схвильованим голосом запитує:

— А чому ви, пане, ніразу не згадали про Україну?

— Бо знаю, що це вам не дуже подобається. А мені все одно, бо я люблю вас „і в петеку і в рехлику".

— Е, ні, не все одно, бо якщо і справді наша влада буде так робити, то і чортом називайте нас, не тільки українцем, — приймемо і цю назву!!!

— Ваша влада має робити лише у вашому інтересі. Це безсумнівне.

— А тепер скажіть нам, пане, що ж то за Україна, бо нам говорять, що коли чехи підуть, а Україна прийде, то ми пропадемо з голоду, бо вона така бідна, що обїсть нас як пигач кістку...

Пара ілюстрацій про український донецький басейн з півміліоном робітників чужинців та про лани української пшениці, що зперед війни годували цілу Европу, пригадують деяким слухачам — колишнім австрійським полоненим — їх особисті спостереження — і справа виграна на 100%. Безкомпромісові фенциківці прощають гостя спонтанним „Слава......!

Так і в сусідніх селах, з тою ріжницею, що „соглядатаї", які супроводили промовця до тих сіл, по закінченню третьої промови з власної ініціятиви вимагають обовязково відвідати ще й інші села, в яких хоч і краще, як у них, але все ж багато глухих і незрячих...

На другий день поїздка по прикордонній смузі з Мадярщиною.

Непохитна башта фенциківців — Дороб-ратово. Гніздо непевного елементу — Арданово. Твердиня „русскости" — Дунковиця, в атмосфері найсуворішої військової дисципліни, введеної у прикордонній смузі ревним старшиною чехом. Стероризований колишніми панами та сучасними терористичними аґентами Мадярщини — Залуж. Засипана хмарою летючок Ромочевиця, що переділена границею, яка проходить поміж садами...

Ще перед трьома тижнями в цьому районі не тільки не можна було витягнути слова від місцевого населення, але й скликати 10—15 людей на довірочну розмову, щоб розпитати про їхні болі та потреби. Так стероризоване було населення мадярськими аґентами, летючками та місцевими донощиками у користь Мадярщини. Не можна було слова сказати, не тільки щось зробити, щоб зараз про це не довідались на другім боці і відповідно не зареаґували на цей прояв власної волі...

Тепер ситуація змінилася. Очевидно, відізвалася позитивна сторінка колишньої демократії, що бодай на виборах дозволяла розвязувати язика і рядовим громадянам. А тут і „пани" порозїздилися. Майже кожного дня хтось скликує „на бесіду". Цікавість взяла верх над страхом та й новиною було те, що ніодин з промовців не лаяв свого попередника та не перестерігав перед своїм наступником. Люди слухали уважно, зосереджено. Напружено переварювали кожне речення промовця.

Кінець.

— Будьмо здорові, чесні ґаздове! Алдамашу не сподівайтесь, бо були-бисьмо подібні до молодят, що заохочують одне другого до ґаздування на свойому-ж таки погарчиком паленки (чаркою горівки — прим. Ред.)...

Загальний сміх. Вдоволення. Аж розохочений приятельською атмосферою встає один підстаркуватий чоловік і заявляє:

— Все воно добре, лише нащо ото Христа Україною заступають? Так воно файно: „Слава Йсусу" ,а тут тобі „Слава..."

— І хтож вас, бачіку, за язик тягне? Кланяйтеся, здорові, як хочете! Це-ж ваша справа!

— То воно не мушеное?!... А нам казали, що коли так не будемо кланятися, то нас у „санаторію" (конц. табор) пішлють...

Загальний сміх був найкращою зброєю проти спекулянтів на громадській несвідомости місцевого населення.

ЗАЛИШКИ ЧЕСЬКОГО ЦЕНТРАЛІЗМУ ТА УКРАЇНОФОБСТВА.

А ось образок аґітації, так би мовити, „від противного".

Прикордонне село. Перепатріотичений військовий командант, що навіть у виступах протиурядових кандидатів на послів — добачав протидержавну небезпеку та унеможливлював передвиборчі віча. Заїзд групи пропаґаторів на військовому авті, що тепер виконують комунікаційну службу, звичайно з пропаґандивним матеріялом. Провідник групи відвідує команданта і просить дозволу перевести збори. У відповідь — заарештування цілої групи, конфіската всього аґітаційного матеріялу. Загроза викинути поодиноких членів групи до сусіднього міста, що перейшло до Мадярщини та врешті-решт висилка цілої групи під ескортою в глибину держави.

Чи дивно, що така подія відразу викликала на вулицю маси населення, яке миттю довідалося в чому річ і на знак свого обурення на

Проблеми та образки Карпатської України.

Хуст, 27. лютого 1939.

Виборів до першого сойму Карпатської України не можна розглядати лише як доказ політичної зрілости тамошнього українського населення. Вони дозволяють заглянути глибше в карпато-українські настрої та засувати вимоги, що їх у неписаній формі, але з усією рішучістю поставив нарід своїй владі.

ВАЖКІ ПЕРЕДВИБОРЧІ ТРУДНОЩІ.

Питання виборів стало актуальною справою зараз таки на другий день після санкціонування центральною владою триединої республики самостійного уряду Карпатської України. Спершу дехто висував сумніви щодо евентуального висліду виборів. Треба було — на думку законодавців — провести велику підготовчу роботу, а тому і речинець розписання виборів до сойму Карпатської України в конституційному законі був визначений „до травня місяця 1939. р.“. Але вагу виборчого акту зрозуміли і наші вороги, що почали трактувати ці вибори як замаскований плебісцит, якого вислід мав би переконати світ у тому, що постанова арбітрів у Відні розминулася з правдивою волею самого населення, яке спить і мріє про поворот до Мадярщини. Так зрозумівши виборчий акт до першого сойму Карпатської України розгорнули мадяри шалену агітацію і пропаганду особливо в прикордонній смузі. Вони рахували на побоювання населення за своє майбутнє у звязку з утратою Мукачева та Ужгороду, природніх ринків збуту для продуктів сільського господарства. Допомагали мадярам і бюрократичні практики старого адміністративного апарату, що його не можна було миттю оздоровити через брак відповідно підготовленого кадру національно свідомих урядників-українців. Спекуляція ішла і на — здавалося — невідлучній рисі вдачі „русина“: безапеляційно підпорядковуватися будьякому „панові“, яких то „панів“ в добі „демократичного“ режиму наплодилось аж надто багато. Відвага тієї пропаганди сягала аж так далеко, що в поодиноких селах намагалися вербувати з українського елементу кадри терористів, постачали їм навіть зброю та закликали населення до заворушень, особливо підчас виборів. Села буквально були засипані хмарами летючок. І та праця — здавалося — не розминалася з успіхом.

З усіх кінців надходили до влади інформації про тяжкий матеріяльний стан населення, про необхідність ужити рішучих заходів для ріжних персональних змін серед місцевого вчительства, духовенства та адміністративного апарату, який у деяких місцевостях навіть не дуже маскував свою протидержавну працю. Непродані кури, яйця, телята, молоко (якого на одній Середнянщині залишилося до 1,000.000 літрів річної надпродукції) і багато інших річей стояло грізним мементо перед населенням, яке буцімто не реагувало на гасла, що репрезентують вищі цінности загальнонаціонального характеру: „Україна“, „українець“, „український“, „[illegible]“ — такі невжиті у свідомости вчорашнього „тутешняка“, „руснака“ та „подкарпатського русина“...

А це була майже єдина зброя, якою поборювали українці шалену агітацію мадярів, підривну акцію тутешніх „русских“, саботажну роботу ще недавніх володарів. Про контраргументи господарського характеру доводилось здебільша лише мріяти, бо за гостро актуальною справою доставити кукурудзу як харчевий продукт для верховини, трудно було знайти наразі відповідних засобів для безумовно дефіцитових інвестицій.

Трудноші господарського характеру були використовувані ворогами і для ослаблення політичних позицій влади Карпатської України у центрі. Всім відомі вже події з іменуванням третім міністром Карпатської України генерала Л. Прхали та боротьба, що виринала у звязку з ним, ще менше сприяли справі виборів. Військові авта демонстраційно роз'їзджали під чехословацьким державним прапором. Команданти поодиноких прикордонних відділів стали раптом великими чеськими ригористами. Заборона зборів, діяльности „Січей“ та народніх рад, часами і погрози вязатись у виборчу кампанію...

Все це примушувало з тривогою очікувати критичного дня 12. II. 1939.

Напружувалась місцева свідома інтелігенція. Виявляла свого хисту і патріотичного завзяття та надолужувала тим трудноші центру, який мусів перешкоджати належним співпрацю таких формацій як „Січ“ та „Народня Рада“, щоб вони не ривалізували між собою за політичну гегемонію. Серед розшуків за найкращою формою політичної організації влада спинилася на концепції „Українського Національного Обєднання“. І лише з того часу, на кілька тижнів перед виборами, розпочав свою плянову працю осередок національно-політичного та державного проводу Карпатської України.

ЯК ВЕЛАСЬ УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АГІТАЦІЯ?

Рівно на тиждень перед виборами змобілізували всі активні сили для передвиборчої роботи. По деякому пляні, з одностайним завданням виконував кожний своє скромне по формі та велике по змісті завдання. Індивідуальна була тільки форма пропаганди, що пристосовувалась до місцевих обставин та відповідала індивідуальній вдачі пропагатора.

Ось вам Свалявщина. Маленька кімната Народньої Ради по береги виповнена селянськими синами, що недавно закінчили чи закінчують студії. Молодий секретар енергійно сипле приказами-інструкціями. Очі слухачів іскряться. Молоді лиця пашать енергією. Поуку скінчено...

— А тепер, хлопці, маєте на дорогу. Про харчі подбайте самі. За три дні має бути докладний звіт про настрої села.

Пів години пізніше, у порожній уже кімнаті голошуся до праці.

— Добре! Але знаєте, вас мабуть краще було б ужити на колишній Мукачівщині. Маємо тривожні вісти звідти...

На другий день вранці голошуся у провідника партії на колишню Мукачівщину.

— Добре! Радо вітаю! Але терен не дозволяє користуватися іншими засобами комунікації, як власні ноги... Приймаєте?!

— Слухаю! Куди маю іти?

— Берестів, Плескановиця, Лецовиця. А завтра у найбільш загрожені села.

— Гаразд!

Берестів. Дорога вгору. 9 км. ходу. Гірське село, 125 хат. За дві години до 80 душ у шкільному помешканні. Пересторога управителя школи: — „Лише: „Слава Ісусу!“ І по змозі без „український“. Більшість фенциківців...“

Коротка промова про соціяльну структуру населення краю і політику попередніх господарів, щоб не дати змінітись тій структурі...

— Айно! Маємо вугля, але не сміємо копати його, щоб не робити конкуренції Кладнові...

— Айно! Маємо залізо, але не сміємо добувати його, щоб не робити конкуренції Моравській Остраві...

— Айно! Маємо дерево, але не сміємо зробити собі з нього ані молотарки, ані фурчака чи іншої с.-госп. машини, щоб не робити конкуренції Віхтерле та Коваржікам чи Бехерам...

— Айно! Маємо сіль, але молоти її возимо аж до Оломоуця...

— Айно! Маємо вислужених у війську людей, здатниxх і до жандармерії і до фінансів (прикордонна сторожа), але в їх військових референціях сакраментальне „п. п.“ або „п. н.“ („політіцкі подезржели“ або „політіцки неспологліви“), що муром замуровували перед ними змогу прийняти до служби...

„Все це робили не свої. Чи ж схоче так робити і своя влада в час, коли вже ні Кладна, ні Моравської Остави, ні доброї доправи з Чех не маємо?!... Коли втратили свою силу і „п. п.“ і „п. н.“?!...

А влада ж буде ваша, бо своїм голосом, а не розпорядком з Праги настановите її.“

Враження повне.

— Слава Ісусу! — на прощання і під зосереджену тишу виходимо з кляси.

Вже на коридорі здогоняє молодий селянин. Ловить за руку.

— Пане, верніться на хвилинку.

І ось найбільший фенциківець схвильованим голосом запитує:

— А чому ви, пане, віразу не згадали про Україну?

— Бо знаю, що це вам не дуже подобається. А мені все одно, бо я люблю вас „і в петеку і в рехлику“.

— Е, ні, не все одно, бо якщо і справді ваша влада буде так робити, то і чортом називайте нас, не тільки українцем, — приймемо і цю назву!!!

— Ваша влада має робити лише у вашому інтересі. Це безсумнівне.

— А тепер скажіть нам, пане, що ж то за Україна, бо нам говорять, що коли чехи підуть, а Україна прийде, то ми пропадемо з гуцею, бо вона така бідна, що обість нас як циган кістку...

Пара ілюстрацій про український донецький басейн з півміліоном робітників чужинця та про лани української пшениці, що зперед війни годували цілу Европу, пригадують деяким слухачам — колишнім австрійським полоненим — їх особисті спостереження — і справа виграна на 100%. Безкомпромісові фенциківці прощають гостя спонтанним „Слава....!

Так і в сусідніх селах, з тою ріжницею, що „соглядатаї“, які супроводили промовця до тих сіл, по закінченню третьої промови з власної ініціятиви вимагають обовязково відвідати ще й інші села, в яких хоч і краще, як у них, але все ж багато глухих і незрячих...

На другий день поїздка по прикордонній смузі з Мадярщиною.

Непохитна башта фенциківців — Дороборатово. Гніздо непевного елементу — Арданово. Твердиня „русскости“ — Дунковиця, в атмосфері найсуворішої військової дисципліни, введеної у прикордонній смузі ревним старшиною чехом. Стероризований колишніми панами та сучасними терористичними агентами Мадярщини — Залуж. Засипана хмарою летючок Ромочевиця, що переділена границею, яка проходить поміж садами...

Ще перед трьома тижнями в цьому районі не тільки не можна було витягнути слова від місцевого населення, але й скликати 10—[illegible] людей на довірочну розмову, щоб розпитати про їхні болі та потреби. Так стероризоване було населення мадярськими аґентами, летючками та місцевими доносчиками у користь Мадярщини. Не можна було слова сказати, не тільки щось зробити, щоб зараз про це не довідались на другім боці і відповідно не зареаґували на цей прояв власної волі...

Тепер ситуація змінилася. Очевидно, відізвалася позитивна сторінка колишньої демократії, що бодай на виборах дозволяла розвязувати язика і рядовим громадянам. А тут і „пани“ порозїздилися. Майже кожного дня хтось скликує „на бесіду“. Цікавість взяла верх над страхом та й новиною було те, що ні один з промовців не лаяв свого попередника та не перестерігав перед своїм наступником. Люди слухали уважно, зосереджено. Напружено переварювали кожне речення промовця.

Кінець.

— Будьмо здорові, чесні ґаздове! Алдамашу не сподівайтесь, бо були-бисьмо подібні до молодят, що заохочують одне другого до ґаздування на свойому-ж таки погарчиком паленки (чаркою горівки — прим. Ред.)...

Загальний сміх. Вдоволення. Аж розохочений приятельською атмосферою встає один підстаркуватий чоловік і заявляє:

— Все воно добре, лише нащо ото Христа Україною заступають? Так воно файно: „Слава Ісусу“ ,а тут тобі „Слава....“

— І хтож вас, бачіку, за язик тягне? Кланяйтеся, здорові, як хочете! Це-ж ваша справа!

— То воно не мушеное?!... А нам казали, що коли так не будемо кланятися, то нас у „санаторію“ (конц. табор) пішлють...

Загальний сміх був найкращою зброєю проти спекулянтів на громадській несвідомости місцевого населення.

ЗАЛИШКИ ЧЕСЬКОГО ЦЕНТРАЛІЗМУ ТА УКРАЇНОФОБСТВА.

А ось образок агітації, так би мовити, „від противного“.

Прикордонне село. Перепатріотичний військовий командант, що навіть у виступах протиурядових кандидатів на послів — добачав протидержавну небезпеку та унеможливлював передвиборчі віча. Заїзд групи пропагаторів на військовому авті, що тепер виконують комунікаційну службу, звичайно з пропагандивним матеріялом. Провідник групи відвідує команданта і просить дозволу перевести збори. У відповідь — заарештування цілої групи, конфіската всього агітаційного матеріялу. Загроза викинути поодиноких членів групи до сусіднього міста, що перейшло до Мадярщини та врешті-решт висилка цілої групи під ескортою в глибину держави.

Чи дивно, що така подія відразу викликала на вулицю маси населення, яке миттю догадалося в чому річ і на знак свого обурення на

того старшини з усіх закутків вітала арештованих спонтанним „Слава ...“!

Можна було б і не згадувати про цей прикрий інцидент, як щоб він не був екстремним виразником загального настрою деякої частини населення Карпатської України, що виявляється у становищі чеської преси до перемоги українців у виборах до свого першого сойму. Про це становище так пише Федір Ревай, голова УНО, у тутешньому щоденнику з 24. II. 1939.:

„Однак мусимо з жалем констатувати, що та приязнь, яка вряди-годи виявлювалась до нас — не була щира. Замість побажання, ми бачимо із сторінок чеської преси, наче б її дописувачі, інфроматори та редактори і видавці стали глухими й сліпими, які досі не зуміли оцінити цю нашу блискучу перемогу, прекрасну єдність у нашому суспільному житті. Реферати про вибори на сторінках чеської преси дуже холодні. Справа виглядає так, ніби брат брата вигнав з його власної хати та не дає йому жити. Дивує нас таке холодне трактування наших великих політичних здобутків, яке ми важко можемо розуміти“.

Та не помогло нічого! Справа виграна. Прикордонні українці пописалися не гірше тих, що голосували в центрі та своїми голосами обернули внівець і дорого оплачувані зусилля ворогів і перенапружені нерви „приятелів“. —

НЕБЕЗПЕКА ВНУТРІШНЬОГО СУПЕРНИЦТВА ТА ПОТРЕБА СИЛЬНОЇ РУКИ.

Обєднання в центрі. Саможертвенність свідомої інтелігенції. Обективна аналіза минулого та висновки з неї на майбутнє зробили своє. **„Один Бог, один нарід, одна партія“** — це гасло найглибше запало в душу розпарцельованому попереднім партійництвом українському населенню. Кров предків відізвалась і порвала на спонтанний чин...

Тим більшою несподіванкою була така принагідна інформація. Інформація німа, але пророчиста.

На столі в одній з канцелярій лежить листа кандидатів до першого сойму Карпатської України. Проти кожного майже назвища відповідний символ. Однакий коло о. премієра А. Волошина та цілого ряду інших кандидатів. Інший коло назвища міністра Ю. Ревая та його колишніх однодумців з партії с.-д. А ще інший коло о. Ів. Рогача та його однодумців, щоназагал зібрані в рядах націоналістів.

Вдумуєшся і сам не знаєш, що це?

Чи проста клясифікація послів по їх світогляді, чи може дипльоматичний підрахунок сил, що мали б на форумі першого сойму звести рішучий бій за геґемонію у проводі молодою державою?!

Такий запит мимохіть зринає у голові, коли читаєш в офіціозі з 23. II. 39. такі уваги:

„З другої-ж сторони мусить бути солідарність і тверда, жертвенна пілданість усіх одному твердому проводові. Карпатська Україна не потребує наших сентиментів, фраз і деклямацій, не потребує сьогодні вже й наших маніфестацій, а потребує й вимагає нашої твердої, невмолимо завзятої праці. Потребує тихої жертви й самопосвяти. Потребує рішучого підпорядкування своїх поглядів і плянів поглядам і плянам проводу. Тільки тією твердою дорогою труду, жертви й безоглядного підпорядкування дійдемо до розбудови твердої, мішної Карпатської України.

Благословенна будь, тверда руко що прийдеш!“

Коби б це не сталося, то український нарід Карпатської України був би страшенне розчарований. Нинішня влада до такого розчарування не допустить!

Олекса Буровій.

З польської преси.

„Справедлівосьці стало сеи задосьць“.

В серпні минулого року робітник Польських Імпреґнаційних Заведень у Молодечні Антоні Влодарчик під впливом та за намовою якогось о. Завадського, військового капеляна, колишнього — як пише польська преса — уніятського священника, висадив у повітря православну капличку в Молодечні при вул. марш. Пілсудського і хотів завалити другу православну капличку в тому самому місті при вул. Сенкевича. Влодарчика притримали при тій другій каплиці, поставили перед суд і засудили на розправі при закритих дверях на рік вязниці. У пресовому звідомленні про цю розправу („Слово“) читаємо: „В коротких устних мотивах предсідник суду зазначив, що обвинувачений Влодарчик знав у якій цілі заносить вибухові матеріяли під капличку, що небезпека була велика, в сусідніх домах вилетіли шиби, вибух і детонація були дуже сильні. При вимірі кари прийняв під увагу з одного боку те, що обвинувачений був караний (за крадіж), з другого спонуки чину, доконаного під впливом інших осіб“.

У звязку з тією справою ред. Цат-Мацкевич вмістив у свому **„Слові“** (ч. 58 з 28-го лютого ц. р.) статтю п. н. „Справедлівосьці стало сеи задосьць“. Читаємо там:

„І як католики і як поляки тішимося з навертання православної людности на католицизм. Але під одною умовиною, щоб те навертання не було під примусом. Робити натиск — це був би гріх з костельного становища і безглуздя з національного та політичного погляду.

„Довкола Молодечна поширював акцію навертання на власну руку якийсь о. Завадський, військовий капелян, колишній священник уніятського обряду, у невідповідний спосіб, що викликав здивування серед околичного духовенства і справедливий осуд духовної влади, бо єп. Ґавліна його відкликав. У часі тієї акції в серпні минулого року висадили православну каплицю.

„Ця справа має два обличчя: сумне і радісне. Сумне тому, що знайшовся католицький священник і капелян польського війська, що допустився такого нікчемного й ганебного чину. Але католицький Костел великий і має тисячі й тисячі одиниць. Знаємо і памятаємо багато ксьондзів-героїв. Злочини одиниці не можуть його понизити.

Для п. Мацкевича сумне також те, що Влодарчик — це член „Звйонзку Млодей Польскі“. Зате радіє п. Мацкевич — як сам каже — що цим разом знехтовано поширений серед польського громадянства погляд, буцім то карати когось — це значить понижувати його стан, його середовище, його звання.

М. РОМАНИШИН. 3)

Професор Сербин.

Професор Сербин скінчив і поступивши два кроки, що ділили його від вікна, задивився кудись далеко понад дахи камениць, якби звідтіля направду сподівався приходу молодости. А мені, що ввесь час з увагою слухав проф. Сербина, було якось дивно, а то й боляче. Спочатку мені здавалося, що вся професорова оповідь, це лише ідея, якою він так сильно перенявся, що оповідаючи просто забувається і переносить її в життя. Це дуже часто буває в людей, які надто сильно живуть ідеями та їх у собі відчувають. А всеж, як мені станули перед очима щоденні подробиці життя професора Сербина, я хоч не хоч мусів признати в дусі, що професор Сербин говорить правду. Тоді мені стало його ще більше жаль і я був би радо звернувся до нього з таким докором, як: — „Навіщо-ж вам такої муштри на старість. Рекрутом і так не будете“... — якби він, не поспитався раптом моєї думки, не відриваючи очей від вікна: — „А ви що на те скажете, пане товаришу?...“

Тоді без вагання я відповів йому так, як чув усередині. — Я ходжу завжди природно. Раз чую тягу до поспіху і тоді лечу стрімголов, а як почуваюся утомлений, іду нога за ногою.

Після того професор Сербин ніколи не пробував переконувати мене у доцільности своєї теорії, сам дбайливо перестерігаючи її у своїй буденщині. А я ще більше дивувався тому людському механізмові, що йому бракувало природних сил до руху і він накручував себе щодня на зразок годинника.

*

Чудові липневі ранки встають за вікнами куди скоріше, ніж ранки весняні. І манять до себе куди живіше, ніж блілі, невиспані, квітневі.

Я вертався по сьомій з поля, як уперше від довгих років почув здалека перед домом, де мешкав, метушню. Мені важко означити, якого роду був це голос. То було щось мішане з лайки і визову, в яких виразно відзначався докір і власна незарадність визовника.

Професор Сербин стояв один крок від хвіртки, перед самим тротуаром і розмахуючи безрадно на боки руками, лаяв наголос дівчину, що перекинувши через плече коромисло з відрами, переходила тротуаром за водою. Вона розглядалася безрадно на боки, ставши кілька кроків за хвірткою і не знала, чи завернути назад, чи втікати. Деінде з вікон виглянуло кілька розкуйовданих голов і на невиспаних лицях зявлялася глумлива усмішка. Я поспішився, щоб провідати у чому річ і вже виразно бачив набреніле кровю лице професора Сербина, коли він раптом повернув узад і бігом шугнув у входову браму.

Вернувшись із праці, я довідався від наймички, що професор того дня до праці не ходив. Він раптом захворів і лежить у свому кабінеті. У нього був лікар від ранку майже донедавна. Я був неспокійний за професора та його хворобу, що почалася у таких дивних обставинах, вранці перед хвірткою. Проте я заспокоївся за хвилину, як почув за стіною знайомі мені, рівні кроки. Небавком роздався за стіною трикратний стук олівця і я почув тихий як звичайно, трохи змучений голос професора: — „Чи ви вільні? Заходьте, як у вас охота“.

Я не міг би сказати, якби мене спитали, чи я помітив у проф. Сербина хворобу, через яку він не пішов того дня до праці. Професор зустрів мене, як завжди, усміхнений, увічливий, а легенькі румянці, що завилися у нього на лиці, додавали йому ще більше свіжости і живучости. А всеж його голос, такий мені близький і знайомий, що я, здається, пізнав би його з того світа, той голос відразу вразив мене своїм нерівним, дещо приглушеним майже тремким тоном.

Професор Сербин зачав розмову без того природного вступу, яким ми звикли навязувати до якоїсь теми. Він зачав її після кількахвилинної мовчанки, як я вигідно умістився у його шкірянім фотелі і дав йому пізнати, що жду. Тоді він пустився короткими, повільними кроками по кімнаті тихий, зосереджений, якийсь недосяжний і незбагнутий у собі і в тому півсутінку, що навшпиньки пролазив крізь вікна з дахів сумежних камяниць, що виразно відзначалися червоними дахами на шибах і тих, що чим далі, все більше затиралися і зникали.

— Якщо ви, спішучись уранці до праці, сховзнетесь необережно на хіднику і при тому зламаєте собі руку, або лиш надрушите кістку, то, упевняю вас, що ви довго будете памятати про те місце і обходитимете його навіть тоді, як по леді і сліду не стане, а тротуар пашітиме від літньої спеки. А вже, як день чи два пізніше на тому самому місці поховзнеться хтось другий, що таке зрозуміле і природне, то ви напевно ходитимете від того дня другою стороною пішеходу, вирішивши в душі раз на завжди: „То якесь лихе місце, краще його обійти“.

„І ще впевняю вас, ви не будете самотні у свому упредженні до того місця. Ні! Я знаю багато таких людей, людей учених і розумних, що стрінувши на вулиці коминара, миттю хапають рукою за ґудзик і приспішують ходи. Інші обходять десять вулиць убік, як дорогу перейде їм кіт, навіть неконче чорний. А кілько є таких, що то, вставши рано з ліжка так і вирішують наголос: „Ого, сьогодні напевно стріне мене неприємність. Снився мені вночі священник.“

„Я не хочу бавитися у психольоґа чи ворожбита та дошукуватися тих таємних вузлів, які вяжуть людську долю з невинними особами котів, коминарів і священників.

„Те, що розкажу вам, торкається лише одної людини. Та можливе й таке, що хтось, почувши оцю історійку, здивується немало і тихцем, щоб не зрадитись перед іншими, скрикне усередині: — Ах! Це-ж точнісько таке, як зі мною...“

(Докінчення буде).

того старшини з усіх закутків вітала арештованих спонтанним „Слава ...“!

Можна було б і не згадувати про цей прикрий інцидент, як щоб він не був екстремним виразником загального настрою деякої частини населення Карпатської України, що виявляється у становищі чеської преси до перемоги українців у виборах до свого першого сойму. Про це становище так пише Федір Ревай, голова УНО, у тутешньому щоденнику з 24. II. 1939.:

„Однак мусимо з жалем констатувати, що та приязнь, яка вряди-годи виявлювалась до нас — не була щира. Замість побажання, ми бачимо із сторінок чеської преси, наче б її дописувачі, інфроматори та редактори і видавці стали глухими й сліпими, які досі не зуміли оцінити цю нашу блискучу перемогу, прекрасну єдність у нашому суспільному житті. Реферати про вибори на сторінках чеської преси дуже холодні. Справа виглядає так, ніби брат брата вигнав з його власної хати та не дає йому жити. Дивує нас таке холодне трактування наших великих політичних здобутків, яке ми важко можемо розуміти“.

Та не помогло нічого! Справа виграна. Прикордонні українці пописалися не гірше тих, що голосували в центрі та своїми голосами обернули внівець і дорого оплачувані зусилля ворогів і перенапружені нерви „приятелів“. —

НЕБЕЗПЕКА ВНУТРІШНЬОГО СУПЕРНИЦТВА ТА ПОТРЕБА СИЛЬНОЇ РУКИ.

Обєднання в центрі. Саможертвенність свідомої інтелігенції. Обєктивна аналіза минулого та висновки з неї на майбутнє зробили своє. **„Один Бог, один нарід, одна партія“** — це гасло найглибше запало в душу розпарцельованому попереднім партійництвом українському населенню. Кров предків відізвалась і порвала на спонтанний чин...

Тим більшою несподіванкою була така принагідна інформація. Інформація німа, але проречиста.

На столі в одній з канцелярій лежить листа кандидатів до першого сойму Карпатської України. Проти кожного майже назвища відповідний символ. Однакий коло о. премієра А. Волошина та цілого ряду інших кандидатів. Інший коло назвища міністра Ю. Ревая та його колишніх однодумців з партії с.-д. А ще інший коло о. Ів. Рогача та його однодумців, що назагал зібрані в рядах націоналістів.

Вдумуєшся і сам не знаєш, що це?

Чи проста клясифікація послів по їх світогляді, чи може дипльоматичний підрахунок сил, що мали б на форумі першого сойму звести рішучий бій за гегемонію у проводі молодою державою?!

Такий запит мимохіть зринає у голові, коли читаєш в офіціозі з 23. II. 39. такі уваги:

„З другої-ж сторони мусить бути солідарність і тверда, жертвенна підданість усіх одному твердому проводові. Карпатська Україна не потребує наших сентиментів, фраз і деклямацій, не потребує сьогодні вже й наших маніфестацій, а потребує й вимагає нашої твердої, невмолимо завзятої праці. Потребує тихої жертви й самопосвяти. Потребує рішучого підпорядкування своїх поглядів і плянів поглядам і плянам проводу. Тільки тією твердою дорогою труду, жертви й безоглядного підпорядкування дійдемо до розбудови твердої, міцної Карпатської України.

Благословенна будь, тверда руко що прийдеш!“

Коби б це не сталося, то український нарід Карпатської України був би страшенне розчарований. Нинішня влада до такого розчарування не допустить! **Олекса Буровій.**

З польської преси.

„Справедлівосьці стало сен задосьць“.

В серпні минулого року робітник Польських Імпрегнаційних Заведень у Молодечні Антоні Влодарчик під впливом та за намовою якогось о. Завадського, військового капеляна, колишнього — як пише польська преса — унiятського священника, висадив у повітря православну капличку в Молодечні при вул. марш. Пілсудського і хотів завалити другу православну капличку в тому самому місті при вул. Сенкевича. Влодарчика притримали при тій другій каплиці, поставили перед суд і засудили на розправі при закритих дверях на рік вязниці. У пресовому звідомленні про цю розправу („Слово“) читаємо: „В коротких устних мотивах предсідник суду зазначив, що обвинувачений Влодарчик знав у якій цілі заносить вибухові матеріяли під капличку, що небезпека була велика, в сусідніх домах вилетіли шиби, вибух і детонація були дуже сильні. При вимірі кари прийняв під увагу з одного боку те, що обвинувачений був караний (за крадіж), з другого спонуки чину, доконаного під впливом інших осіб“.

У звязку з тією справою ред. Цат-Мацкевич вмістив у свому **„Слові“** (ч. 58 з 28-го лютого ц. р.) статтю п. н. „Справедлівосьці стало сен задосьць“. Читаємо там:

„І як католики і як поляки тішимося з навертання православної людности на католицизм. Але під одною умовиною, щоб те навертання не було під примусом. Робити натиск — це був би гріх з костельного становища і безглуздя з національного та політичного погляду.

„Довкола Молодечна поширював акцію навертання на власну руку якийсь о. Завадський, військовий капелян, колишній священник унiятського обряду, у невідповідний спосіб, що викликав здивування серед околичного духовенства і справедливий осуд духовної влади, бо єп. Гавліна його відкликав. У часі тієї акції в серпні минулого року висадили православну каплицю.

„Ця справа має два обличчя: сумне і радісне. Сумне тому, що знайшовся католицький священник і капелян польського війська, що допустився такого нікчемного й ганебного чину. Але католицький Костел великий і має тисячі й тисячі одиниць. Знаємо і памятаємо багато ксьондзів-героїв. Злочини одиниці не можуть його понизити.

Для п. Мацкевича сумне також те, що Влодарчик — це член „Звйонзку Млодей Польскі“. Зате радіє п. Мацкевич — як сам каже — що цим разом знехтовано поширений серед польського громадянства погляд, буцім то карати когось — це значить понижувати його стан, його середовище, його звання.

М. РОМАНИШИН. 3)

Професор Сербин.

Професор Сербин скінчив і поступивши дві кроки, що ділили його від вікна, задивився кудись далеко понад дахи камениць, якби звідтіля направду сподівався приходу молодости. А мені, що ввесь час з увагою слухав проф. Сербина, було якось дивно, а то й боляче. Спочатку мені здавалося, що вся професорова оповідь, це лише ідея, якою він так сильно перенявся, що оповідаючи просто забувається і переносить її в життя. Це дуже часто буває в людей, які надто сильно живуть ідеями та їх у собі відчувають. А всеж, як мені станули перед очима щоденні подробиці життя професора Сербина, я хоч не хоч мусів признати в душі, що професор Сербин говорить правду. Тоді мені стало його ще більше жаль і я був би радо звернувся до нього з таким докором, як: — „Навіщо-ж вам такої муштри на старість. Рекрутом і так не будете“... — якби він, не поспитався раптом моєї думки, не відриваючи очей від вікна: — „А ви що на те скажете, пане товаришу?...“

Тоді без вагання я відповів йому так, як чув усередині. — Я ходжу завжди природно. Раз чую тягу до поспіху і тоді лечу стрімголов, а як почуваюся утомлений, їду нога за ногою.

Після того професор Сербин ніколи не пробував переконувати мене у доцільности своєї теорії, сам дбайливо перестерігаючи її у своїй буденщині. А я ще більше дивувався тому людському механізмові, що йому бракувало природних сил до руху і він накручував себе щодня на зразок годинника.

*

Чудові липневі ранки встають за вікнами куди скоріше, ніж ранки весняні. І манять до себе куди живіше, ніж блідi, невиспані, квітневі.

Я вертався по сьомій з поля, як уперше від довгих років почув здалека перед домом, де мешкав, метушню. Мені важко означити, якого роду був це голос. То було щось мішане з лайки і визову, в яких виразно відзначався докір і власна незарадність визовника.

Професор Сербин стояв один крок від хвіртки, перед самим тротуаром і розмахуючи безрадно на боки руками, лаяв наголос дівчину, що перекинувши через плече коромисло з відрами, переходила тротуаром за водою. Вона розглядалася безрадно на боки, ставши кілька кроків за хвірткою і не знала, чи завернути назад, чи втікати. Деінде з вікон виглянуло кілька розкуйовданих голов і на невиспаних лицях зявлялася глумлива усмішка. Я поспішився, щоб провідати у чому річ і вже виразно бачив набреніле кровю лице професора Сербина, коли він раптом повернув узад і бігом шугнув у входову браму.

Вернувшись із праці, я довідався від наймички, що професор того дня до праці не ходив. Він раптом захворів і лежить у свому кабінеті. У нього був лікар від ранку майже донедавна. Я був неспокійний за професора та його хворобу, що почалася у таких дивних обставинах, вранці перед хвірткою. Проте я заспокоївся за хвилину, як почув за стіною знайомі мені, рівні кроки. Небавком роздався за стіною трикратний стук олівця і я почув тихий як звичайно, трохи змучений голос професора: — „Чи ви вільні? Заходьте, як у вас охота“.

Я не міг би сказати, якби мене спитали, чи я помітив у проф. Сербина хворобу, через яку він не пішов того дня до праці. Професор зустрів мене, як завжди, усміхнений, увічливий, а легенькі румяниці, що зявилися у нього на лиці, додавали йому ще більше свіжости і живучости. А всеж його голос, такий мені близький і знайомий, що я, здається, пізнав би його з того світа, той голос відразу вразив мене своїм нерівним, дещо приглушеним майже тремким тоном.

Професор Сербин зачав розмову без того природного вступу, яким ми звикли навязувати до якоїсь теми. Він зачав її після кількахвилинної мовчанки, як я вигідно умістився у його шкірянім фотелі і дав йому пізнати, що жду. Тоді він пустився короткими, повільними кроками по кімнаті тихий, зосереджений, якийсь недосяжний і незбагнутий у собі і в тому півсутінку, що навшпиньки пролазив крізь вікна з дахів суміжних камяниць, що виразно відзначалися червоними дахами на шибах і тих, що чим далі, все більше затиралися і зникали.

— Якщо ви, спішучись уранці до праці, сховзнетесь необережно на хіднику і при тому зламаєте собі руку, або лиш надрушите кістку, то, упевняю вас, що ви довго будете памятати про те місце і обходитимете його навіть тоді, як по леді і сліду не стане, а тротуар пашітиме від літньої спеки. А вже, як день чи два пізніше на тому самому місці поховзнеться хтось другий, що таке зрозуміле і природне, то ви напевно ходитимете від того дня другою стороною пішеходу, вирішивши в душі раз на завжди: „То якесь лихе місце, краще його обійти“.

„І ще впевняю вас, ви не будете самотні у свому упередженні до того місця. Ні! Я знаю багато таких людей, людей учених і розумних, що стрінувши на вулиці коминара, миттю хапають рукою за ґудзик і приспішують ходи. Інші обходять десять вулиць убік, як дорогу перейде їм кіт, навіть неконче чорний. А кілько є таких, що то, вставши рано з ліжка так і вирішують наголос: „Ого, сьогодні напевно стріне мене неприємність. Снився мені вночі священник.“

„Я не хочу бавитися у психольоґа чи ворожбита та допукуватися тих таємних вузлів, які вяжуть людську долю з невинними особами котів, коминарів і священників.

„Те, що розкажу вам, торкається лише одної людини. Та можливе й таке, що хтось, почувши оцю історійку, здивується немало і тихцем, щоб не зрадитись перед іншими, скрикне усередині: — Ах! Це-ж точнісько таке, як зі мною...“

(Докінчення буде).

„Були голоси, що не треба старостів злодіїв судити у кримінальних процесах, бо це понижує повагу адміністрації. Нічого не понижує! Понижує повагу адміністрації не коли викривається злодійство, але коли його толерується, скривається. Історія вчить нас, що злочинні одиниці трапляються всюди, навіть на найвищих щаблях суспільної ерархії. Стидатися того не треба, стид починається тоді, коли скривається злочинця перед рукою справедливости так, як французька масонерія скривала Ставіського.

„Викриття і напятнування огидного злочину Завадського і Влодарчика приносить честь і нашому судівництву й адміністрації виленської землі. Цю останню мені рідко доводиться хвалити, тому з більшою приємністю це пишу".

П. Мацкевич жалує тільки, що розправа в тій справі відбулася при закритих дверях, бо на його думку двері треба було широко відкрити і покликати на цей присуд як на доказ, який промовляє за тим, що „право панує в Польсце".

Ген. Скварчинський знову в огні критики ред. Мацкевича.

Якось недавно ми зреферували на цьому місці статтю п. Цата-Мацкевича з виленського „Слова", в якій автор радив шефові Озону, ген. Скварчинському поминути політику й вернутися до військової служби. В найновішому числі „Слова" (ч. 59 з 1-го березня ц. р.) знаходимо у статті того самого автора п. н. „Гаффи ген. Скварчинського" дуже гостру критику останньої політичної промови шефа Озону.

„Промова ген. Скварчинського має наголовок: „Польська загранична політика є незалежна. Кермує нею тільки польська державна рація". А яка-ж державна рація має кермувати політикою польської держави, як не польська? Японська? Большевицька? Італійська? Німецька? Гонолюльська? Є деякі твердження, які дуже нагадують Пилипа з конопель. Не можна наприклад, виголошувати похвали міністрові скарбу, що видає гроші виключно на державні цілі, бо якби робив інакше, робив би злочин. І таксамо, як ніхто не підозріває міністра скарбу, що кладе державні гроші до власної кишені, таксамо ніхто у нас не підозріває і не підозрівав наших міністрів закордонних справ, що кермуються чимсь іншим, а не виключно державною рацією Польщі. Залишається питання, чи справедливо, чи реально, чи передбачливо вони оцінюють, що це таке державна рація Польщі і що нею не є".

Таксамо п. Цат-Мацкевич критикує вислів ген. Скварчинського, що загранична політика Польщі незалежна.

„Також це підкреслення незалежности польської політики невластиве і незручне. Незалежність нашої політики очевидна, коли ми суверенна держава, не чиясь кольонія чи протекторат, як Мароко або член союзу держав, як Канада чи Австралія... Очевидно, як кожна інша держава у своїй політиці мусимо рахуватися з такою чи іншою політикою інших держав. Але коли ген. Скварчинський думав хоч хвилину, що можемо бути зовсім незалежні від тенденції інших держав, можемо обійтися без співпраці з одними, без конкуренції з іншими — то основно помилився. Такої політики ніколи на світі не було, бо взагалі сама суть закордонної політики кожної держави полягає на зясуванню відношення до політики інших держав. Таксамо ми мусимо рахуватися з Німеччиною і Францією, як — скажім — Великобритійський великан мусить рахуватися з Францією і Німеччиною. Повна свобода рухів панує може у ген. Скварчинського в Озоні, але не в міжнародньому житті".

В дальшій черзі ред. Мацкевич критикує твердження ген. Скварчинського, що це фальш буцімто „польська політика спирається на тій чи іншій великодержаві піддигаючи її впливам чи базуючись на її ідеольогії".

„Знову ґаффа. Бо зауважите, що ґен. Скварчинський раз-у-раз боронить мін. Бека перед закидами, яких йому ніхто не робить, гірше! які робити було би незрозумілою непристойністю. Ані ніхто не твердив, що мін. Бек у своїй політиці кермується не оглядами на державну рацію Польщі, але якимись іншими оглядами, ані ніхто не твердить, що ми афіліована держава чи васальна ані вкінці я не чув і не читав, щоб хтонебудь говорив, що ми базуємося на ідеольогії якоїсь іншої держави. Хто в нутрі чи поза Польщею твердить, що ми большевицька держава? — Ніхто. Хто посуджує нас за гітлеризм? — Очевидно, теж ніхто, хоча до монопартійности намовляє Польщу п. Гетель і панове з „Зачину". Хто-ж твердить, що польська загранична політика йде сліпо за ідеалами демократичних держав. Здається, що такого теж нема. Отже чому ген. Скварчинський бореться з вітряками, закидає комусь пропаганду фальшу, коли ніхто такого типу фальшів про польську політику не поширює."

Вкінці ред. Мацкевич критикує ґен. Скварчинського за його неґативну оцінку демонстрацій польської академічної молоді з приводу подій у політехніці в Данциґу.

„Отже погоджуюся з ґен. Скварчинським, що данціґські демонстрації молоді можуть бути на руку деяким заграничним посольствам і бути може, що деякі дипльомати аж затирали руки з їх приводу. Але чи з цього випливає, що ті демонстрації були інспіровані: чи виходить з того, що без інспірації чужих сил польська молодь не виступила би почувши про упокорювання своїх товаришів? Я — як мене називають — старий ґерманофіл і мадярофіл і старий протичех, напевно не переціню дипльоматичного хисту тієї молоді, що одночасно хоче воювати і з жидівським світом і з Німеччиною, але справді уважаю останні демонстрації за зовсім зрозуміле явище. Ґен. Скварчинський аж напрошується на відповідь, що то його озонова молодь привикла до чиїхсь вказівок і він тому не розуміє, щоб спонтанне обурення могло бути рушієм в останніх виступах."

Попри цю гостру критику політичної діяльности ґен. Скварчинського ред. Мацкевич підкреслює — як це зробив теж першим разом — особисті прикмети шефа Озону.

Самоуправні вибори.

СТАНИСЛАВІВЩИНА

У нас виборчі округи викроюють так, щоб не пропав ані один польський чи то римо-католицький голос, зате тисячам українських громадян не дають змоги віддати голос. Напр. в українських селах **Ямниці і Хриплині,** де на ціле село є по кілька родин польських залізничників, утворили для кількох десятків польських виборців окремі виборчі округи, а для решти села, для майже тисячі українських виборців, теж одну округу. Але ці польські округи не творять територіяльної цілости, вони зліплені з поодиноких хат, **порозкиданих по цілому селі,** і то так, що з тої самої хати чоловік належить до одної округи, жінка до другої.

По великих українських селах, як **Горохолина і Ляхівці,** де є від тисячі до двох тисяч виборців, є тільки одна виборча округа. А що при найбільшій справності комісії і виборців за годину може віддати голос тільки 50—60 виборців, то за приписаних 10 годин може віддати голос найвище 600 виборців, отже більша частина, хочби вистоювала від ранку до ночі, не зможе виконати свого права. (Горохолина 1915 виборців!).

Селам не признають тієї кількости мандатів радних, яку приписує ст. 2. закону. **Саджава** має понад 2.140 мешканців, але їй признали тільки 24 мандати замість 30, отже вже буде 6 українських голосів менше при волосних виборах.

У списах виборців поминають десятки управнених. Коли в **Іванииківці** поминені принесли до виборчої комісії рекламації, то предсідник не прийняв їх ані не хотів записати цього до протоколу, не вважаючи на домагання навіть деяких членів комісії.

На листах кандидатів, поданих українським виборчим комітетом, вишукують притоки до уневажнення: коли у списах виборців, виповнюваних у польській мові, з неграмотности (а може й нарочно?) перекручено прізвище і вписано „Заліскій", а на листі кандидатів написано правильно „Заліський", то вже квестіонують Заліському право кандидувати.

Депутації до старости не допускають (Саджава, Іваниківка), полагоджує їх завжди виборчий референт Котлярчук. Хриплин і Саджава телеграфічно звернулися до мін. Складковського, але відповіді ще не дістали.

Листи кандидатів по селах укладає учительство при допомозі органів публ. безпеки. Учитель закликає до себе або до солтиса кількох громадян і тут звичайно у присутності постерункових укладає їм листу, на яку обовязково каже втягнути себе і тих двох чи трьох поляків (чи римо-католиків), які в селі є; а коли таких нема, то диктує такі особи, щодо яких можна здогадуватися, що не підуть разом із більшістю села. У нас учителів всюди призначили предсідниками виборчих комісій, але це уладили так, що місцевий учитель є предсідником комісії в сусідньому селі, а не у своєму. Коли селяни не погоджуються на це, то якимсь чином знаходяться підписи на диктовану листу, як другу. Отже мало таких громад, де була б тільки одна чисто українська листа, що відповідала б відношенню населення.

Коли ще до того взяти під увагу, що духовенство у нас зовсім не бере участи у громадянському житті, а учительство українське (те, яке ще є) йде в цій справі явно проти українського національного інтересу, то мусимо рахуватися з тим, що число українських повітових радних упаде майже до половини, а якісно — до зера.

ЯРОСЛАВЩИНА.

В пятницю 24. лютого ц. р. відбулася в Ярославі довірочна нарада у справі самоуправних виборів. У нараді взяли участь: голова ПНК УНДО в Ярославі д-р Хотинецький як провідник наради та представники кільканацяти дооколичних громад.

Реферат про політичне положення та вагу самоуправних виборів виголосив посол округи м-р Навроцький. Поради та інструкції в справі виборчої техніки, як теж інтерпретацію поодиноких постанов виборчого закону подав д-р Хотинецький. Неодне докинули й інші члени наради.

Нарада пройшла в повазі й у висліді започаткувала плянову акцію в повіті. Вирішено уладити в найближчих днях районові наради в цілому повіті з тим, що пос. Навроцький обіцяв по змозі бути на всіх тих нарадах.

ВИБОРИ В ГОРОДЕНЩИНІ.

Городенка, ПАТ. Городенський повітовий староста повідомив, що вибори до громадських рад у Городенщині відбудуться 11. і 12. ц. м.

САМОУПРАВНІ ВИБОРИ В СТАНИСЛАВІВЩИНІ.

Станиславів. — ПАТ. На области цілого станиславівського воєвідства зарядили вибори до громадських рад на день 11. або 12. ц. м.

—o—

Українікa.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА

„Ґренцботе" (Братислава) з 20. II. подає звіт про зїзд „Карпатської Січі" в Хусті; з 24. II. в економічній частині займається фінансовим положенням промислових кас у Словаччині та в Карпатській Україні.

„Фольксштімме" (Лінц) у числах з 23., 24., 25., 26. і 27. II. містить основні репортажі свого кореспондента з Хусту про всі ділянки життя у Карпатській Україні. Репортажі писані зі знанням справи і з теплом.

„Дойтше Штіммен" (Братислава) з 25. II. приносять статтю „По виборах у Карпатській Україні".

„Дер Фрайгайтскампф" (Дрезден) з 27. II. містить телеграму з Варшави про „українську дебату у варшавському соймі" та подає заяву голови УПР В. Мудрого про становище українців у Польщі.

„Вестфаліше Ляндесцайтунг" (Дортмунд) з 27. II. подає довгу кореспонденцію про положення українців у польській державі на основі звітів з українських промов у варшавському соймі.

„Дер Міттельдойтше" (Марбурґ) з 28. II. приносить статейку про засуди українських священиків у Галичині у звязку з метрикальними справами, чи пак закінченням прізвищ громадян.

Хто не купує річно бодай 10 книжок для власної потреби — той не заслуговує на назву інтеліґента.

„Були голоси, що не треба старостів злодіїв судити у кримінальних процесах, бо це понижує повагу адміністрації. Нічого не понижує! Понижує повагу адміністрації не коли викривається злодійство, але коли його толерується, скривається. Історія вчить нас, що злочинні одиниці трапляються всюди, навіть на найвищих шаблях суспільної єрархії. Стидатися того не треба, стид починається тоді, коли скривається злочинця перед рукою справедливости так, як французька масонерія скривала Ставіського.

„Викриття і напятнування огидного злочину Завадського і Влодарчика приносить честь і нашому судівництву й адміністрації виленської землі. Цю останню мені рідко доводиться хвалити, тому з більшою приємністю це пишу".

П. Мацкевич жалує тільки, що розправа в тій справі відбулася при закритих дверях, бо на його думку двері треба було широко відкрити і покликати на цей присуд як на доказ, який промовляє за тим, що „право панує в Польсце".

Ген. Скварчинський знову в огні критики ред. Мацкевича.

Якось недавно ми зреферували на цьому місці статтю п. Цата-Мацкевича з виленського „Слова", в якій автор радив шефові Озону, ген. Скварчинському поминути політику й вернутися до військової служби. В найновішому числі **„Слова"** (ч. 59 з 1-го березня ц. р.) знаходимо у статті того самого автора п. н. „Гаффи ген. Скварчинського" дуже гостру критику останньої політичної промови шефа Озону.

„Промова ген. Скварчинського має наголовок: „Польська загранична політика є незалежна. Кермує нею тільки польська державна рація". А яка-ж державна рація має кермувати політикою польської держави, як не польська? Японська? Большевицька? Італійська? Німецька? Гонолюльська? Є деякі твердження, які дуже нагадують Пилипа з конопель. Не можна наприклад, виголошувати похвали міністрові скарбу, що видає гроші виключно на державні цілі, бо якби робив інакше, робив би злочин. І таксамо, як ніхто не підозріває міністра скарбу, що кладе державні гроші до власної кишені, таксамо ніхто у нас не підозріває і не підозрівав наших міністрів закордонних справ, що кермуються чимсь іншим, а не виключно державною рацією Польщі. Залишається питання, чи справедливо, чи реально, чи передбачливо вони оцінюють, що це таке державна рація Польщі і що нею не є".

Таксамо п. Цат-Мацкевич критикує вислів ген. Скварчинського, що загранична політика Польщі незалежна.

„Також це підкреслення незалежности польської політики невластиве і незручне. Незалежність нашої політики очевидна, коли ми суверенна держава, не чиясь кольонія чи протекторат, як Мароко або член союзу держав, як Канада чи Австралія... Очевидно, як кожна інша держава у своїй політиці мусимо рахуватися з такою чи іншою політикою інших держав. Але коли ґен. Скварчинський думав хоч хвилину, що можемо бути зовсім незалежні від тенденції інших держав, можемо обійтися без співпраці з одними, без конкуренції з іншими — то основно помилився. Такої політики ніколи на світі не було, бо взагалі сама суть закордонної політики кожної держави полягає на зясуванню відношення до політики інших держав. Таксамо ми мусимо рахуватися з Німеччиною і Францією, як — скажім — Великобритійський великан мусить рахуватися з Францією і Німеччиною. Повна свобода рухів панує може у ґен. Скварчинського в Озоні, але не в міжнародньому житті".

В дальшій черзі ред. Мацкевич критикує твердження ґен. Скварчинського, що це фальш буцімто „польська політика спирається на тій чи іншій великодержаві підлягаючи її впливам чи базуючись на її ідеольоґії".

„Знову ґаффа. Бо зауважите, що ґен. Скварчинський раз-у-раз боронить мін. Бека перед закидами, яких йому ніхто не робить, гірше! які робити було би незрозумілою непристойністю. Ані ніхто не твердив, що мін. Бек у своїй політиці кермується не оглядами на державну рацію Польщі, але якимись іншими оглядами, ані ніхто не твердить, що ми афілійована держава чи васальна ані вкінці я не чув і не читав, щоб хтонебудь говорив, що ми базуємося на ідеольоґії якоїсь іншої держави. Хто в нутрі чи поза Польщею твердить, що ми большевицька держава? — Ніхто. Хто посуджує нас за ґітлеризм? — Очевидно, теж ніхто, хоча до монопартійности намовляє Польщу п. Гетель і панове з „Зачину". Хто-ж твердить, що польська загранична політика йде сліпо за ідеалами демократичних держав. Здається, що такого теж нема. Отже чому ґен. Скварчинський бореться з вітряками, закидає комусь пропаґанду фальшу, коли ніхто такого типу фальшів про польську політику не поширює."

Вкінці ред. Мацкевич критикує ґен. Скварчинського за його негативну оцінку демонстрацій польської академічної молоді з приводу подій у політехніці в Данціґу.

„Отже погоджуюся з ґен. Скварчинським, що данціґські демонстрації молоді можуть бути на руку деяким заграничним посольствам і бути може, що деякі дипльомати аж затирали руки з їх приводу. Але чи з цього випливає, що ті демонстрації були інспіровані: чи виходить з того, що без інспірації чужих сил польська молодь не виступила би почувши про упокорювання своїх товаришів? Я — як мене називають — старий ґерманофіл і мадярофіл і старий протичех, напевно не перецінюю дипльоматичного хисту тієї молоді, що одночасно хоче воювати і з жидівським світом і з Німеччиною, але справді уважаю останні демонстрації за зовсім зрозуміле явище. Ґен. Скварчинський аж напрошується за відповідь, що то його озонова молодь привикла до чиїхсь вказівок і він тому не розуміє, щоб спонтанне обурення могло бути рушієм в останніх виступах."

Попри цю гостру критику політичної діяльности ґен. Скварчинського ред. Мацкевич підкреслює — як це зробив теж першим разом — особисті прикмети шефа Озону.

Самоуправні вибори.

СТАНИСЛАВІВЩИНА

У нас виборчі округи викроюють так, щоб не пропав ані один польський чи то римо-католицький голос, зате тисячам українських громадян не дають змоги віддати голос. Напр. в українських селах **Ямниці і Хриплині, де на ціле село є по кілька родин польських залізничників, утворили для кількох десятків польських виборців окремі виборчі округи, а для решти села, для майже тисячі українських виборців, теж одну округу. Але ці польські округи не творять територіяльної цілости, вони зліплені з поодиноких хат, **порозкиданих по цілому селі,** і то так, що з тої самої хати чоловік належить до одної округи, жінка до другої.

По великих українських селах, як **Гороходина і Ляхівці,** де є від тисячі до двох тисяч виборців, є тільки одна виборча округа. А що при найбільшій справності комісії і виборців за годину може віддати голос тільки 50—60 виборців, то за приписаних 10 годин може віддати голос найвище 600 виборців, отже більша частина, хочби вистоювала від ранку до ночі, не зможе виконати свого права. (Гороходина 1915 виборців!).

Селам не признають тієї кількости мандатів радних, яку приписує ст. 2. закону. **Саджава** має понад 2.140 мешканців, але їй признали тільки 24 мандати замість 30, отже вже буде 6 українських голосів менше при волосних виборах.

У списах виборців поминають десятки управнених. Коли в **Іваниківці** поминені принесли до виборчої комісії рекламації, то предсідник не прийняв їх ані не хотів записати цього до протоколу, не вважаючи на домагання навіть деяких членів комісії.

На листах кандидатів, поданих українським виборчим комітетом, вишукують притоки до уневажнення: коли у списах виборців, виповнюваних у польській мові, з неграмотности (а може й нарочно?) перекручено прізвище і вписано „Заліскій", а на листі кандидатів написано правильно „Заліський", то вже квестіонують Заліському право кандидувати.

Депутації до старости не допускають (Саджава, Іваниківка), полагоджує їх завжди виборчий референт Котлярчук. Хриплин і Саджава телеграфічно звернулися до мін. Складковського, але відповіді ще не дістали.

Листи кандидатів по селах укладає учительство при допомозі органів публ. безпеки. Учитель закликає до себе або до солтиса кількох громадян і тут звичайно у присутності постерункових укладає їм листу, на яку обовязково каже втягнути себе і тих двох чи трьох поляків (чи римо-католиків), які в селі є; а коли таких нема, то диктує такі особи, щодо яких можна здогадуватися, що не підуть разом із більшістю села. У нас учителів всюди призначили предсідниками виборчих комісій, але це уладили так, що місцевий учитель є предсідником комісії в сусідньому селі, а не у своєму. Коли селяни не погоджуються на це, то якимсь чином знаходяться підписи на диктовану листу, як другу. Отже мало таких громад, де була б тільки одна чисто українська листа, що відповідала б відношенню населення.

Коли ще до того взяти під увагу, що духовенство у нас зовсім не бере участи у громадянському житті, а учительство українське (те, яке ще є) йде в цій справі явно проти українського національного інтересу, то мусимо рахуватися з тим, що число українських повітових радних упаде майже до половини, а якісно — до зера.

ЯРОСЛАВЩИНА.

В пятницю 24. лютого ц. р. відбулася в Ярославі довірочна нарада у справі самоуправних виборів. У нараді взяли участь: голова ПНК УНДО в Ярославі д-р Хотинецький як провідник наради та представники кільканацяти дооколичних громад.

Реферат про політичне положення та вагу самоуправних виборів виголосив посол округи м-р Навроцький. Поради та інструкції в справі виборчої техніки, як теж інтерпретацію поодиноких постанов виборчого закону подав д-р Хотинецький. Неодне докинули й інші члени наради.

Нарада пройшла в повазі й у висліді започаткувала плянову акцію в повіті. Вирішено уладити в найближчих днях районові наради в цілому повіті з тим, що пос. Навроцький обіцяв по змозі бути на всіх тих нарадах.

ВИБОРИ В ГОРОДЕНЩИНІ.

Городенка, ПАТ. Городенський повітовий староста повідомив, що вибори до громадських рад у Городенщині відбудуться 11. і 12. ц. м.

САМОУПРАВНІ ВИБОРИ В СТАНИСЛАВІВЩИНІ.

Станиславів. — ПАТ. На области цілого станиславівського воєвідства зарядили вибори до громадських рад на день 11. або 12. ц. м.

—o—

Україніка.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА

„Гренцботе" (Братислава) з 20. II. подає звіт про зїзд „Карпатської Січі" в Хусті; з 24. II. в економічній частині займається фінансовим положенням промислових кас у Словаччині та в Карпатській Україні.

„Фольксштімме" (Лінц) у числах з 23., 24., 25., 26. і 27. II. містить основні репортажі свого кореспондента з Хусту про всі ділянки життя у Карпатській Україні. Репортажі писані зі знанням справи і з теплом.

„Дойтше Штіммен" (Братислава) з 25. II. приносять статтю „По виборах у Карпатській Україні".

„Дер Фрайгайтскампф" (Дрезден) з 27. II. містить телеграму з Варшави про „українську дебату у варшавському соймі" та подає заяву голови УПР В. Мудрого про становище українців у Польщі.

„Вестфаліше Ландесцайтунг" (Дортмунд) з 27. II. подає довгу кореспонденцію про положення українців у польській державі на основі звітів з українських промов у варшавському соймі.

„Дер Міттельдойтше" (Марбург) з 28. II. приносить статейку про засуди українських священиків у Галичині у звязку з метрикальними справами, чи пак закінченням прізвищ громадян.

Хто не купує річно бодай 10 книжок для власної потреби — той не заслуговує на назву інтеліґента.

Економічний огляд.

Смерть українського далекосхідного кооператора.

У харбінському часописі „Далекий Схід" з 20. січня п. р. вичитав я про смерть Петра Івановича Горового, передового українського кооператора на Зеленому Клині, з яким я всього раз особисто зустрівся, але якого імя чув частіше, перебуваючи в рр. 1919. і 1920. в Микольськ-Усурійську.

П. І. Горовой (його звичайно в українських колах називали Горовий) був головою кооперативи „Чумак" у Владивостоці. Коли я дістав доручення микольськ-усурійської Української Громади переговорити в організаційних справах з головою У. Далеко-Східнього Секретаріяту Юрієм Глушком-Мовою і виїхав з цим завданням до Владивостоку, я зустрів там також Петра Івановича Горового.

Кооператива „Чумак" містилась у тому самому будинку (Народній Дім), що й інші українські організації, себто Український Далеко-Східній Секретаріят, орган покликаний до життя Далекосхідніми Зїздами українців Зеленого Клину і „Просвіта". Найбільша і дуже довга Світлянська вулиця мала роскішні, а також і дуже скромні будинки. Український будинок належав до цих останніх: деревляний, на високому березі, мав салю і кілька менших кімнат. Ось в одній із них містився „Чумак".

Коли я туди заглянув, бл. п. Горовий диктував тоді якесь письмо своїй машиністці. Ми привіталися і розговорились. Горовий — на мою думку — не відзначався замітнішим особистим чаром. Був назверх холодний, здавалось зовсім неприступний для сентиментів. Автім його вірність українській справі всеж мусіла основуватись на чуттєвих моментах, дарма що дехто і в тому добачував його „матеріялістичний підхід" до життя і праці.

Вертаючись до нашої зустрічі і розмови, згадаю, що Горовий представив мені тоді коротко свої **кооперативно-організаційні пляни**, в яких червоною ниткою перебігала постанова, що „Чумак" має стати **краєвою кооперативною централею**, що від Хабаровська по Владивосток („не поминаючи очевидно і Микольськ-Усурійська, де і ви живете та працюєте" — заявив він мені з усмішкою), має повстати густа мережа кооперативних організацій, крамниць, **кермованих із владивостоцького центру.**

Треба зазначити, що в цих бурхливих для Зеленого Клину часах, коли то змагались там супротивні і крайньо ворожі течії: большевизм і біло-отаманщина, а легіонові чехо-словаки (в початках) і японські ґенерали режисерували політичне життя, **економіка у праці тамошніх українців була на сірому кінці.** Культурно-освітня діяльність перепліталась із політичними концепціями, в яких японська „державна рація" грала також визначну ролю. Були — правда — кооперативи і крім владивостоцького „Чумака", як добре зорґанізований хабарівський „Запорожець" чи хорольський „Хлібороб", але далеко було ще до того, щоб кооперація була рівнорядним чинником з культурно-освітніми чи політичними орґанізаціями. Були також купці-українці, деякі навіть дуже свідомі, що не щадили калитки, коли треба було підтримати якусь культурну акцію, але й вони були назагал без значіння на терені, де **торговля була збіговищем китайців, корейців, манджурів, монголів, японців, росіян, українців, тощо.**

Покійному Горовому не вдалось створити одноцілої сильної кооперативної організації на Зеленому Клині, дарма що у проводі „Чумака" стояв він ще 3 роки після мого відїзду до Европи (до початку 1924. р.). Як український діяч попав він урешті між тих, що засіли на лаві підсудних у великому українському процесі в Читі 1924. р. Присуджено його **до розстрілу**, але цей жорстокий присуд „пролетарського суду" замінено **10-и роками тюрми** зі строгою ізоляцією, конфіскатою майна і втратою громадських прав ще на дальших 5 років. Причина, що оминув смерти, була в тому, що він... покаявся. Як мені оповідав один із підсудних українців у чітинському процесі — він знаменито грав ролю... придуркуватої людини, яка ще й не дочуває, і цим доводив до одчаю предсідника „трибуналу".

Може й те помогло йому, що Горовий не відсидів своєї кари та якимось „чудом" дістався до Манджурії, до Харбіна. Мабуть і з майна щось урятував, бо вмираючи, — як довідуємось тепер зі згаданого часопису „Далекий Схід" — зробив поважний запис у користь української кольонії в Манджурії. А саме: ще за життя почав він будувати своїм коштом лічницю на парцелі, яку мав у Харбіні. Цю парцелю з будинками відступив національній українській кольонії у Харбіні з тим, щоб вони не втратили свого призначення і носили назву „Українська лічниця імени П. І. Горового".

У дуже теплій посмертній згадці в часописі „Далекий Схід" (Горовий помер 3. січня ц. р.), є теж кілька інформацій про особу бл. п. Горового. І так: уродився він на хуторі батьків у Гадяцькому повіті на Полтавщині. По професії був залізничим машиністом. У далекосхідню область прибув ще в 1898. році.

„Ролю і значіння Покійного — пише дальше „Д. С." — в українському визвольному русі на Далекому Сході оцінить безсторонній історик того руху. В даний мент за відсутністю відповідних документів нема змоги подати навіть якоїсь короткої біографії."

На жаль і я дуже мало можу причинитись до вияснення ролі пок. Горового. В українських колах Микольськ-Усурійська дивились на його роботу доволі неприхильно і дошукувались у ній скритих лябіринтів, що вели навіть до сусідніх держав у самокорисних цілях. Ці чутки мабуть і використали большевики у згаданому процесі. Та якнеяк, а була це замітніша постать серед національних робітників на Зеленому Клині, людина з торговельним хистом і орґанізаційними аспіраціями та тим заслуговує вона на память. Якщо і мав Горовий прогріхи, то змив їх своєю жертвою майна в користь української кольонії в Манджурії. **В. Несторович.**

Нарада Райфайзенок Львівської Округи.

Заходом Повітового Кредитового Товариства, як організаційного осередка кредитових кооператив відбулася конференція Райфайзенок. На нараду прибуло 25 представників управ з 18 кооператив і дир. Українбанку у Винниках п. Йола. Від Центробанку був присутний п. дир. Іларій Ольховий.

Біжучі справи реферували дир. м-р Евген Жилинський, дир. Олекса Корпач і інстр. Михайло Рудко.

Представники поодиноких кооператив реферували про сучасний стан своїх кооператив. З поодиноких звітів видно, що організаційна праця у львівській окрузі, яку веде тепер Повітове Кредитове Товариство **дає вже успіхи.** В більшости кооператив наладнано вже діловодство, упорядковано старі, залеглі позички а найважніше наладнано збирання дрібних ощадностей і більших вкладок. Особливу увагу присвячено пропаґанді кооперативної преси. Кожна Райфайзенка обовязана кольпортувати місячно найменше 25 чисел „Кооперативної Родини", але деякі кооперативи кольпортують більше, напр. Чижиків 220 чисел місячно, чим причиняються до кооперативного освідомлення своїх членів. Звернено також увагу на спосіб ведення річних Загальних Зборів у кредитових кооперативах та на **добрий добір людей** до Управ та Надзірних Рад, бо тоді праця може бути краще. Врешті обговорено справу **зладжування білянсів, чвертьрічних замкнень і преліминарів будшету.**

На нараду не вислали своїх представників кооперативи з місцевостей: Банюнин, Кукизів, Сапігів, Пікуловичі і Товщів.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА.

ВЕЛИКИЙ БРАК ТОРГОВЕЛЬНИХ ЛЬОКАЛІВ У ХУСТІ.

Після відновлення залізничої сполуки Карпатської України з Прагою через мадярську територію, щораз то частіше приїзджають до Хусту визначні підприємці, бажаючи оснувати у новій столиці філії своїх підприємств. І хоч міністр господарства Ревай декілька разів підкреслював, що прихильно ставиться до вводу чеського капіталу до Карпатської України і до вияву господарської активности чехів на її території, то на перешкоді цьому стоїть у Хусті страшний брак торговельних і промислових льокалів. Власники домів просто домагаються — як пише „А-Зет" — лихварських заплат. На днях показались даремними зусилля заступника Народнього Бюра Подорожей підшукати для філії приміщення в Хусті. Теж саме було з заступником фармацевтичної кооперативи лікарського т-ва в Празі, який теж не підшукав відного приміщення для складу ліків.

БЕЗПЛАТНА ФІНАНСОВА ПОРАДНЯ.

Від 1. ц. м. веде Промбанк безплатну фінансову порадню, яка дораджує, де і як льокувати капітали, помагає підшукувати відповідні обєкти чи підприємства, інформує про ситуацію на нашім фінансовім ринку, підшукує фахівців до зразкового ведення та переорганізування підприємств. Порадня стоїть у контакті з Українським Технічним Товариством та з ріжними фахівцями. Справи веде довірочно.

ЗАМІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ — ПОЛЬСЬКА КООПЕРАТИВА.

У Шляхотському Корчині на Волині члени „Кулка Загродової Шляхти" ухвалили зліквідувати місцеву українську кооперативу „Добробут" і замість неї отворили крамницю „Кулка Рольнічого":

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

ПОЛЬСЬКО-ІТАЛІЙСЬКІ ГОСПОДАРСЬКІ ВЗАЄМИНИ.

З нагоди приїзду мін. Чіяна до Польщі, „Ц. Газета Гандльова" видала надзвичайне число, присвячене виключно польсько-італійським економічним взаєминам. Участь Італії в заґран. торговлі Польщі була: 1) в експорті 1936 р. — 2.1%, в 1937 р. — 4.5%, в 1938 р. — 4.53%; 2) в імпорті: в 1936 р. — 1.67%, в 1937 р. — 2.6%, а 1938 р. — 2.6%. — У згаданому числі багато статтей і інформацій в польській та італійській мові.

СВІТОВА ХРОНІКА.

ВЕЛИКІ СУМИ НА ЗБРОЄННЯ АНГЛІЇ.

В. Британія призначила на зброєння в буджетовому році 1939/40 — **580 міліонів фунтів штерлінгів.** Ця кольосальна фінансова дотація на зміцнення оборонного потенціялу краю не має прецеденсів в історії В. Британії в часі мира.

З нашої кооперації.

КООПЕРАТИВНА ФАБРИКА СВІЧОК.

Дня 1. ц. м. відкрив Центросоюз свою фабрику свічок при вул. Потоцького 58. При цім виробництві працює покищо 12 робітників. Річна продукція фабрики передбачена на 12 вагонів свічок. Відкриття фабрики відбулося дня 1. ц. м.

НОВИЙ КОНКУРС Г. К. Ч. НА СТАТТІ.

Редакція Г. К. Ч. розписала конкурс на статті на тему **„Кооперативна поміч для домашнього господарства селянки".** Йде про доцільні і можливі у нас до переведення проєкти, як наші кооперативи на місцях можуть при теперішнім своїм стані розвитку допомогти своїм членам селянкам у їхньому домашньому господарстві. Речинець надсилання статтей 1. IV. ц. р. Нагороди І. — 25 зол., ІІ. — 20 зол., ІІІ. — 15 зол.

ЗМАГАННЯ У ЗБИРАННІ ДРІБНОЇ ОЩАДНОСТИ В МИКОЛАЄВІ Н. ДН

Цікаві змагання у збиранні дрібної ощадности уладив Українбанк в Миколаєві. Ці змагання тривали від 1. VI. до 31. XII. м. р. і обіймали саме місто Миколаїв і 9 довколичних сіл. До змагу стануло всіх 26 збирачів ощадности, з чого 8 з самого Миколаєва.

Змагання дали дуже гарні висліди. За час змагань число вкладчиків дрібної ощадности зросло з 261 до 827, а сума зібраних вкладок піднеслася з 5.230 зол. на 16.909 зол. Першу нагороду добула у змаганнях збирачів ощадности Івасюк Кривишин, другу Ярослав Головкович, обоє з Миколаєва, третю Михайло Білек з Вериня.

З економічної літератури.

Dr. Inż. Jan Karol Sondel: Zmniejszający się przychód z ziemi i środki przeciwdziałania. — Львів, 1939, стор. 263. — Бібліотека Польс. Економічного Т-ва.

Ця книжка має завдання — як пише проф. Л. Гурський, автор передмови, — усвідомити природничо-технічне підложжя суспільного і господарського упослідження хліборобського стану. Складається вона з чотирьох частин, а саме: І. Проблема права меншаючого приходу з землі в літературі і суспільно-господарському житті; ІІ. Закон зменшеного приходу з землі як біольоґічне право; ІІІ. Закон зменшеного приходу з землі, як економічне право; IV. Проблема засобів, що впливають на піднесення ренти і тимсамим на послаблення, чи вас припинення права щодо зменшування приходу з землі. Ця остання частина дає матеріял для відповідних висновків у практичній хліборобській політиці. Це теж є завданням публікації д-ра Сонделя, що зазначує і проф. Гурський у передмові і сам автор у закінченні. Засоби, які мають піднести земельну ренту, зображає автор у двох групах: 1) засоби, що обнижують кошти продукції (організаційне усправнення, пристосовання засад наук. організації праці, технічне усправнення в усіх його родах). 2) засоби, що впливають на піднесення ціни (економічне усправнення та усправнення психічної натури).

Варто ще зазначити, що автор вказує на конечність преферувати хліборобську продукцію. Він бачить в останніх „дровізаційних законах" початок шляху, яким починають іти „чинники відповідальні за розвиток польського рільництва", яке має не тільки себе, але й інших прохарчувати.

Економічний огляд.

Смерть українського далекосхідного кооператора.

У харбінському часописі „Далекий Схід" з 20. січня ц. р. вичитав я про смерть **Петра Івановича Горового**, передового українського кооператора на Зеленому Клині, з яким я всього раз особисто зустрінувся, але якого імя чув частіше, перебуваючи в рр. 1919. і 1920. в Микольськ-Усурійську.

П. І. Горовой (його звичайно в українських колах називали Горовий) був головою кооперативи „Чумак" у Владивостоці. Коли я дістав доручення микольськ-усурійської Української Громади переговорити в організаційних справах з головою У. Далеко-Східнього Секретаріяту Юрієм Гаушком-Мовою і виїхав з цим завданням до Владивостоку, я зустрів там також Петра Івановича Горового.

Кооператива „Чумак" містилась у тому самому будинку (Народній Дім), що й інші українські організації, себто Український Далеко-Східній Секретаріят, орган покликаний до життя Далекосхідніми Зїздами українців Зеленого Клину і „Просвіта". Найбільша і дуже довга Світлянська вулиця мала роскішні, а також і дуже скромні будинки. Український будинок належав до цих останніх: деревляний, на високому березі, мав салю і кілька менших кімнат. Ось в одній із них містився „Чумак".

Коли я туди заглянув, бл. п. Горовий диктував тоді якесь письмо своїй машиністці. Ми привітались і розговорились. Горовий — на мою думку — не відзначався замітнішим особистим чаром. Був назверх холодний, здавалось зовсім непристуний для сентиментів. Автім його вірність українській справі всеж мусіла основуватись на чуттєвих моментах, дарма що дехто і в тому добачував його „матеріялістичний підхід" до життя і праці.

Вертаючись до нашої зустрічі і розмови, згадаю, що Горовий представив мені тоді коротко свої **кооперативно-організаційні пляни**, в яких червоною ниткою перебігала постанова, що „Чумак" має стати **краєвою кооперативною централею**, що від Хабаровська по Владивосток („не поминаючи очевидно і Микольськ-Усурійська, де і ви живете та працюєте" — заявив він мені з усмішкою), має повстати густа мережа кооперативних організацій, крамниць, кермованих із **владивостоцького центру**.

Треба зазначити, що в цих бурхливих для Зеленого Клину часах, коли то змагались там супротивні і крайньо ворожі течії: большевизм і біло-отаманщина, а легіонові чехо-словаки (в початках) і японські генерали режисерували політичне життя, **економіка у праці тамошніх українців була на сірому кінці.** Культурно-освітня діяльність переплїталась із політичними концепціями, в яких японська „державна рація" грала також визначну ролю. Були — правда — кооперативи і крім владивостоцького „Чумака", як добре зорганізований хабарівський „Запорожець" чи хорольський „Хлібороб", але далеко було ще до того, щоб кооперація була рівнорядним чинником з культурно-освітніми чи політичними організаціями. Були також **купці-українці**, деякі навіть дуже свідомі, що не щадили калитки, коли треба було підтримати якусь культурну акцію, але й вони були взагал без значіння на терені, де **торговля була збіговищем китайців, корейців, манджурів, монголів, японців, росіян, українців, тощо.**

Покійному Горовому не вдалось створити одноцілої сильної кооперативної організації на Зеленому Клині, дарма що у проводі „Чумака" стояв він ще 3 роки після мого відїзду до Европи (до початку 1924. р.). Як український діяч попав він урешті між тих, що засіли на лаві підсудних у великому українському процесі в Чіті 1924. р. Присуджено його **до розстрілу**, але цей жорстокий присуд „пролетарського суду" **замінено 10-и роками тюрми** зі строгою ізоляцією, конфіскатою майна і втратою громадських прав ще на дальших 5 років. Причина, що оминув смерти, була в тому, що він... покаявся. Як мені оповідав один із підсудних українців у чітинському процесі — він знаменито грав ролю... придуркуватої людини, яка ще й не дочуває, і цим доводив до одчаю предсідника „трибуналу".

Може й те помогло йому, що Горовий не відсидів своєї кари та якимось „чудом" дістався до Манджурії, до Харбіна. Мабуть і з майна шось урятував, бо вмираючи. — як довідуємось тепер зі згаданого часопису „Далекий Схід" — зробив поважний запис у користь української кольонії в Манджурії. А саме: ще за життя почав він будувати своїм коштом лічницю на парцелі, яку мав у Харбіні. Цю парцелю з будинками відступив національній українській кольонії у Харбіні з тим, щоб вони не втратили свого призначення і носили назву „Українська лічниця імени П. І. Горового".

У дуже теплій посмертній згадці в часописі „Далекий Схід" (Горовий помер 3. січня ц. р.), є теж кілька інформацій про особу бл. п. Горового. І так: уродився він на хуторі батьків у Гадяцькому повіті на Полтавщині. По професії був залізничим машиністом. У далекосхідню область прибув ще в 1898. році.

„Ролю і значіння Покійного — пише дальше „Д. С." — в українському визвольному русі на Далекому Сході оцінить безсторонній історик того руху. В даний мент за відсутністю відповідних документів нема змоги подати навіть якоїсь короткої біографії."

На жаль і я дуже мало можу причинитись до вияснення ролі пок. Горового. В українських колах Микольськ-Усурійська дивились на його роботу доволі неприхильно і дошукувались у ній скритих лябіринтів, що вели навіть до сусідніх держав у самокорисних цілях. Ці чутки мабуть і використали большевики у згаданому процесі. Та якнеяк, а була це замітніша постать серед національних робітників на Зеленому Клині, людина з торговельним хистом і організаційними аспіраціями та тим заслуговує вона на память. Якщо і мав Горовий прогріхи, то змив їх своєю жертвою майна в користь української кольонії в Манджурії. **В. Несторович.**

Нарада Райфайзенок Львівської Округи.

Заходом Повітового Кредитового Товариства, як організаційного осередка кредитових кооператив відбулася конференція Райфайзенок. На нараду прибуло 25 представників управ з 18 кооператив і дир. Українбанку у Винниках п. Яюа. Від Центробанку був присутний п. дир. Ілярій Ольховий.

Біжучі справи реферували дир. м-р Евген Жизневський, дир. Олекса Корнач і інстр. Михайло Рудко.

Представники поодиноких кооператив реферували про сучасний стан своїх кооператив. З поодиноких звітів видно, що організаційна праця у львівській окрузі, яку веде тепер Повітове Кредитове Товариство **дає вже успіхи.** В більшости кооператив наладнано вже діловодство, урухомлено спорі, залеглі позички а найважніше наладнано збирання дрібних ощадностей і більших вкладок. Особливу увагу присвячено пропаганді кооперативної преси. Кожна Райфайзенка обовязана кольпортувати місячно найменше 25 чисел „Кооперативної Родини", але деякі кооперативи кольпортують більше, напр. Чижиків 220 чисел місячно, чим причиняться до кооперативного освідомлення своїх членів. Звернено також увагу на спосіб ведення річних Загальних Зборів у кредитових кооперативах та на добрий **вобір людей** до Управ та Надзірних Рад, бо щойно тоді праця може йти краще. Вкінці обговорено справу **зладжування білянсів, чвертьрічних замкнень і преліминарів буджету.**

На нараду не вислали своїх представників кооперативи з місцевостей: Банюнин, Кукизів, Сапалів, Пикуловичі і Товщів.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА.

ВЕЛИКИЙ БРАК ТОРГОВЕЛЬНИХ ЛЬОКАЛІВ У ХУСТІ.

Після відновлення залізничої сполуки Карпатської України з Прагою через мадярську територію, щораз то частіше приїжджають до Хусту визначні підприємці, бажаючи оснувати у новій столиці філії своїй підприємств. І хоч міністр господарства Ревай декілька разів підкреслював, що прихильно ставиться до звозу чеського капіталу до Карпатської України і до знову господарської активности чехів на її території, то на перешкоді цьому стоїть у Хусті страшний брак торговельних і промислових льокалів. Власники домів просто домагаються — як пише „А-Зет" — лихварських заплат. На днях показались даремними зусилля заступника Народнього Бюра Подорожей віднайти для філії приміщення в Хусті. Теж саме було з заступником фармацевтичної кооперативи лікарського т-ва в Празі, який теж не віднайшов ніякого приміщення для складу ліків.

БЕЗПЛАТНА ФІНАНСОВА ПОРАДНЯ.

Від 1. ц. м. веде Пром-банк безплатну фінансову порадню, яка дораджує, де і як льокувати капітали, помагає підшукувати відповідні обєкти чи підприємства, інформує про ситуацію на нашім фінансовім ринку, підшукує фахівців до вражкового ведення та переорганізування підприємств. Порадня стоїть у контакті з Українським Технічним Товариством та з різними фахівцями. Справи веде довірочно.

ЗАМІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ — ПОЛЬСЬКА КООПЕРАТИВА.

У Шляхотському Корчині на Волині члени „Кулка Загродов-ої Шляхти" ухвалили зліквідувати місцеву українську кооперативу „Добробут" і замість неї отворили крамницю „Кулка Рольнічого":

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

ПОЛЬСЬКО-ІТАЛІЙСЬКІ ГОСПОДАРСЬКІ ВЗАЄМИНИ.

З нагоди приїзду мін. Чяна до Польщі, „Ц. Ґазета Гандльова" видала надзвичайне число, присвячене виключно польсько-італійським економічним взаєминам. Участь Італії в загран. торговлі Польщі була: 1) в експорті 1936 р. — 2.1%, в 1937 р. — 4.5%, в 1938 р. — 4.53%; 2) в імпорті: в 1936 р. — 1.67%, в 1937 р. — 2.6%, в 1938 р. — 2.6%. — У згаданому числі багато статтей і інформацій в польській та італійській мові.

СВІТОВА ХРОНІКА.

ВЕЛИКІ СУМИ НА ЗБРОЄННЯ АНГЛІЇ.

В. Британія призначила на зброєння в буджетовому році 1939/40 — **580 Міліонів фунтів штерлінгів.** Ця кольосальна фінансова дотація на зміцнення оборонного потенціялу краю не має прецеденсів в історії В. Британії в часі мира.

З нашої кооперації.

КООПЕРАТИВНА ФАБРИКА СВІЧОК.

Дня 1. ц. м. відкрив Центросоюз свою фабрику свічок при вул. Потоцького 58. При цім виробництві працює поки що 12 робітників. Річна продукція фабрики передбачена на 12 вагонів свічок. Відкриття фабрики відбулося дня 1. ц. м.

НОВИЙ КОНКУРС Г. К. Ч. НА СТАТТІ.

Редакція Г. К. Ч. розписала конкурс на статті на тему **„Кооперативна поміч для домашнього господарства селянки".** Йде про доцільні і можливі у нас до переведення проєкти, як наші кооперативи на місцях можуть при теперішнім своїм стані розвитку допомогти своїм членкам селянкам у їхньому домашньому господарстві. Речинець надсилання статтей 1. IV. ц. р. Нагороди I. — 25 зол., II. — 20 зол., III. — 15 зол.

ЗМАГАННЯ У ЗБИРАННІ ДРІБНОЇ ОЩАДНОСТИ В МИКОЛАЄВІ Н. ДН

Цікаві змагання у збиранні дрібної ощадности уладив Українбанк в Миколаєві. Ці змагання тривали від 1. VI. до 31. XII. м. р. і обіймали саме місто Миколаїв і 9 довколичних сіл. До змагу станули всіх 26 збирачів ощадности, з чого 8 з самого Миколаєва.

Змагання дали дуже гарні вислідн. За час змагань число вкладчиків дрібної ощадности зросло з 261 до 827, а сума зібраних вкладок піднеслася з 5.230 зол. на 16.909 зол. Першу нагороду добула у змаганнях збирачка ощадности Іванна Крищишин, другу Ярослав Гриńкович, обоє з Миколаєва, третю Михайло Білек з Вербиця.

З економічної літератури.

Dr. Inż. Jan Karol Sondel: Zmniejszający się przychód z ziemi i środki przeciwdziałania. — Львів, 1939, стор. 263. — **Бібліотека Поль. Економічного Т-ва.**

**Ця книжка має завдання — як пише проф. Л. Гурський, автор передмови — унаглядняти природничо-технічне підложжя суспільного і господарського упослідження хліборобського стану. Складається вона з чотирьох частин, а саме: I. Проблема права меншаючого приходу з землі в літературі і суспільно-господарському житті; II. Закон зменшуючого приходу з землі як біольогічне право; III. Закон зменшуючого приходу з землі, як економічне право; IV. Проблема засобів, що впливають на піднесення ренти і тимсамим на послаблення, чи навіть припинення права щодо зменшування приходу з землі. Ця остання частина дає матеріял для відповідних висновків у практичній хліборобській політиці. Це теж є завданням публікації д-ра Сонделя, що зазначує і проф. Турський у передмові і сам автор у закінченні. Засоби, які мають піднести земельну ренту, зображає автор у двох групах: 1) засоби, що обнижують кошти продукції (організаційне управлення, пристосовання засад наук організації праці, технічне управлення в усіх його родах). 2) засоби, що впливають на піднесення ціни (економічне управлення та управлення психічної натури).

Варто ще зазначити, що автор вказує на конечність преферувати хліборобську продукцію. Він бачить в останніх „дерегуляційних законах" початок шляху, яким починають іти „чинники відповідальні за розвиток польського рільництва", яке має не тільки себе, але й інших прохарчувати.

Сторінка без політики.

10 найбільше касових фільмових артистів для американців

Один із найбільших американських фільмових тижневиків „Мошен Пікчер Геральд" перевів анкету, які найбільше популярні — серед власників кін — кінові артисти, себто хто дає своєю появою на екрані „найліпшу касу". Оця анкета цікава тим, що минулого року теж перевели подібну, склавши спис 10 найбільше „успішних артистів".

Отже у січні 1938. року черга виглядала так: 1. Шерлі Темплі, 2. Дінна Даросн, 3. Клярк Ґейбл, 4. Роберт Тейльор, 5. Бінг Кросбі, 6. Вілям Пауел, 7. Фред Астер з Джінджер Роджерс, 8. Соня Геніє, 9. Ґері Купер, 10. Мирна Льой.

У січні 1939. р. черга виглядала так:

1. Шерлі Темплі, 2. Клярк Ґейбл, 3. Соня Ґеніє, 4. Мікі Руней, 5. Спенсер Трасі, 6. Роберт Тейльор, 7. Мирна Льой, 8. Джейн Вітерс, 9. Аліса Фай, 10. Тирон Павер.

З того видно, що тільки маленька Шерлі зберегла своє давнє і то перше місце. Це місце вона займає вже 4-ий рік. Цього року Дінна Дарбен, що в нас у Львові витримує найдовше всі програми, опинилася в Америці на 15-ому місці. В Европі вона стоїть скрізь у першій „десятці". Цього року з цієї десятки „вилетіли": Вілям Пауел, симпатична пара танцюристів Астер і Роджерс і „божеський" (для деяких жінок) Ґері Купер. Бінга Кросбі ми так і не знаємо; тільки як епізодичну постать. Таксамо епізодично появляється в нас Мікі Руней. — зовсім невідома нам Джейн Вітерс.

Роберт Тейльор відступив своє місце „королевій леду" Соні Геніє, Клярк Ґейбл посунувся на одне місце вище, а його партнерка з фільми про ірляндського провідника Парнеля („Все для жінки") та з „Бравури" — Мирна Льой з десятого місця висунулася на 7.

Оба списи треба оцінювати ще з того погляду, що успіх деяких артистів залежав від кількости фільм, в яких вони грали. Чим більше фільм тим більші шанси голосів. Цим пояснюється позиція малої Шерлі, невтомного Ґейбла, популярної тепер Соні Геніє. Ґрета Гарбо або Чарлі Чаплін не виступили в ніодній новій фільмі і їх нема на листі. Мікі Руней має голоси американської маси, що розуміє його своєрідні „жарґонові" дотепи і його своєрідне „геройство".

Якби таку анкету перевести в нас, то вона дала б зовсім ріжні відповіді, хочби через те, що до нас доходить тільки частина американських фільм, а деяке місце займають теж французькі та німецькі. Фільми з Ґретою Гарбо, Марленою Дітріх, Жанеттою Мекдональд (що від часу, як вийшла заміж замовкла) належать у нас до тих, що стягають якнайширшу масу кінової публики.

Новий пів-шляхотний камінь.

Дорогоцінні камені, т. зв. самоцвіти, це прикраса жінок від віків. Дикі, як і найкультурніші, обвішують ними свою особу від шиї до пальців, часом і ніг. Мужчини прикрашають ними перстені та шпильки до краваток, рідше вуха та ніс, хіба тоді як належать до диких племен. До відомих і всіма шанованих самоцвітів прибув нововідкритий пів-шляхотний камінь у високих горах Аргентини, що може заступити інші бідним. Кордилієри ще з доби інкасів славилися всілякими самоцвітами. За інкасами, коли вони давно вимерли, потяглися вчені відшукувати сліди золота, срібла, манґану, ніклю

Родохрозіт коліру суниці.

Недавно один німецький ґеольоґ д-р Манфельд, що вибрався до провінції Катамарка, відкрив там сліди давніх копалень. Він знайшов там підземельні коридори, в яких колись копали люди, на висоті 3.000 м. над рівнем моря. Дорогоцінних металів у великій кількости тут уже не було, але є там камінці зовсім ріжні від загально відомих. Зверха сірі, але під шкаралущею світяться дуже гарно. Один їх рід нагадує аґат, але має багато більше світла, ріжноманітного відблиску. Його основний колір — легко рожевий і червоно суницевий. Віднайдений мінерал досі відомий як родохрозіт має зовсім нові, ще невідомі відтінки так, що назвали його „суницівцем" від коліру суниці. Він повстав під впливом манґану призбираного там від віків. Не є це самоцвіт, а тільки півшляхотний камінь, з якого вироблюватимуть усякі практичні дрібнички. Його в Кордилієрах іще дуже багато, тимто і дешевий.

Замість ліку на ревматизм спосіб на золочення

Живе в Льондоні професор медицини Чарльз Гібсон, що 30 років студіює способи, як боротись з ревматизмом. Він відкрив тепер одне явище, що не має нічого спільного з ревматизмом, а має величезне значіння для.. текстильної промисловости. Шукаючи одної рідини, що малаб лікувальну силу, він залишив на ніч посуду з рідиною, а вранці ствердив, що вона покрилася шаром золота. Таким робом він відкрив спосіб, як золотити ріжні предмети, головно шовк, лен, вовну, папір. Досі треба було на це довгого часу а тепер за 6 хвилин процес золочення скінчений. Винахід дуже дешевий і надає предметам вигляд справжньої прозолоті.

Ню-Йорк хоче задивувати европейців.

Управа Ню-Йорку підготовляючись до всесвітньої вистави рішила перемінити місто у „центр світа". Місто дістане нових 26.000 ліхтарень, ясніших, між досі. У віддалі 90 миль від міста на широких шляхах будуть стояти ліхтарні бурштинового коліру так поставлені, що шофери будуть знати, в якому напрямку треба їхати на виставу, а в якому йде поворотний шлях. Новою ідеєю вистави буде „клюб господинь" Ню Йорку, до якого належатиме більш 1.000 багатих жінок, що прийматимуть у себе в хаті багатих і славних чужинців, відповідно до знайомости чужих мов, знання з якоїсь ділянки науки, мистецтва, промислу. Вони передадуть комітетові для послуг свої авта і пляни ріжних конкурсів, вечорів, забав, концертів, щоб чужинці почували себе справді „гістьми".

—o—

Нововідкриті дикуни.

У горішній частині Нової Ґвінеї відкрили досі невідоме племя дикунів. Їх віднайшла військова стежа, що дістала доручення нарисувати мапу від гори Гаґен до заходу. Стежа пробувала в цій околиці цілий рік. Дійшовши до кордону, що межує з кольонією Голяндії там знайшли людей, які своїм виглядом і звичаями відріжнялися від інших, що живуть у Новій Ґвінеї. Дикуни побачивши військові однострої вважали вояків якимись богами і впали перед ними ниць. Зате, коли переконались, що це тільки люди — почали проти них вороже виступати і відділ мусів оборонятись. Тепер виїде туди більша наукова експедиція.

—oo—

Церква з леґендою про скарб.

У Франції в 10 кільометрах від Бульон побудували над одним образом 10 років тому гарну церковцю „Аве Марія". В останньому часі великі риси на стінах церкви вказали на небезпеку, що вона ось-ось западеться. Архітекти та інжиніри оглянули її та ствердили, що під землею мусить плисти якесь джерело, що підмиває ґрунт. Але місцеве населення села інакшої думки. Воно вірить у леґенду звязану з підземельним скарбом, схованим там іще з часів хрестоносних походів. Давно-давно стояла там вежа, що мала підземельний коридор до моря. Коли там хрестоносці заховали дорогоцінності, вони засипали вхід до скарбу. Тепер, мовляв, ота стіна, що закривала скарб упала вниз і через те церква захиталась.

ГУМОР.

НЕДИСКРЕТНІ ПИТАННЯ.

— Чому жінки частіше говорять неправду ніж мужчини?

— Бо їм частіше ставлять недискретні питання.

ПРОФЕСІЙНИЙ СПОКІЙ.

— То дивний чоловік, той Парченко! Вчора Бунь у каварні назвав його дурнем, ідіотом, туманом, а він ані не дриґнув!

— А ти знаєш, що він суддює при спортових змаганнях і чує це щонеділі від сотні людей?

ТЯЖКА ВПРАВА.

У І-й клясі вчитель дав вправу „Опишіть своє мешкання". На другий день Гриць Кіцунько приходить до школи без вправи.

— А ти чому не написав вправи?

— У нас був минулого тижня скарбовий урядовець і вже все описав так, що нічого не лишилося.

СПОСІБ НА БАГАТСТВО.

— Отже ви приїхали з Европи до Америки, щоб стати міліонером? Гарна ідея. І дуже проста. Попробуйте грати на біржі як я. Я за два тижні став завдяки їй міліонером.

— Я — від міліярда, бо раніше був міліярдером.

— Чудово? А від чого ви зачали?

ВАЖНА ПРИЧИНА.

Наречена: Мій коханий! Залишися ще трохи.

— Не можу, моя кохана. Ти знаєш, що я готов життя своє віддати за тебе, але є такі хвилини, коли справді не можна...

— Чому ні?

— Я нині маю бріджа. А хто спізниться той платить каву одного золотого!

Сторінка без політики.

10 найбільше касових фільмових артистів для американців

Один із найбільших американських фільмових тижневиків „Мовшен Пікчер Геральд" перевів анкету, які найбільше популярні — серед власників кін — кінові артисти, себто хто дає своєю появою на екрані „найліпшу касу". Оця анкета цікава тим, що минулого року теж перевели подібну, склавши спис 10 найбільше „успішних артистів".

Отже у січні 1938. року черга виглядала так: 1. Шерлі Темплі, 2. Дінна Даробь, 3. Клярк Ґейбл, 4. Роберт Тейльор, 5. Бінг Кросбі, 6. Вілям Пауел, 7. Фред Астер з Джінджер Роджерс, 8. Соня Геніе, 9. Ґері Купер, 10. Мирна Льой.

У січні 1939. р. черга виглядала так:

1. Шерлі Темплі, 2. Клярк Ґейбл, 3. Соня Геніе, 4. Мікі Руней, 5. Спенсер Трасі, 6. Роберт Тейльор, 7. Мирна Льой, 8. Джейн Вітерс, 9. Аліса Фай, 10. Тирон Павер.

З того видно, що тільки маленька Шерлі зберегла своє давне і то перше місце. Це місце вона займає вже 4-ий рік. Цього року Дінна Дарбен, що в нас у Львові витримує найдовше всі програми, опинилася в Америці на 15-ому місці. В Европі вона стоїть скрізь у першій „десятці". Цього року з цієї десятки „вилетіли": Вілям Пауел, симпатична пара танцюристів Астер і Роджерс і „божеський" (для деяких жінок) Ґері Купер. Бінга Кросбі ми так і не знаємо; тільки як епізодичну постать. Таксамо епізодично появляється в нас Мікі Руней. — зовсім невідома нам Джейн Вітерс.

Роберт Тейльор відступив своє місце „королевій леду" Соні Геніе, Клярк Ґейбл посунувся на одне місце вище, а його партнерка з фільми про ірляндського провідника Парнеля („Все для жінки") та з „Бравури" — Мирна Льой з десятого місця висунулася на 7.

Оба списи треба оцінювати ще з того погляду, що успіх деяких артистів залежав від кількости фільм, в яких вони грали. Чим більше фільм тим більші шанси голосів. Цим пояснюється позиція малої Шерлі, невтомного Ґейбла, популярної тепер Соні Геніе. Ґрета Гарбо або Чарлі Чаплін не виступили в ніодній новій фільмі і їх нема на листі. Мікі Руней має голоси американської маси, що розуміє його своєрідні „жарґонові" дотепи і його своєрідне „геройство".

Якби таку анкету перевести в нас, то вона дала б зовсім ріжні відповіді, хочби через те, що до нас доходить тільки частина американських фільм, а деяке місце займають теж французькі та німецькі. Фільми з Ґретою Гарбо, Марленою Дітріх, Жанеттою Мекдональд (що від часу, як вийшла заміж замовкла) належать у нас до тих, що стягають якнайширшу масу кінової публики.

Новий пів-шляхотний камінь.

Дорогоцінні камені, т. зв. самоцвіти, це прикраса жінок від віків. Дикі, як і найкультурніші, обвішують ними свою особу від шиї до пальців, часом і ніг. Мужчини прикрашають ними перстені та шпильки до краваток, рідше вуха та ніс, хіба тоді як належать до диких племен. До відомих і всіма шанованих самоцвітів прибув нововідкритий пів-шляхотний камінь у високих горах Арґентини, що може заступити інші бідним. Кордилієри ще з доби інкасів славилися всілякими самоцвітами. За інкасами, коли вони давно вимерли, потяглися вчені відшукувати сліди золота, срібла, манґану, ніклю.

Родохрозіт коліру суниці.

Недавно один німецький ґеольоґ д-р Манфельд, що вибрався до провінції Катамарка, відкрив там сліди давніх копалень. Він знайшов там підземельні коридори, в яких колись копали люди, на висоті 3.000 м. над рівнем моря. Дорогоцінних металів у великій кількости тут уже не було, але є там камінці зовсім ріжні від загально відомих. Зверха сірі, але під шкаралущею світяться дуже гарно. Один їх рід нагадує аґат, але має багато більше світла, ріжноманітного відблиску. Його основний колір — легко рожевий і червоно суницевий. Віднайдений мінерал досі відомий як родохрозіт має зовсім нові, ще невідомі відтінки так, що назвали його „суницівцем" від коліру суниці. Він повстав під впливом манґану призбираного там від віків. Не є це самоцвіт, а тільки півшляхотний камінь, з якого виробляватимуть усякі практичні дрібнички. Його в Кордилієрах іще дуже багато, тимто і дешевий.

Замість ліку на ревматизм спосіб на золочення

Живе в Льондоні професор медицини Чарльз Гібсон, що 30 років студіює способи, як боротись з ревматизмом. Він відкрив тепер одне явище, що не має нічого спільного з ревматизмом, а має величезне значіння для... текстильної промисловости. Шукаючи одної рідини, що малаб лікувальну силу, він залишив на ніч посуду з рідиною, а вранці ствердив, що вона покрилася шаром золота. Таким робом він відкрив спосіб, як золотити ріжні предмети, головно шовк, лен, вовну, папір. Досі треба було на це довгого часу а тепер за 6 хвилин процес золочення скінчений. Винахід дуже дешевий і надає предметам вигляд справжньої прозолоті.

Ню-Йорк хоче задивувати европейців.

Управа Ню-Йорку відготовляючись до всесвітньої вистави рішила перемінити місто у „центр світа". Місто дістане нових 26.000 ліхтарень, ясніших, ніж досі. У віддалі 90 миль від міста на широких шляхах будуть стояти ліхтарні бурштинового коліру так поставлені, що шофери будуть знати, в якому напрямку треба їхати на виставу, а в якому йде поворотний шлях. Новою ідеєю вистави буде „клюб господинь" Ню Йорку, до якого належатиме більш 1.000 багатих жінок, що прийматимуть у себе в хаті багатих і славних чужинців, відповідно до знайомости чужих мов, знання з якоїсь ділянки науки, мистецтва, промислу. Вони передадуть комітетові для послуг свої авта і плян ріжних конкурсів, вечорів, забав, концертів, щоб чужинці почували себе справді „гістьми".

——o——

Нововідкриті дикуни.

У горішній частині Нової Гвінеї відкрили досі невідоме племя дикунів. Їх віднайшла військова стежа, що дістала доручення нарисувати мапу від гори Гаґен до заходу. Стежа пробувала в цій околиці цілий рік. Дійшовши до кордону, що межує з кольонією Голяндії там знайшли людей, які своїм виглядом і звичаями відріжнялися від інших, що живуть у Новій Ґвінеї. Дикуни побачивши військові однострої вважали вояків якимись богами і впали перед ними ниць. Зате, коли переконались, що це тільки люди — почали проти них вороже виступати і відділ мусів оборонятись. Тепер виїде туди більша наукова експедиція.

——oo——

Церква з леґендою про скарб.

У Франції в 10 кільометрах від Бульон побудували над одним образом 10 років тому гарну церковцю „Аве Марія". В останньому часі великі риси на стінах церкви вказали на небезпеку, що вона ось-ось западеться. Архітекти та інжинієри оглянули її та ствердили, що під землею мусить плисти якесь джерело, що підмиває ґрунт. Але місцеве населення села інакшої думки. Воно вірить у леґенду звязану з підземельним скарбом, схованим там іще з часів хрестоносних походів. Давно-давно стояла там вежа, що мала підземельний коридор до моря. Коли там хрестоносці заховали дорогоцінності, вони засипали вхід до скарбу. Тепер, мовляв, ота стіна, що закривала скарб упала вниз і через те церква захиталась.

ГУМОР.

НЕДИСКРЕТНІ ПИТАННЯ.

— Чому жінки частіше говорять неправду ніж мужчини?

— Бо їм частіше ставлять недискретні питання.

ПРОФЕСІЙНИЙ СПОКІЙ.

— То дивний чоловік, той Парченко! Вчора Бунь у каварні назвав його дурнем, ідіотом, туманом, а він ані не дригнув!

— А ти знаєш, що він суддює при спортових змаганнях і чує це щонеділі від сотні людей?

ТЯЖКА ВПРАВА.

У І-й клясі вчитель дав вправу „Опишіть своє мешкання". На другий день Гриць Кішуньо приходить до школи без вправи.

— А ти чому не написав вправи?

— У нас був минулого тижня скарбовий урядовець і вже все описав так, що нічого не лишилося.

СПОСІБ НА БАГАТСТВО.

— Отже ви приїхали з Европи до Америки, щоб стати мілонером? Гарна ідея. І дуже проста. Попробуйте грати на біржі як я. Я за два тижні став завдяки їй мілонером.

— Я — від мілярда, бо раніше був міліярдером.

— Чудово? А від чого ви зачали?

ВАЖНА ПРИЧИНА.

Наречена: Мій коханий! Залишися ще трохи.

— Не можу, моя кохана. Ти знаєш, що я готов життя своє віддати за тебе, але є такі хвилини, коли справді не можна...

— Чому ні?

— Я нині маю бріджа. А хто спізниться той платить каву одного золотого!

Вистава Лемківщини в Музею Н. Т. Ш.

В неділю 5. березня ц. р. в год. 11. передполуднем відбудеться віддриття етнографічної вистави Лемківщини в музею Н. Т. Ш. Оце з черги друга із циклю етнографічних вистав, що їх уладжує Т-во Прихильників Музею Н. Т. Ш.

Оцінити якслід щасливу ініціятиву, доцільність і вартість вистави можемо заздалегідь на основі вислідів першої цього роду, минулорічної вистави Полісся. Багатий матеріял, подрібно й по змозі якнайдокладніше зібраний з ріжних закутин округи, врізується в память своєю одноцільністю та залишає тривке враження оригінальности. Систематично уложений оцей етнографічний матеріял по ділянкам — домашній промисл, господарські заняття, родинне життя, обрядовість — дає змогу прослідити своєрідні риси і характер народньої творчости й побуту, дає змогу оцінити силу традиції в народньому житті. Цикль викладів на тлі вистави — про археольогію, антропольогію, мову, побут, мистецтво — дає короткоречинцевий курс, що має на меті зацікавити та всебічно насвітлити питання, звязані з етнографією даної округи в якнайширшому розумінні.

Не можна тут поминути й величезного значіння таких вистав для пропаганди музейництва. Даючи відбитки народнього життя, етнографічні вистави особливо зацікавлюють та притягають широкий загал. Це зближує музей та музейницьку працю з широкими колами громадянства, створює симпатиків і прихильників музейництва. Завдяки цьому музейництво перестає бути відірваною специяльністю та стає збірною народньою працею. Зокрема це особливо важне з огляду на молодь, яка залюбки й численно відвідує етнографічні вистави.

Щасливо склалося, що після Полісся зорганізовано саме виставу Лемківщини. Обі ці округи назагал мало відомі; навіть туристика до цих околиць мало розвинена. Вистава дасть змогу пізнати народнє життя на Лемківщині. Воно багато представлене у великій кількості оригінальних предметів (одяги, вишивки, кераміка, писанки, різьба, будівництво, хатня обстанова, господарське знаряддя, рибальське), в численних фотографіях та в мистецьких картинах **Олени Кульчицької і Льва Геца**, в серії викладів про Лемківщину, що відбудуться в березні, в окремому ранку, присвяченому лемківській народній пісні і танкові.

Ірина Ґурґула.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Понеділок, 4. березня 1889.

КАБІНЕТ ҐР. ТАФФОГО ПОВИНЕН БУВ ДОВІДАТИСЬ...

У звязку з дебатою над буджетом в австрійському парляменті „Діло“ пише про стан української справи в Австрії і так кінчить свою статтю:

„Про все те повинен був довідатись кабінет ґр. Таффого при ґенеральній дебаті над буджетом. Коли-ж це не сталося, то домагаємося від руських послів при специяльній дебаті піддати безпощадній критиці всі несправедливости, які довершуються у нас в цій загадочній „ері примирення“.

НА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ Т-ВА „АКАДЕМІЧНЕ БРАТСТВО“,

що відбулися вчора на університеті, відмовився п. Кирило Трильовський від дальшого проводу в товаристві, як голова, а збори вибрали на його місце п. Казимира Тиховського, правника III-го року, дотеперішнього заступника голови. Заступника голови не вибрали, тому мабуть ще раз відбудуться загальні вибори.

СНІГОВІЇ.

„Страшні снігові дались особливо у знаки нашій Скалатщині. Від пятниці позатамтого тижня до четверга тамтого тижня ми були зовсім відірвані від світа — ніщо до нас не доходило. Щойно в четвер прийшли до Скалата листи і часописи з дат від пятниці до понеділка включно.“

Справа ювилею академічної ґімназії у Львові.

ШИРШІ СХОДИНИ КОЛИШНІХ УЧНІВ І ВЧИТЕЛІВ 6-ГО Ц. М.

Справа ювилею Академічної Гімназії у Львові, вирішена ширшими сходинами колишніх учнів і вчителів з нагоди 60-их роковин матурального іспиту в українській мові — не могла бути зреалізована в першому передбаченому речинці з загально відомих причин, які внеможливили зорганізувати таку імпрезу. Всеж Редакційний Комітет, вибраний для збірки та редакції матеріялів до ювилейного альманаху, не жалів праці, яка сьогодні завершена настільки, що майже ввесь матеріял зібраний і книжка моглаб появитися в найкоротшому часі: булаб це справжня памятка для всіх колишніх учнів і вчителів тієї ґімназії та ще й твір чималої історично-культурної вартости, бо найважніша частина книжки присвячена історії ґімназії від найдавніших часів та її конструктивно-виховній праці.

Тому, що формально минулася вже дата ювилею, Ювилейний Комітет скликує знову ширші сходини колишніх учнів і вчителів Академічної Гімназії, і то однаково головного заведення, що й філії, щоб вирішити, чи і коли ювилей святкувати. Одночасно Редакційний Комітет предложить зібраним громадянам вислід його праці та зміст альманаху.

Тому, що з цією справою тісно звязаний сентимент, що його кожний учень і вчитель має до школи, в якій учив або вчився і в якій склав іспит зрілости, — на ті сходини певне прийдуть усі, кому дорога українська Академічна Гімназія у Львові і дорогі спогади про молодечі роки, переведені в ґімназіяльних мурах. Сходини відбудуться в **понеділок 6-го березня в 6-ій год. попол. у салі „Української Бесіди“ у Львові.** Комітет просить усіх громадян, яких може торкатися цей поклик, прийти на ті сходини та послужити своєю думкою.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

9-ЛІТНІ ДІТИ СИДЯТЬ В БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ВЯЗНИЦЯХ ЗА... ПРОТИДЕРЖАВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.

МОСКВА. КУП. В Кузьнецьку засудили чотирьох агентів ГПУ, які арештували й перетримували у вязниці 8 місяців 150 дітей у віці 9—12 літ під замітом протидержавної діяльности.

—o—

НОВИЙ ВИБУХ В АНГЛІЇ.

ЛЬОНДОН, 2. III. ПАТ. Минулої ночі сильний вибух ушкодив водотягові проводи у Стонбрідж, недалеко Льондону. Жертв у людях не було. Причини вибуху досі не викрили.

—o—

КРАЇНИ РЕЛІҐІЙНИХ АНТАГОНІЗМІВ.

ЛЬОНДОН. ПАТ. В індійськім місті Рангун дійшло до поважної сутички між індусами й мусулманами. Поліція тричі шаржувала юрбу. 3 особи згинуло, 55 ранено. Влада заборонила публичні збори.

Безупинні тайні наради червоного уряду.

АЛІКАНТЕ. Авас повідомляє, що місце засідань еспанського червоного уряду сповите гострою тайною. Уряд відбуває свої засідання безупину. Наради тривали передучора цілу ніч. Пополудні засідання відновили й воно тривало до пізних вечірніх годин.

ҐЕН. МІЯХА УСТУПИВ.

ПАРИЖ. До Парижа прийшла з Мадриду вістка, що головний командант еспанської червоної армії ґен. Міяха уступив зі свого становища, при чому він подав буцімто, як головну причину свого рішення те, що дальше ведення братовбивчої боротьби зовсім безнадійне.

ЛЯ ПАССІОНАРІЯ ХОЧЕ БОРОТИСЯ ДО ОСТАННЬОГО КЛАПТИКА ЗЕМЛІ.

З Мадриду повідомляють, що Ля Пассіонарія заявила представникам преси, що червона Еспанія буде боротися далі, не зважаючи на важкі труднощі. „Доки є хочби клаптик еспанської землі в наших руках — заявила вона — будемо битися. Ми добре розуміємо повагу ситуації, але віримо в нарід і в поміч демократії“.

ЕСПАНСЬКІ ДІТИ МАЮТЬ ДОСИТЬ МОСКОВСЬКОЇ ГОСТИНИ.

МОСКВА. АТЕ. В одному з інтернатів, в якому приміщено 150 еспанських дітей недалеко Москви, на вістку про димісію Азані вибухла ворохобня проти совітських опікунів. Діти домагалися, щоб їх негайно відвезли до Еспанії. Управитель інтернату з важким трудом опанував ситуацію.

І ГРЕЦІЯ ВИЗНАЛА ЕСПАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УРЯД.

АТЕНИ. ПАТ. Грецький уряд доручив своєму дипльоматичному аґентові в Бурґос повідомити владу ґен. Франка, що Франція визнає „де юре“ еспанський національний уряд. Грецький посол у Парижі буде теж акредитований у Бурґосі.

МАРШАЛ ПЕТЕН ФРАНЦУЗЬКИМ АМБАСАДОРОМ У БУРҐОСІ.

ПАРИЖ, ПАТ. Урядово повідомляють, що французьким амбасадором при еспанськім національнім уряді іменовано маршала Петена.

ЕКСПОЗЕ МІНІСТРА БОННЕ.

ПАРИЖ. ПАТ. Французький міністр закордонних справ Жорж Бонне виголосив у комісії закордонних справ палати послів експозе. Мін. Бонне згадав про демарш представника Франції в Токіо, як протест проти окупації острову Гайнан, відтак перейшов до французько-італійських відносин, підкресливши французько-британську солідарність. Окрему увагу присвятив мін. Бонне еспанській проблемі, заявивши, що переговори сен. Берара довели до порозуміння обох держав у справах, які їх цікавлять. Мін. Бонне підкреслив теж, що взаємини з іншими державами задовільні. При кінці мін. Бонне заперечив усі вістки, буцімто якінебудь урядові особи виїздили в якійсь місії до Берліна й Риму.

У справі еспанських утікачів французький уряд звертався до багатьох чужих урядів, одначе досі він дістав тільки неґативні відповіди. Деякі уряди обіцяли лиш фінансову допомогу, одначе не хотіли прийняти втікачів.

МІН. БОННЕ ПРО ПОЇЗДКУ МІН. ЧЯНА.

Мін. Бонне обговорюючи на засіданні французької парляментарної комісії закордонних справ побут італійського міністра закордонних справ Чяна у Варшаві, висловив думку, що по цих відвідинах італійський уряд відчуває огірчення, бо мін. Бек дав мін. Чянові змогу відчути, що привязання Польщі до союзу із Францією тривке та що Польща має намір вірно виконувати свої міжнародні зобовязання.

Здоровий прояв.

XIX. ВИКАЗ.

Крім постійних місячних датків зложили дальше самочинно **з нагоди Різдва Христового на коляду Рідній Школі** (в золотих) отсі ВП.: Чупрун Пафнутій Завой 26.60, Кооперативний Союз Сокаль (від Службовиків) 24, Кружок „Сільського Господаря“ Коропець (чайний вечір секції господинь) 12.62, Крохмальницький Омелян Борислав 5, Бокалло Стефанія Варшава-Прага 15, адв. Лемеха Михайло Переворськ (д-р М. Бісик 5, м-р М. Лемеха 3, м-р М. Левицький 2) разом 10.—, кооп. „Єдність“ Малковичі 6.96, Кружок Р. Ш. Івашків 6. Скали (просфора) 17, Кружок Р. Ш. Блозів Дол. (Рудки) 8, Кружок „Сільського Господаря“ Лиса 1, кооп. „Будучність“ Носів 21, гр.-кат. церква Лиса 10, кооп. „Самопоміч“ Заставче 10, чит. „Просвіти“ Воля Постолова 6. Ліська (просфора) 2.50, Гриньох Микола Стрептів 2, гр.-кат. уряд парох. Сторониа (жертва з весілля) 2, Волошин Теодозій Кольце 10, Василь Ростикус Корець на Волині 2, Кружок Р. Ш. Заліщі Нові (з січневої імпрези) 10, Жалінцій Микола Коростів (гості на дом. забаві) 3.10, д-р Дичок Василь Поморяни 5, інж. Юрчинський Степан Влоцлавек 3, Шевелів Ольга Дрогобич 1.50, Хомякова Іванна Варшава-Мокотів 2.50, Дубина Іван Немир (Броди) 3.20, Гришан Михайло Вишинки 2, Мицяк Петро Львів 1, гр.-кат. уряд парох. Григорів (Рогатин) 20, чит. „Просвіта“ Поливичі (Ярослав) 8, пп. посли і сенатори 48, весільні гості у п. Мельничука Полвитичі 2.60, Клецкач Степан Волковия 6, Дубна 3.75, Качмарова К. Сент Пааль (Злуч. Держави Америки) 15 дол. = зол. 78.75, гр.-кат. єпископська канцелярія Вінніпег, Канада (гр.-кат. парохія Гаффорд Саск. 17.29, гр.-кат. парохія Копернік Альта 0.55, з Шевченківського концерту Витков Саск. 4, з Шевч. конц. Сидней Н. С. 10.60, з Шевч. конц. Елдорена Алта 5, з родинної забави Елдорена Алта 3.51, з родинної забави Еґремонт Алта 5.75) разом 45.70 дол. = зол. 240.12.

(Продовження буде).

Кожний українець, кожна українка і кожна українська установа повинні вважати собі за національний обовязок і найбільшу честь належати до всенароднього Т-ва Рідна Школа і мати членську виказку.

Вистава Лемківщини в Музею Н. Т. Ш.

В неділю 5. березня ц. р. в год. 11. передполуднем відбудеться відкриття етнографічної вистави Лемківщини в музею Н. Т. Ш. Оце з черги друга із циклю етнографічних вистав, що їх уладжує Т-во Прихильників Музею Н. Т. Ш.

Оцінити вислід щасливу ініціятиву, доцільність і вартість вистави можемо заздалегідь на основі вислідів першої цього роду, минулорічної вистави Полісся. Багатий матеріял, подрібно й по змозі якнайдокладніше зібраний з ріжних закутин округи, врізується в память своєю одноцільністю та залишає тривке вражіння оригінальности. Систематично уложений опей етнографічний матеріял по ділянкам — домашній промисл, господарські заняття, родинне життя, обрядовість — дає змогу прослідити своєрідні риси і характер народньої творчости й побуту, дає змогу оцінити силу традиції в народньому житті. Цикль викладів на тлі вистави — про археольогію, антропольогію, мову, побут, мистецтво — дає короткоречинцевий курс, що має на меті зацікавити та всебічно насвітлити питання, звязані з етнографією даної округи в якнайширшому розумінні.

Не можна тут поминути й величезного значіння таких вистав для пропаганди музейництва. Даючи відбитки народнього життя, етнографічні вистави особливо зацікавлюють та притягають широкий загал. Це зближує музей та музейницьку працю з широкими колами громадянства, створює симпатиків і прихильників музейництва. Завдяки цьому музейництво перестає бути відірваною специяльністю та стає збірною народньою працею. Зокрема це особливо важне з огляду на молодь, яка залюбки й численно відвідує етнографічні вистави.

Щасливо склалося, що після Полісся зорганізовано саме виставу Лемківщини. Обі ці округи назагал мало відомі; навіть туристика до цих околиць мало розвинена. Вистава дасть змогу пізнати народнє життя на Лемківщині. Воно багато представлене у великій кількості оригінальних предметів (одяги, вишивки, кераміка, писанки, різьба, будівництво, хатня обстанова, господарське знаряддя, рибальське), в численних фотографіях та в мистецьких картинах **Олени Кульчицької і Льва Геца**, в серії викладів про Лемківщину, що відбудуться в березні, в окремому ранку, присвяченому лемківській народній пісні і танкові.

Ірина Гургула.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Понеділок, 4. березня 1889.

КАБІНЕТ ГР. ТАФФОГО ПОВИНЕН БУВ ДОЗІДАТИСЬ...

У звязку з дебатою над буджетом в австрійському парляменті „Діло" пише про стан українські справи в Австрії і так кінчить свою статтю:

„Про все те повинен був довідатись кабінет гр. Таффого при генеральній дебаті над буджетом. Коли-ж це не сталося, то домагаємося від руських послів при специяльній дебаті піддати безпощадній критиці всі несправедливости, які доверщуються у нас в цій загадочній „єрі примирення".

НА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ Т-ВА „АКАДЕМІЧНЕ БРАТСТВО",

що відбулися вчора на університеті, відмовився п. Кирило Трильовський від дальшого проводу в товаристві, як голова, а збори вибрали на його місце п. Казимира Тиховського, правника III-го року, дотеперішнього заступника голови. Заступника голови не вибрали, тому мабуть ще раз відбудуться загальні вибори.

СНІГОВІЇ.

„Страшні снігові дались особливо у знаки нашій Скалатщині. Від пятниці позатамтого тижня до четверга тамтого тижня ми були зовсім відірвані від світа — ніщо до нас не доходило. Щойно в четвер прийшли до Скалата листи і часописи з дат від пятниці до понеділка виключно."

Справа ювилею академічної Ґімназії у Львові.

ШИРШІ СХОДИНИ КОЛИШНІХ УЧНІВ І ВЧИТЕЛІВ 6-ГО Ц. М.

Справа ювилею Академічної Гімназії у Львові, вирішена ширшими сходинами колишніх учнів і вчителів з нагоди 60-их роковин матурального іспиту в українській мові — не могла бути зреалізована в першому передбаченому речинці з загально відомих причин, які внеможливили зорганізувати таку імпрезу. Всеж Редакційний Комітет, вибраний для збірки та редакції матеріялів до ювилейного альманаху, не кидав праці, яка сьогодні завершена настільки, що майже ввесь матеріял зібраний і книжка моглаб появитися в найкоротшому часі: булаб це справжня памятка для всіх колишніх учнів і вчителів тієї ґімназії та ще й твір чималої історично-культурної вартости, бо найважніша частина книжки присвячена історії ґімназії від найдавніших часів та її конструктивно-виховній праці.

Тому, що формально минулася вже дата ювилею, Ювилейний Комітет скликує знову ширші сходини колишніх учнів і вчителів Академічної Гімназії, і то одинакво головного заведення, що й філії, щоб вирішити, чи і коли ювилей святкувати. Одночасно Редакційний Комітет предложить зібраним громадянам вислід його праці та зміст альманаху.

Тому, що з цією справою тісно звязаний сентимент, що його кожний учень і вчитель має до школи, в якій учив або вчився і в якій склав іспит зрілости, — на ті сходини певне прийдуть усі, кому дорога українська Академічна Гімназія у Львові і дорогі спогади про молодечі роки, переведені в гімназіяльних мурах. Сходини відбудуться **в понеділок 6-го березня в 6-ій год. попол. у салі „Української Бесіди" у Львові.** Комітет просить усіх громадян, яких може торкатися цей поклик, прийти на ті сходини та послужити своєю думкою.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

9-ЛІТНІ ДІТИ СИДЯТЬ В БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ВЯЗНИЦЯХ ЗА... ПРОТИДЕРЖАВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.

МОСКВА. КУП. В Кузьнецьку засудили чотирьох агентів ГПУ, які арештували й перетримували у вязниці 8 місяців 150 дітей у віці 9—12 літ під замітом протидержавної діяльности.

——o——

НОВИЙ ВИБУХ В АНҐЛІЇ.

ЛЬОНДОН, 2. III. ПАТ. Минулої ночі сильний вибух ушкодив водотягові проводи у Стонбрідж, недалеко Льондону. Жертв у людях не було. Причини вибуху досі не викрили.

——o——

КРАЇНИ РЕЛІГІЙНИХ АНТАҐОНІЗМІВ.

ЛЬОНДОН. ПАТ. В індійськім місті Ранґун дійшло до поважної сутички між індусами й мусулманами. Поліція тричі шаржувала юрбу. 3 особи згинуло, 55 ранено. Влада заборонила публичні збори.

Безупинні тайні наради червоного уряду.

АЛІКАНТЕ. Авас повідомляє, що місце засідань еспанського червоного уряду сповите гострою тайною. Уряд відбуває свої засідання безупину. Наради тривали передучора цілу ніч. Пополудні засідання відновили й воно тривало до пізніх вечірніх годин.

ГЕН. МІЯХА УСТУПИВ.

ПАРИЖ. До Парижа прийшла з Мадриду вістка, що головний командант еспанської червоної армії ген. Міяха уступив зі свого становища, при чому він подав буцімто, як головну причину свого рішення те, що дальше ведення братовбивчої боротьби зовсім безнадійне.

ЛЯ ПАССІОНАРІЯ ХОЧЕ БОРОТИСЯ ДО ОСТАННЬОГО КЛАПТИКА ЗЕМЛІ.

З Мадриду повідомляють, що Ля Пассіонарія заявила представникам преси, що червона Еспанія буде боротися далі, не зважаючи на всякі труднощі. „Доки є хочби клаптик еспанської землі в наших руках — заявила вона — будемо битися. Ми добре розуміємо повагу ситуації, але віримо в нарід і в поміч демократії".

ЕСПАНСЬКІ ДІТИ МАЮТЬ ДОСИТЬ МОСКОВСЬКОЇ ГОСТИНИ.

МОСКВА. АТЕ. В одному з інтернатів, в якому приміщено 150 еспанських дітей недалеко Москви; на вістку про димісію Азані вибухла ворохобня проти совітських опікунів. Діти домагалися, щоб їх негайно відвезли до Еспанії. Управитель інтернату з важким трудом опанував ситуацію.

І ГРЕЦІЯ ВИЗНАЛА ЕСПАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УРЯД.

АТЕНИ. ПАТ. Грецький уряд доручив своєму диппльоматичному агентові в Бурґос повідомити владу ген. Франка, що Франція визнає „де юре" еспанський національний уряд. Грецький посол у Парижі буде теж акредитований у Бурґосі.

МАРШАЛ ПЕТЕН ФРАНЦУЗЬКИМ АМБАСАДОРОМ У БУРҐОСІ.

ПАРИЖ, ПАТ. Урядово повідомляють, що французьким амбасадором при еспанськім національнім уряді іменовано маршала Петена.

Здоровий прояв.

XIX. ВИКАЗ.

Крім постійних місячних датків зложили дальше самочинно з **нагоди Різдва Христового на коляду Рідній Школі** (в золотих) отсі ВП.: Чупрун Пафнутій Завоя 26.60, Кооперативний Союз Сокаль (від Службовиків) 24, Кружок „Сільського Господаря" Коропець (чайний вечір секції господинь) 12.62, Крохмальницький Омелян Борислав 5, Бокалло Стефанія Варшава-Прага 15, адв. Лемеха Михайло Переворськ (д-р М. Бісик 5, м-р М. Лемеха 3, м-р М. Левицький 2) разом 10.—, кооп. „Єдність" Малковичі 6.96, Кружок Р. Ш. Іванків б. Скали (проскура) 17, Кружок Р. Ш. Блозів Дол. (Рудки) 8, Кружок „Сільського Господаря" Лиса 1, кооп. „Будучність" Носів 21, гр.-кат. церква Лиса 10, кооп. „Самопоміч" Заставче 10, чит. „Просвіти" Воля Постолова 6, Лісьна (проскура) 2.50, Гринько Микола Стрептів 2, гр.-кат. уряд парох. Сторожна (жертва з весілля) 2, Волошин Теодозій Кельце 10, Василь Ростикус Корець на Волині 2, Кружок Р. Ш. Заліщі Нові (з січневої імпрези) 10, Жаліцків Микола Коростів (гості на дом. забаві) 3.10, д-р Дичок Василь Поморяни 5, інж. Юрчинський Степан Влоцлавек 3, Шемелів Ольга Дрогобич 1.50, Хомякова Іванна Варшава-Мокотів 2.50, Дубина Іван Немяч (Броди) 3.20, Грицай Михайло Влошин 2, Мицак Петро Львів 1, гр.-кат. уряд парох. Григорів (Рогатин) 20, чит. „Просвіта" Полявичі (Ярослав) 8, пп. посли і сенатори 48, весільні гості у п. Мельничука Полявичі 2.60, Клевич Степан Волковия б. Дубна 3.75, Качмарова К. Сант Павль (Злуч. Держави Америки) 15 дол. = зол. 78.75, гр.-кат. єпископська канцелярія Вінніпеґ, Канада (гр.-кат. парохія Гафорд Саск. 17.29, гр.-кат. парохія Коперлік Альта 0.15, з Шевченківського концерту Витвов Саск. 4, з Шевч. конц. Сидней Н. С. 10.60, з Шевч. конц. Елдорена Алта 5, з родинної забави Елдорена Алта 3.51, з родинної забави Егремонт Алта 5.75) разом 46.70 дол. = зол. 240.12.

(Продовження буде).

ЕКСПОЗЕ МІНІСТРА БОННЕ.

ПАРИЖ. ПАТ. Французький міністр закордонних справ Жорж Бонне виголосив у комісії закордонних справ палати послів експозе. Мін. Бонне згадав про демарш представника Франції в Токіо, як протест проти окупації острову Гайнан, відтак перейшов до французько-італійських відносин, підкресливши французько-брітійську солідарність. Окрему увагу присвятив мін. Бонне еспанській проблемі, заявивши, що переговори сен. Берара довели до порозуміння обох держав у справах, які їх цікавлять. Мін. Бонне підкреслив теж, що взаємини з іншими державами задовільні. При кінці мін. Бонне заперечив усі вістки, буцімто якінебудь урядові особи виїздили в якійсь місії до Берліна й Риму.

У справі еспанських утікачів французький уряд звертався до багатьох чужих урядів, одначе досі він дістав тільки неґативні відповіди. Деякі уряди обіцяли лиш фінансову допомогу, одначе не хотіли прийняти втікачів.

МІН. БОННЕ ПРО ПОЇЗДКУ МІН. ЧЯНА.

Мін. Бонне обговорюючи на засіданні французької парляментарної комісії закордонних справ побут італійського міністра закордонних справ Чяна у Варшаві, висловив думку, що по цих відвідинах італійський уряд відчуває огірчення, бо мін. Бек дав мін. Чянові змогу відчути, що привязання Польщі до союзу із Францією тривке та що Польща має намір вірно виконувати свої міжнародні зобовязання.

Кожний українець, кожна українка і кожна українська установа повинні вважати собі за національний обовязок і найбільшу честь належати до всенароднього Т-ва Рідна Школа і мати членську виказку.

Кардинал Пачеллі - папою.

ЧІТТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО. ПАТ. В ЧЕТВЕР В ГОДИН 16,10 КАРДИНАЛ ПРОТОДІЯКОН ПРОГОЛОСИВ З БАЛЬКОНУ ЦЕРКВИ СВЯТОГО ПЕТРА, ЩО ПАПОЮ ВИБРАНО КАРДИНАЛА ЕВГЕНА ПАЧЕЛЛІЯ, ЯКИЙ ПРИНЯВ ІМЯ ПІЯ XII.

ЧОРНИЙ ТА БІЛИЙ ДИМ НАД ВАТИКАНОМ.

РИМ. ПАТ. В четвер, 2. лютого ц. р. в год. 12.15 чорний дим, що появився над Ватиканом, повідомив зібрані маси народу, що голосування кардиналів випало неґативно. Вимаганої більшости 2/3 голосів не осягнено. Чергове голосування відбудеться в год. 16.25.

На площі св. Петра зібралися вже від ранку непроглядні маси народу, щоб приглядатися, чи над Сикстинською каплицею не появиться ясний дим, що буде звістуном про вибір нового папи. На дахах і при апаратах стоять кінооператори вдивлені пильно в комин каплиці, щоб не проґавити тієї хвилини, в якій появиться історичний дим. На площі видно багато автокарів із чужинцями-туристами.

Щойно в годині 17.30 появився над Ватиканом білий дим. З юрби залунали ентузіястичні оклики на честь нового папи.

КАРДИНАЛ ПАЧЕЛЛІ ВДЯГНУВ ПАПСЬКІ РИЗИ.

Коли кард. Пачеллія вибрано папою, відчинено двері Сикстинської каплиці, куди увійшов новий папа з майстром церемоній та секретарем конкляве. Кардинал - декан зблизився до кард. Паччелія та запитав його, чи він приймає вибір. Коли кард. Пачеллі дав потакуючу відповідь, над усіми кардиналами крім кард. Паччелія звинено бальдахими. На запит декана нововибраний папа заявив, що приймає імя Пія XII.

Тимчасом секретар конкляве приготовив офіційний акт елекції. Пій XII перейшов з двома конклявістами до сусідної кімнати, де вже приготовано папські понтифікальні ризи. Він зняв кардинальський одяг та одягнув білі панчохи, червоні мешти, білу реверенду; перший діякон вложив червону пелерину. У папських ризах сів Пій XII перед головним вівтарем Сикстинської каплиці, всі кардинали передефілювали перед ним; кожний цілував його в ногу та в руку. Папа поблагословив усіх приявних.

Кардинал-діякон повідомив з бальконy юрбу про вибір, залунали дзвони, ґвардійська орхестра відіграла на срібних трубах папський гимн. Юрба заспівала „Тебе Бога".

Пій XII вийшов на балькон у папських ризах та поблагословив приявних на площі. Військо та поліція, що тримали на площі кордон, віддали почесть; юрба похилила голови. Папа залишився на бальконі кілька мінут.

Італійський король та Мусоліні вислали до Пія XII ґратуляційні письма.

НОВИЙ ПАПА ПОКІНЧИВ У ДНІ ВИБОРУ 64 РОКИ.

Пій XII прийшов на світ 2. березня 1875 р. 1911 р. став він заступником кардинала-державного секретаря, 1917 р. нунцієм у Баварії, 1920 р. — нунцієм у Німеччині. 1929 р. став він кардиналом, по смерти кард. Ґаспарія — державним секретарем.

Наради сойму над інвестиційним пляном.

В четвер зібрався сойм на пленарне засідання, присвячене інвестиційному плянові; було приявних багато міністрів. Після промови референта посла Сікорського розвинулася дебата. Після посла Совенського виступив ґен. **Желіговський**, який підкреслив, що рільництво в Польщі, зокрема на східних землях, є упосліджене, на нього необхідно звернути головні зусилля. Тому він голосуватиме лиш за оборонними інвестиціями, зате проти чисто-промислових. Пос. **Бровінський** говорив про відношення ОЗН-у до уряду. Пос. **Новак** звернув увагу на віддовження сільських господарств. Пос. **Пікуса** ствердив, що частина видатків передбачених в інвестиційному буджеті матиме консумційний характер. Дальше він торкнувся зміни статуту Польського Банку. Пос. **Вишинський** зясував інвестиційний плян господарської ради Східної Галичини. Пос. **Зомерштайн** запевнив, що жиди доложать зусиль до здійснення інвестиційного пляну, але він вимагає співпраці всіх громадян без ріжниці релігії та народности.

Пос. Біляк підкреслив потребу інвестицій — зокрема рільничих — на українських землях. Він видвигнув домагання, щоб утворити окремий комітет для господарських інвестицій, куди ввійшли б також представники українських господарських установ.

Пос. **Дудзінський** ствердив, що інвестиційний плян за малий, несмілий; опісля він виступив проти ґен. Скварчинського, який не здобувся на ширшу політичну концепцію. Пос. **Тшецяк** звернув увагу на професійне шкільництво.

Опісля виголосив промову **віцепремієр Квятковський.** Він ствердив, що теперішніх недостач не можна усунути ані змонополізованим етатизмом, ані лібералізмом; при цьому треба брати під увагу потреби оборони держави. У відношенні між етатизмом та лібералізмом Польща не може наслідувати чужих взорів з огляду на те, що західні держави диспонують іншими засобами: у Польщі приватна господарка бідна, уряд не має відкіля черпати засобів. Щоб Польща мала де примістити приріст населення та дати можливі умовини для співжиття кляс, половина населення мусить припадати на міста. Польська продукція мусить усамостійнитися, вихісновуючи всі засоби сирівців та праці, щоб збільшити вивіз. Польща мусить вихіснувати своє ґеографічне положення, щоб стати осередком міжнародньої торговлі.

Але щоб те все було можливе, треба би видати 60—75 міліярдів золотих на інвестиції. Якщоб темпо інвестицій мало дальше бути таке, як дотепер, на здійснення тих плянів треба б чекати 30—35 років. Значило б це: ніколи не зблизитися до господарського рівня передових держав. З того не виходить, що необхідно негайно змобілізувати такі великі засоби, які дали б змогу здійснити інвестиційні потреби в короткому часі — перетягаючи струну, можна довести до заломання пляну. Треба вважати, щоб не зменшити поемности внутрішнього ринку та зберегти пропорцію між довго- і короткотерміновими інвестиціями. За зразок доцільного збереження пропорцій може служити 1937 рік.

З 2-ох міліярдів, передбачених на 3-річні інвестиції, припадає 87% на загально-державні інвестиції, з решти 64 прц. на село і 36 прц. на нерільничі ділянки. У виконуванні інвестиційних плянів треба бути дуже оглядним та постійно зберігати досить поважні резерви.

Після промови віцепремієра виступив пос. **Гіпш**, опісля **Гловацький,** який м. ін. виступив проти плянованої на 1944 рік вистави. Пос. **Юзьвяк** назвав інвестиційний плян за малим, посли **Мистковський та Пйотровський** боронили потреб рільництва. Пос. **Чадек** звернув увагу на невикінчені промислові обекти в Сяніччині й Лішині, пос. **Дзеконський** кинув ідею, щоб вихіснувати приватну ініціятиву до будови залізниць. Після вияснень ґен. Желіґовського промовив референт пос. **Сікорський,** опісля сойм приняв закон про інвестиції в 2. і 3. читанні.

Кількох послів внесло **інтерпеляції, м. ін. пос. Тарнавський у справі збройного нападу на гр.-католицьке приходство в Турчанщині 16. лютого ц. р. та пос. Баран у справі українських видань та часописів, що їх пошта не доручує на Волині і в Холмщині.**

Еспанський національний уряд погодився на іменування маршала Петена амбасадором.

ПАРИЖ. ПАТ. Еспанський шарже д аффер Кінонес де Леон заявив міністрові Боне, що еспанський нац. уряд годиться на іменування маршала Петена французьким амбасадором у Бурґосі. Повідомлення написане в дуже теплім тоні, бо марш. Петен співпрацював з ген. Франком підчас ріфенської війни.

Мін. Боне комплетує персонал амбасади зпоміж професійних дипльоматів.

—o—

БУДЖЕТОВІ НАРАДИ В ХУСТІ.

„Лідове Новіни" повідомляють, що в четвер 2. ц. м. відбулись у Хусті господарсько-фінансові буджетові наради.

—o—

ДОПОВНЕННЯ ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКОГО ТОРГОВЕЛЬНОГО ДОГОВОРУ.

ВАРШАВА. ПАТ. 2. ц. м. підписано у Варшаві додатковий договір до польсько-німецької господарської умови. Новий договір бере під увагу зміни, які ввело прилучення Заольза до Польщі та Судетів до Німеччини. Обороти між обома краями збільшено з 260,000.000 на 3000,000.000 золотих.

—o—

ПРОГРАМА ПОБУТУ РУМУНСЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ У ВАРШАВІ.

ПАТ. Як ми це згадували, 4. ц. м. приїде до Польщі мін. Ґафенко. Програма його візити ось яка:

4. ц. м.: візита у мін. Бека, прем. Складковського та марш. Сьміґлого-Ридза. По полудні приняття у президента Варшави.

5. ц. м.: авдієнція та сніданок у президента, вечором равт у румунській амбасаді

6. ц. м.: виїзд до Букарешту.

—o—

ІРЛЯНДСЬКІ ТЕРОРИСТИ НАМАГАЛИСЯ ЗАТОПИТИ ЧАСТИНУ ЛЬОНДОНУ.

ЛЬОНДОН ПАТ. Минулої ночі Льондоном потрясли два вибухи — це вибухли міни на двох відтинках міських водотягів. Якби бомби були сильніші, вода булаб залила деякі дільниці Льондону.

Поліція стверджує, що були це дотепер найповажніші замахи ірляндських терористів на терені Льондону.

—o—

КНЯЗЬ ЛІХТЕНШТАЙНУ У ГІТЛЄРА.

В четвер рано приїхав до Берліна князь Ліхтенштайну. Він відвідав мін. Рібентропа, зложив вінок на могилі невідомого вояка, опісля приняв його Гітлер.

—o—

НАСЛІДКИ ОДНОГО ВИБУХУ.

Підчас вибуху японського арсеналу в Гіракаті згинуло 10 осіб цивільних, пропало 151, ранено 519. З військових згинуло 6 осіб, пропало 2, ранено коло 50.

—o—

РОДИНА ЯПОНСЬКОГО ЦІСАРЯ ЗБІЛЬШИЛАСЯ.

ТОКІО. ПАТ. Японська цісарева привела на світ дочку. Тепер японська цісарська пара має разом 2-ох синів та 4 дочки.

—o—

СЛІДСТВО У СПРАВІ КРОВАВИХ ПОДІЙ У ЛЬВІВСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ.

ЛЬВІВ. ПАТ. Прокуратура почала слідство у справі подій підчас викладу д-ра Щотки у львівськім університеті 28. лютого ц. р.

В середу арештовано 5-ох студентів львівського університету у звязку з бльокадою університету 30. і 31. січня ц. р.

—o—

СССР НЕ ПРИГОТОВАНИЙ ДО ЗАСІВІВ.

ВІДЕНЬ. УПС. Київські „Вісті" пишуть, що в цілому Радянському Союзі незадовільно йде підготова до весняних засівів. На основі звідомлень з місць виходить, що нема достаточної скількости насіння, а те, що є — занечищене. Треба сподіватися, що цьогорічний збір збіжжа в Радянському Союзі буде дуже нуждений.

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: ВИСТУПИ ВАРШАВСЬКОГО ЦИРУЛЬНИКА. РЕВІЯ ФР. ЯРОШІЯ: „ХТО З НАС ЗБОЖЕВОЛІВ".

Десятка варшавського кабаретового театру з головними старими тузами Ярошім і Левінським має хронічний гумор. У заголовку нової ревії її автор питається: хто більше божевільний — той директор ревіового театру, що хоче ще підтримувати у нинішніх часах гумор чи той тверезий представник громадянства, який тверезо доказує, що гумор „в Европі" давно перестарівся. Гурток „Варшавського Цирульника" надалі усміхається, глузує, регочеться, заражуючи авдиторію. Сценка про 100-відсоткового державно-творчого громадянина, що зголошує чужинну валюту, — сценка про жидівського купця, який учить християнина, як треба торгувати, — сценка у подружній спальні, коли чоловік хоче спати, а жінка хоче йти на баль, — прегарна сатира на оперу, — повна ліризму та тонкого дотепу пісеньки Терне. Все було підібране зі смаком, мірою, свіже та освіжне.

м. р.

Кардинал Пачеллі - папою.

ЧІТТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО. ПАТ. В ЧЕТВЕР В ГОДИНІ 16.10 КАРДИНАЛ ПРОТОДІЯКОН ПРОГОЛОСИВ З БАЛЬКОНУ ЦЕРКВИ СВЯТОГО ПЕТРА, ЩО ПАПОЮ ВИБРАНО КАРДИНАЛА ЕВГЕНА ПАЧЕЛЛІЯ, ЯКИЙ ПРИНЯВ ІМЯ ПІЯ XII.

ЧОРНИЙ ТА БІЛИЙ ДИМ НАД ВАТИКАНОМ.

РИМ. ПАТ. В четвер, 2. лютого ц. р. в год. 12.15 чорний дим, що появився над Ватиканом, повідомив зібрані маси народу, що голосування кардиналів випало негативно. Вимаганої більшости 2/3 голосів не осягнено. Черґове голосування відбудеться в год. 16.25.

На площі св. Петра зібралися вже від раннього ранку непроглядні маси народу, щоб приглядатися, чи над Сикстинською каплицею не появиться ясний дим, що буде звістуном про вибір нового папи. На дахах і при апаратах стоять кінооператори вдивлені пильно в комин каплиці, щоб не проґавити тієї хвилини, в якій появиться історичний дим. На площі видно багато автокарів із чужинцями-туристами.

Щойно в годині 17.30 появився над Ватиканом білий дим. З юрби залунали ентузіястичні оклики на честь нового папи.

КАРДИНАЛ ПАЧЕЛЛІ ВДЯГНУВ ПАПСЬКІ РИЗИ.

Коли кард. Пачеллія вибрано папою, відчинено двері Сикстинської каплиці, куди увійшов новий папа з майстром церемоній та секретарем конкляве. Кардинал - декан зблизився до кард. Пачеллія та запитав його, чи він приймає вибір. Коли кард. Пачеллі дав потакуючу відповідь, над усіми кардиналами крім кард. Пачеллія звинено бальдахими. На запит декана новововибраний папа заявив, що приймає імя Пія XII.

Тимчасом секретар конкляве поготовив офіційний акт елекції. Пій XII перейшов з двома конклявістами до сусідньої кімнати, де вже приготовано папські понтифікальні ризи. Він зняв кардинальський одяг та одягнув білі панчохи, червоні мешти, білу реверенду; перший діякон вложив червону пелерину. У папських ризах сів Пій XII перед головним вівтарем Сикстинської каплиці, всі кардинали передефілювали перед ним; кожний цілував його в ногу та в руку. Папа поблагословив усіх приявних.

Кардинал-діякон повідомив з бальконy юрбу про вибір, залунали дзвони, ґвардійська орхестра відіграла на срібних трубах папський гимн. Юрба заспівала „Тебе Бога".

Пій XII вийшов на балькон у папських ризах та поблагословив приявних на площі. Військо та поліція, що тримали на площі кордон, віддали почесть; юрба похилила голови. Папа залишився на бальконі кілька мінут.

Італійський король та Мусоліні вислали до Пія XII ґратуляційні письма.

НОВИЙ ПАПА ПОКІНЧИВ У ДНІ ВИБОРУ 64 РОКИ.

Пій XII прийшов на світ 2. березня 1875 р. 1911 р. став він заступником кардинала-державного секретаря, 1917 р. нунцієм у Баварії, 1920 р. — нунцієм у Німеччині. 1929 р. став він кардиналом, по смерти кард. Ґаспарія — державним секретарем.

Наради сойму над інвестиційним пляном.

В четвер зібрався сойм на пленарне засідання, присвячене інвестиційному плянові; було приявних багато міністрів. Після промови референта посла Сікорського розвинулася дебата. Після посла Совенського виступив ген. **Желіґовський,** який підкреслив, що рільництво в Польщі, зокрема на східних землях, є упосліджене, на нього необхідно звернути головні зусилля. Тому він голосуватиме лиш за оборонними інвестиціями, зате проти чисто-промислових. Пос. **Бровінський** говорив про відношення ОЗН-у до уряду. Пос. **Новак** звернув увагу на віддовження сільських господарств. Пос. **Пікуса** ствердив, що частина видатків передбачених в інвестиційному буджеті матиме консумційний характер. Дальше він торкнувся зміни статуту Польського Банку. Пос. **Вишинський** зясував інвестиційний плян господарської ради Східної Галичини. Пос. **Зомерштайн** запевнив, що жиди доложать зусиль до здійснення інвестиційного пляну, але він вимагає співпраці всіх громадян без ріжниці релігії та народности.

Пос. Біляк підкреслив потребу інвестицій — зокрема рільничих — на українських землях. Він видвигнув домагання, щоб утворити окремий комітет для господарських інвестицій, куди ввійшли б також представники українських господарських установ.

Пос. **Дудзінський** ствердив, що інвестиційний плян за малий, несмілий; опісля він виступив проти ген. Скварчинського, який не здобувся на ширшу політичну концепцію. Пос. **Тшецяк** звернув увагу на професійне шкільництво.

Опісля виголосив промову **віцепремієр Квятковський.** Він ствердив, що теперішних недостач не можна усунути ані змонополізованим статизмом, ані лібералізмом; при цьому треба брати під увагу потреби оборони держави. У відношенні між статизмом та лібералізмом Польща не може наслідувати чужих взорів з огляду на те, що західні держави диспонують іншими засобами: у Польщі приватна господарка бідна, уряд не має відкіля черпати засобів. Щоб Польща мала де примістити приріст населення та дати можливі умовини для співжиття клас, половина населення мусить припадати на міста. Польська продукція мусить усамостійнитися, вихісновуючи всі засоби сирівців та праці, щоб збільшити вивіз. Польща мусить вихіснувати своє ґеографічне положення, щоб стати осередком міжнародньої торговлі.

Але щоб те все було можливе, треба би видати 60—75 міліярдів золотих на інвестиції. Якщоб темпо інвестицій мало дальше бути таке, як дотепер, на здійснення тих плянів треба б чекати 30—35 років. Значило б це: ніколи не зблизитися до господарського рівня передових держав. З того не виходить, що необхідно негайно змобілізувати такі великі засоби, які дали б змогу здійснити інвестиційні потреби в короткому часі — перетягаючи струну, можна довести до заломання пляну. Треба вважати, щоб не зменшити поємности внутрішнього ринку та зберегти пропорцію між довго- і короткотерміновими інвестиціями. За взірок доцільного збереження пропорцій може служити 1937 рік.

З 2-ох міліярдів, передбачених на 3-річні інвестиції, припадає 87% на загально-державні інвестиції, з решти 64 прц. на село і 36 прц. на нерільничі ділянки. У виконуванні інвестиційних плянів треба бути дуже оглядним та постійно зберігати досить поважні резерви.

Після промови віцепремієра виступив пос. **Ґінш,** опісля **Гловацький,** який м. ін. виступив проти плянованої на 1944 рік виставки. Пос. **Юзьвяк** назвав інвестиційний плян за малим, посли **Мистковський та Пйотровський** боронили потреб рільництва. Пос. **Чадек** звернув увагу на невикінчені промислові обєкти в Сяніччині й Ліщині, пос. **Дзеконський** кинув ідею, щоб вихіснувати приватну ініціятиву до будови залізниць. Після вияснень ген. Желіґовського промовив референт пос. **Сікорський,** опісля сойм приняв закон про інвестиції в 2. і 3. читанні.

Кількох послів внесло **інтерпеляції, м. ін. пос. Тарнавський у справі збройного нападу на гр.-католицьке приходство в Турчанщині 16. лютого ц. р. та пос. Баран у справі українських видань та часописів, що їх пошта не доручує на Волині і в Холмщині.**

Еспанський національний уряд погодився на іменування маршала Петена амбасадором.

ПАРИЖ. ПАТ. Еспанський шарже д'афер Кінонес де Леон заявив міністрові Бонне, що еспанський нац. уряд годиться на іменування маршала Петена французьким амбасадором у Бурґосі. Повідомлення написане в дуже теплім тоні, бо марш. Петен співпрацював з ген. Франком підчас ріфенської війни.

Мін. Бонне комплетує персонал амбасади зпоміж професійних дипльоматів.

—o—

БУДЖЕТОВІ НАРАДИ В ХУСТІ.

„Нове Новини" повідомляють, що в четвер 2. ц. м. відбулись у Хусті господарсько-фінансові буджетові наради.

—o—

ДОПОВНЕННЯ ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКОГО ТОРГОВЕЛЬНОГО ДОГОВОРУ.

ВАРШАВА. ПАТ. 2. ц. м. підписано у Варшаві додатковий договір до польсько-німецької господарської умови. Новий договір бере під увагу зміни, які внесло прилучення Заолжа до Польщі та Судетів до Німеччини. Обороти між обома краями збільшено з 260,000.000 на 3000,000.000 золотих.

—o—

ПРОГРАМА ПОБУТУ РУМУНСЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ У ВАРШАВІ.

ПАТ. Як ми це згадували, 4. ц. м. приїде до Польщі мін. Ґафенко. Програма його візити ось яка:

4. ц. м.: візита у мін. Бека, прем. Складковського та марш. Сьміґлого-Ридза. По полудні приняття у президента Варшави.

5. ц. м.: авдієнція та сніданок у президента, вечором равт у румунській амбасаді

6. ц. м.: виїзд до Букарешту.

—o—

ІРЛЯНДСЬКІ ТЕРОРИСТИ НАМАГАЛИСЯ ЗАТОПИТИ ЧАСТИНУ ЛЬОНДОНУ.

ЛЬОНДОН. ПАТ. Минулої ночі Льондоном потрясли два вибухи — це вибухли міни в двох відтинках міських водотягів. Якби бомби були сильніші, вода була б залила деякі дільниці Льондону.

Поліція стверджує, що були це дотепер найповажніші замахи ірляндських терористів на терені Льондону.

—o—

КНЯЗЬ ЛІХТЕНШТАЙНУ У ГІТЛЕРА.

В четвер рано приїхав до Берліна князь Ліхтенштайну. Він відвідав мін. Рібентропа, зложив вінок на могилі невідомого вояка, опісля приняв його Гітлер.

—o—

НАСЛІДКИ ОДНОГО ВИБУХУ.

Підчас вибуху японського арсеналу в Гіракаті згинуло 10 осіб цивільних, пропало 151, ранено 519. З військових згинуло 6 осіб, пропало 2, ранено коло 50.

—o—

РОДИНА ЯПОНСЬКОГО ЦІСАРЯ ЗБІЛЬШИЛАСЯ.

ТОКІО. ПАТ. Японська цісарева привела на світ дочку. Тепер японська цісарська пара має разом 2-ох синів та 4 дочки.

—o—

СЛІДСТВО У СПРАВІ КРОВАВИХ ПОДІЙ У ЛЬВІВСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ.

ЛЬВІВ. ПАТ. Прокуратура почала слідство у справі подій підчас викладу д-ра Щотки у львівськім університеті 28. лютого ц. р.

В середу арештовано 5-ох студентів львівського університету у звязку з бльокадою університету 30. і 31. січня ц. р.

—o—

СССР НЕ ПРИГОТОВАНИЙ ДО ЗАСІВІВ.

ВІДЕНЬ. УПС. Київські „Вісті" пишуть, що в цілому Радянському Союзі незадовільна є підготова до весняних засівів. На основі повідомлень з місць виходить, що нема достаточної скількости насіння, а те, що є — заничищене. Треба сподіватися, що цьогорічний збір збіжжа в Радянському Союзі буде дуже ... дений.

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: ВИСТУПИ ВАРШАВСЬКОГО ЦИРУЛЬНИКА. РЕВІЯ ФР. ЯРОШІЯ: „ХТО З НАС ЗБОЖЕВОЛІВ".

Десятка варшавського кабаретового ... ру з головними старими тузами Ярошім і ... вінським має хронічний гумор. У заголовку ... вої ревії її автор питається: хто більше бо... вільний — той директор ревіового театру, ... хоче ще підтримувати у нинішніх часах ... чи той тверезий представник громадянства, ... який тверезо доказує, що гумор „в Европі" ... давно перестарілся. Гурток „Варшавського Цирульника" надалі усміхається, слухає, регочеться, заражуючи авдиторію. Сценка про 100-... соткового державно-творчого громадянина, ... зголошує чужинну валюту, — сценка про ... лівського купця, який учить християнина, ... треба торгувати, — сценка у подружнім ... ві, коли чоловік хоче спати, а жінка хоче ... на баль, — прегарна сатира на оперу, — ... ліризму та тонкого дотепу пісеньки Терези ... було підібране зі смаком, мірою, свіже ... жне.

НОВИНКИ

4 БЕРЕЗЕНЬ.

СУБОТА

Ст. ст. 19. лютого 1939.
Архипа, Теодота.
Лат. Казимира.
Сонце: схід — 6.02, захід — 17.08.
Місяць: схід — 16.34, захід — 5.30.

Завтра: 5. березня. **Неділя.**
Ст. ст. 20. лютого 1939.
2. Нед. Посту. Льва, еп.
Лат. Суха нед. Евсебія.
Сонце: схід — 6.00, захід — 17.10.
Місяць: схід — 17.55, захід — 6.01.
Повня в год. 17.00.

— II.Філія Українського Краєвого Товариства Охорони Дітей і Опіки над Молодю повідомляє, що 4. березня ц. р. в год. 19. відбудеться концерт у театральній салі Ріжнородностей, вул. Рутовського, при ласкавій співучасти Впов. Дарії Бандрівської і Галі Левицької, Нестора Нижанківського і хору бурсачок, під орудою Впов. Володимира Листопада. Дохід на жіночу Ремісничу Бурсу. 4—4

— Конфіската. Вчорашне (48) числа „Діла“ сконфіскували разом з наголовком за вступну статтю.

— Засідання Мат.-Прир.-Лік. Секції НТШ буде в понеділок 6. березня ц. р. в год. 18. у канцелярії Природописного Музею НТШ. Порядок нарад: Вибір дійсних членів.

— Дарунок Карпатській Україні. Українські організації в Канаді зібрали і вислали до цього часу коло 20.000 долярів на потреби Карпатської України. Жваву збіркову акцію переводять також українці Далекого Сходу, Німеччини, Франції, Югославії, не кажучи про земляків у Злучених Державах Північної Америки, які стоять на першому місці у збірковій акції.

— Засуд священника. Дня 13. лютого ц. р. засудив окружний суд у Золочеві о. д-ра Володимира Левицького з Плавучі Великої на кару 50 зол. зі заміною на 10 днів арешту, признаючи його винним „демонстрацийнеґо оказания нехеньці для Паньства Польскеґо“ тим, що дня 7. липня 1938 відслужив без ніяких зовнішніх парад і без оголошення панахиду за спокій душі бл. п. ґен. Мирона Тарнавського та полк. Евгена Коновальця. Зізнання трьох свідків, що не було ані катафальку ані заповідження в церкві у Красній ад Зборів, нічого не помогли. Цікаво, що окружний суд у Золочеві саме на цю обставину відложив був розправу і свідки зізнали в обороні покараного, одначе суддя таки згаданого священника засудив.

— Труси й арештування. Дня 21. лютого поліція перевела трус у Максима Шевця у Млинівцях, зборівського повіту. Шевця арештували. Того самого дня був трус у Василя Маланчука у Млинівцях. — 23. лютого арештували на Волині М. Огородника, Болнарчука та П. Корнічука і всіх разом перевезли до Острога. Причини арештування невідомі. Арештований у Млинівцях М. Шевць є головою зборівської повітової управи УСРП.

— Жорстокість проти німини. Стверджено в численних випадках, що фірмани, заняті звоженням матеріялів до будови домів, у страшний спосіб знущаються над кіньми. Шоб примусити коней вивозити землю і каміння з дуже стрімкого узгіря, несумлінні фірмани розпалюють під кіньми вогонь, приневолюючи ошалілі з болю звірята виконувати працю понад сили. Городське староство заявляє, що землю і каміння з тих викопів під фундаменти треба вивозити на гору тачками і щойно на горі можна вантажити ними вози. Нелюдяних фірманів і управителів нових будівель влада буде гостро карати, а навіть стримає за кару дальшу будову.

— Вимовна статистика. На области тернопільського воєвідства з загального числа 689 греко-католицьких священників покарано карно-адміністративним або судовим присудом 159, тобто 22,7 прц. священників — під замітом „протидержавних виступів а також за звичайні проступки порушення засадничої громадянської льояльности“. Дальшими 25 справами, що торкаються 25 священників займаються тепер суди, або також староства на основі доносів з ріжних сторін. Треба додати, що кількох священників з того числа було вже кілька разів караних. („Гонец Варшавскі“ з 2. III.).

— Сензаційні арештування у Львові. В четвер поліція арештувала студента Корнаса, предсідника вшехпольської молоді й діяльного члена ендецької партії. Арештування відбулось на основі слідства у справі кровавого нападу ендецької боївки на збори польських студентів-людовців. День передтим, у середу, арештували поліційні органи трьох інших провідників ендецьких академіків, а саме студентів Вайса, Мохнацького та Вавжкова у звязку з голосною бльокадою університету зперед півтора місяця, коли то молоді ендеки погрожували, як кажуть, державним емблемам.

— Кара за бойкот виборів. Львівський городський суд займався при зачинених дверях справою аґітації за виборчим бойкотом, злочином, що його допустилися Ян Пайонк та Кароль Шпак. Обвинувачені переховували і кольпортували летючки, в яких знеславлювано членів уряду. У висліді розправи засудили: Пайонка на 5 місяців, Шпака на 4 місяці безоглядного арешту. Обом обвинуваченим зарахували слідчий арешт.

— З судової салі. Нині окружний суддя Майковський засудив Йоеля Юнґа з Жовкви на 10 місяців вязниці з трирічним припиненням кари за те, що він хотів підкупити постерункового поліції, коли той записував його на кару за торговлю дробом без потрібного дозволу.

— Львівська хроніка. В ночі з середи на четвер невідомі злочинці добирались до маґазину спедиційної фірми „Прес-фо“ при вул. Бальоновій 12, але хтось їх сполошив. — Тої самої ночі вломились до приміщення жидівської ревізіоністичної орґанізації та вкрали радіовий апарат вартости кількасот золотих. — З самоходу ченстоховської спедиційної фірми „Транс-Унія“ вкрадено в середу в дорозі до Львова значну скількість залізних товарів. — У цегольні, за Зеленою рогачкою, пробувала покінчити з життям Ева Бояновська, що напилася сільного квасу. Відвезли її до шпиталя.

— Арештування ревізора РСУК. В Голині (Калущина) поліційні орґани арештували 28-го м. м. ревізора РСУК п. Омеляна Павлюка. Причина арештування, яке відбулось у кооперативі, де п. О. Павлюк переводив провірку книг, невідома.

— Вбили кооператора. В Угринові Старім, повіт Станиславів, хтось убив українського кооператора Петра Басюка. Поліція ще не викрила вбивника.

— Смерть робітника в студні. Василь Марущак з Переволоки, бучацького повіту, чистив студню в Антона Маєвського в Доброводах, повіт Підгайці. Не відомо з яких причин в одній хвилині випустив він ланцюг з рук і впав на дно студні, де задушився в намулі.

— Бандитизм в люблинському воєвідстві. На шляху біля села Невенґож, пов. Любартів, шістьох бандитів годинами грабувало подорожніх. Найперше напали на вози жидівських купців. Тому, що жиди ставляли опір, бандити засипали їх револьверовими кулями і вбили Мошка Тененбавма з Лукова. Небавком надїхала друга фірманка з Антоном Хмелевським і Тадеушом Бачинським. Обидва вони важко ранені і ледви втікли від бандитів. За якийсь час надїхали на роверах Тадеуш Невенґльовський і Стефан Дзідо. Бандити побили їх, зрабували їм кільканацять золотих і ровер. Навинувся ще під руку бандитам Стефан Матіящук з Лукова. Йому бандити забрали 80 золотих та обуву. З пограбованим добром бандити кудись щезли. — В селі Біскупіце біля Люблина патруля, зложена з двох поліцаїв хотіла леґітимувати кількох підозрілих типів. Один з цих типів стріляв до поліцая Станислава Нарока і поранив його смертельно. Нарок помер в Люблині у шпиталі. Злочинець та його товариство втекли.

—o—

Спорт.

УКРАЇНА — СВІТЕЗЬ.

Товариські змагання копаного мяча між обома дружинами відбудуться в неділю 5. п. м. в год. 11.30 передполуднем на грищі Світезі (кінець ул. Мартина — доїзд трамваєм ч. 9). Обі дружини виступлять у своїх повних складах.

ПЕРШИЙ ПРИЛЮДНИЙ ВИСТУП КОШІВКАРІВ УКРАЇНИ.

В суботу 4. п. м. відбудеться у Спортовій Галі при вул. Яблоновських перший мечі кошівкової дружини України у рямах весняного турніру ЛОЗГС із II. ЦГЛ 2. Початок цієї стрічі в год. 4. попол. Вступ до галі за добровільними датками.

ІНДИВІДУАЛЬНІ БОКСЕРСЬКІ МИСТЕЦТВА ЛЬВОВА.

В пятницю 3, в суботу 4. і в неділю 5. п. м. відбудуться в Спортовій Галі індивідуальні боксерські мистецтва львівської округи з участю чільних змагунів всіх львівських та провінціональних клюбів. З України беруть участь: Білий у півсередній вазі й Помірко у важкій. Оба змагуни мають всі дані здобути як не мистецтво, то бодай віцемистецтво. Початок стріч кожного дня в год. 7. вечором.

ГАКІВКОВІ МИСТЕЦТВА ПОЛЬЩІ.

Катовиці. В середу вечором почалися фінальні стрічі за гаківкове мистецтво Польщі. Найбільшою несподіванкою першого дня фіналів була стріча Краковії з ЛКС-ом, яка закінчилася несподівано нерішеним вислідом 1:1 (0:0, 0:0, 1:1). Інша справа, що Краковія виступила до тих змагань без своїх „тузів“ Ковальського, Волковського й Каспшака.

Домб — Огніско 6:1 (2:0, 4:1, 0:0).

Варшавянка — Польонія 1:0 (0:0, 0:0, 1:0).

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СОКОЛА-БАТЬКА У ЛЬВОВІ.

Загальні збори Сокола-Батька відбудуться в неділю 5. п. м. у власній салі при вул. Руській 20. із звичайним порядком нарад. Початок зборів в год. 9.30. Перед Зборами відбудеться в год. 8.30 рано в церкві св. Успенія богослуження в намірені Т-ва.

СХОДИНИ ЖІНОЧОЇ СЕКЦІЇ С. Т. „УКРАЇНА“.

Чергові сходини жіночої Секції С. Т. „Україна“ відбудуться в суботу 4. п. м. в год. 7. веч. Присутність усіх членкинь обовязкова. Всі, що хочуть стати членами Секції, можуть зголошуватися підчас сходин, які будуть відбуватися постійно кожної суботи в домівці С. Т. „Україна“ при вул. Сапіги 49/I.

—o—

Листування Редакції.

Всч. о. д-р Левицький, Плавуча Велика: Помістили все, з винятком одної дрібної замітки.

Вп. Громадянам села Чолгині, пов. Яворів: Не можемо помістити з цензурних причин.

Підписаним під дописом з Білої, пов. Чортків: Те саме.

Театри.

Великий Театр.

Пятниця 3. III. год. 7.30 веч. „Це більше як любов“.
Субота 4. III. год. 7.00 веч. „Це більше як любов“.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця 3. III. год. 7.30 веч. „Хтось із нас збожеволів“ — виступи театру „Варшавський Цирулик“.
Субота 4. III. год. 7. веч. Концерт II. філії Українського Кр. Т-ва охорони дітей та опіки над молоддю.

Український Театр ім. І. Котляревського.

РОГАТИН:
3. III. На полі крови.
Дня 4. і 5. III. гратиме театр у Пукові.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

МОСТИ ВЕЛИКІ:
3. III. Пісня Бескиду.
4. III. Сорочинський ярмарок.
5. III. Гетьман Полуботок.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

ГОРОДОК:
3. III. Люди на вулиці.
5. III. Гриць.
6. III. Хам.
В другій половині березня гратиме театр у Перемишлі.

КІНА.

АМПІР: „Єлісейські поля“ (Саша Ґітрі).
АПОЛЬО: „Залога безбоязних“.
АТЛЯНТИК: „Геройська стежка“ та „ФІС“.
БАЛКА: „Буревій“ та додатки.
БАЛТИК: „Погорджувальні“, „Маска льорда Блекнея“.
ВАНДА: „Десятьох з Павяка“, „Пан Міністер гуляє“.

НОВИНКИ

4 БЕРЕЗЕНЬ.

СУБОТА

Ст. ст. 19. лютого 1939.
Архипа, Теодота.
Лат. Казимира.
Сонце: схід — 6.02, захід — 17.08.
Місяць: схід — 16.34, захід — 5.30.

Завтра: 5. березня. **Неділя.**
Ст. ст. 20. лютого 1939.
2. Нед. Посту. Льва, еп.
Лат. Суха нед. Евсебія.
Сонце: схід — 6.00, захід — 17.10
Місяць: схід — 17.55, захід — 6.01
Повня в год. 17.00.

— МАГАЗИН БІЛЛЯ І ПОСТЕЛІ МИХАЙЛА ПРОЦЯ, ЛЬВІВ — РИНОК 14 поручає: КОВДРИ, МАТРАЦИ, готові подушки з піря, простирала, пошевки і всяке найвибагливіше жіноче і мужеське білля. — Ціни дуже низькі — товар першорядний. 442 —30

— Повне видання творів Лесі Українки в 10-и томах в передплаті 35 зол. Замовлення в ратах по зол. 5 або за готівку зол. 30 просимо надсилати на адресу В-ва „Українська Книгоспілка", Львів, вул. Оборони Львова ч. 14. Вже вийшов з друку IV. том. 434 —?

— II. Філія Українського Краєвого Товариства Охорони Дітей і Опіки над Молодю повідомляє, що 4. березня ц. р. в год. 19. відбудеться концерт у театральній салі Ріжнородностей, вул. Рутовського, при ласкавій співучасти Впов. Дарії Бандрівської і Галі Левицької, Нестора Нижанківського і хору бурсачок, під орудою Впов. Володимира Листопада. Дохід на жіночу Реміснчу Бурсу. 4—4

— Магазин постелі Р. Джала — Львів, Хорущини 5, **поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. Приймає піря до прання. Тел. 294-81** 2820 86-100

— З якнайкращих шкірок **футро — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік основ. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. І. пов., телефон 254-46.** 1200 15-80

— Центральні збірні антени інсталює згідно з обовязуючими приписами Городського Староства — Електротехнічна фірма „Е-комп" — Львів, Сикстуська 29. 129 5—6

— Конфіската. Вчорашне (48) число „Діла" сконфіскували разом з наголовком за вступну статтю.

— Засідання Мат.-Прир.-Лік. Секції НТШ буде в понеділок 6. березня ц. р. в год. 18. у канцелярії Природописного Музею НТШ. Порядок нарад: Вибір дійсних членів.

— Дарунок Карпатській Україні. Українські організації в Канаді зібрали і вислали до цього часу коло 20.000 долярів на потреби Карпатської України. Жваву збіркову акцію переводять також українці Далекого Сходу, Німеччини, Франції, Югославії, не кажучи про земляків у Злучених Державах Північної Америки, які стоять на першому місці у збірковій акції.

— Засуд священника. Дня 13. лютого ц. р. засудив окружний суд у Золочеві о. д-ра Володимира Левицького з Плавучі Великої на кару 50 зол. зі заміною на 10 днів арешту, признаючи його винним „демонстрацийнего оказаня неxеньці для Паньства Польскеґо" тим, що дня 7. липня 1938 відслужив без ніяких зовнішніх парад і без оголошення панахиду за спокій душі бл. п. ґен. Мирона Тарнавського та полк. Евгена Коновальця. Зізнання трьох свідків, що не було ані катафальку ані заповідження в церкві у Красній ад Зборів, нічого не помогли. Цікаво, що окружний суд у Золочеві саме на цю обставину відложив був розправу і свідки зізнали в обороні покараного, одначе судді таки згаданого священника засудив.

— Труси й арештування. Дня 21. лютого поліція перевела трус у Максима Шевця у Млинівцях, зборівського повіту. Шевця арештували. Того самого дня був трус у Василя Малинчука у Млинівцях. — 23. лютого арештували на Волині М. Огородника, Болнарчука та П. Корнічука і всіх разом перевезли до Острога. Причини арештування невідомі. Арештований у Млинівцях М. Шевець є головою зборівської повітової управи УСРП.

— Жорстокість проти німини. Стверджено в численних випадках, що фірмани, заняті звоженням матеріялів до будови домів, у страшний спосіб знущаються над кіньми. Щоб примусити коней виводити землю і каміння з дуже стрімкого узгіря, несумлінні фірмани розпалюють під кіньми вогонь, приневолюючи о-шалілі з болю звірята виконувати працю понад сили. Городське староство заявляє, що землю і каміння з тих викопів під фундаменти треба виводити на гору тачками і щойно на горі можна вантажити ними вози. Нелюдяних фірманів і управителів нових будівель влада буде гостро карати, а навіть стримає за кару дальшу будову.

— Вимовна статистика. На области тернопільського воєвідства з загального числа 689 греко-католицьких священників покарано карно-адміністративним або судовим присудом 159, тобто 22,7 прц. священників — під замітом „протидержавних виступів а також за звичайні проступки порушення засадничої громадянської льояльности". Дальшими 25 справами, що торкаються 25 священників займаються тепер суди, або також староства на основі доносів з ріжних сторін. Треба додати, що кількох священників з того числа було вже кілька разів караних. („Ґонец Варшавскі" з 2. III.).

— Сензаційні арештування у Львові. В четвер поліція арештувала студента Корнаса, предсідника вшехпольської молоді й діяльного члена ендецької партії. Арештування відбулось на основі слідства у справі кровавого нападу ендецької боївки на збори польських студентів-людовців. День передтим, у середу, арештували поліційні орґани трьох інших провідників ендецьких академіків, а саме студентів Вайса, Мохнацького та Вавжкова у звязку з голосною бльокадою університету зперед півтора місяця, коли то молоді ендеки погрожували, як кажуть, державним емблемам.

— Кара за бойкот виборів. Львівський городський суд займався при зачинених дверях справою аґітації за виборчим бойкотом, злочином, що його допустилися Ян Пайонк та Кароль Шпак. Обвинувачені преховували і кольпортували летючки, в яких знеславлювано членів уряду. У висліді розправи засудили: Пайонка на 5 місяців, Шпака на 4 місяці безоглядного арешту. Обом обвинуваченим зарахували слідчий арешт.

— З судової салі. Нині окружний суддя Майковський засудив Йоеля Юнґа з Жовкви на 10 місяців вязниці з трирічним припиненням кари за те, що він хотів підкупити постерункового поліції, коли той записував його на кару за торговлю дробом без потрібного дозволу.

— Львівська хроніка. В ночі з середи на четвер невідомі злочинці добирались до маґазину спедиційної фірми „Прес-фо" при вул. Бальоновій 12, але хтось їх сполошив. — Тої самої ночі вломились до приміщення жидівської ревізіоністичної орґанізації та вкрали радіовий апарат вартости кількасот золотих. — З самоходу ченстоховської спедиційної фірми „Транс-Унія" вкрадено в середу в дорозі до Львова значну скількість залізних товарів. — У цегольні, за Зеленою рогачкою, пробувала покінчити з життям Ева Бояновська, що напилася сільного квасу. Відвезли її до шпиталя.

— Арештування ревізора РСУК. В Голині (Калущина) поліційні орґани арештували 28-го м. м. ревізора РСУК п. Омеляна Павлюка. Причина арештування, яке відбулось у кооперативі, де п. О. Павлюк переводив провірку книг, невідома.

— Вбили кооператора. В Угринові Старім, повіт Станиславів, хтось убив українського кооператора Петра Басюка. Поліція ще не викрила вбивника.

— Смерть робітника в студні. Василь Марущак з Переволоки, бучацького повіту, чистив студню в Антона Маєвського в Доброводах, повіт Підгайці. Не відомо з яких причин в одній хвилині випустив він ланцюг з рук і впав на дно студні, де задушився в намулі.

— Бандитизм в люблинському воєвідстві. На шляху біля села Невенґож, пов. Любартів, шістьох бандитів годинами грабувало подорожніх. Найперше напали на вози жидівських купців. Тому, що жиди ставляли опір, бандити засипали їх револьверовими кулями і вбили Мошка Тененбавма з Лукова. Небавком надїхала друга фірманка з Антоном Хмелевським і Тадеушом Бачинським. Обидва вони важко ранені ледви втікли від бандитів. За якийсь час надїхали на роверах Тадеуш Невенґльовський і Стефан Дзідо. Бандити побили їх, зрабували їм кільканацять золотих і ровер. Навинувся ще під руку бандитам Стефан Матіящук з Лукова. Йому бандити забрали 80 золотих та обуву. З пограбованим добром бандити кудись щезли. — В селі Віскупіце біля Люблина патруля, зложена з двох поліцаїв хотіла леґітимувати кількох підозрілих типів. Один з цих типів стрілив до поліцая Станислава Нарока і поранив його смертельно. Нарок помер в Люблині у шпиталі. Злочинець та його товариство втекли.

— Запір. Передові клініцисти посвідчають, що природна гірка вода „Франц Йосифа" є теж для тих, що [illegible], для невростеніків і жінок [illegible] [illegible] засобом.

—o—

Спорт.

УКРАЇНА — СВІТЕЗЬ.

Товариські змагання копаного мяча між обома дружинами відбудуться в неділю 5. ц. м. в год. 11.30 передполуднем на грищі Світезі (кінець ул. Мартина — доїзд трамваєм ч. 9). Обі дружини виступлять у своїх повних складах.

ПЕРШИЙ ПРИЛЮДНИЙ ВИСТУП КОШІВКАРІВ УКРАЇНИ.

В суботу 4. ц. м. відбудеться у Спортовій Галі при вул. Яблоновських перший мечч кошівкової дружини України у рямках весняного турніру ЛОЗГС із II. ЖҐЛ 2. Початок цієї стрічі в год. 4. попол. Вступ до галі за добровільними датками.

ІНДИВІДУАЛЬНІ БОКСЕРСЬКІ МИСТЕЦТВА ЛЬВОВА.

В пятницю 3, в суботу 4, і в неділю 5. ц. м. відбудуться в Спортовій Галі індивідуальні боксерські мистецтва львівської округи з участю чільних змагунів всіх львівських та провінціональних клюбів. З України беруть участь: Білий у півсередній вазі й Помірко у важкій. Оба змагуни мають всі дані здобути як не мистецтво, то бодай віцемистецтво. Початок стріч кожного дня в год. 7. вечором.

ГАКІВКОВІ МИСТЕЦТВА ПОЛЬЩІ.

Катовиці. В середу вечором почалися фінальні стрічі за гаківкове мистецтво Польщі. Найбільшою несподіванкою першого дня фіналів була стріча Краковії з ЛКС-ом, яка закінчилася несподівано нерішеним вислідом 1:1 (0:0, 0:0, 1:1). Інша справа, що Краковія виступила до тих змагань без своїх „тузів" Ковальського, Волковського й Каспшака.

Домб — Оґніско 6:1 (2:0, 4:1, 0:0).
Варшавянка — Польонія 1:0 (0:0, 0:0, 1:0).

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СОКОЛА-БАТЬКА У ЛЬВОВІ.

Загальні зборби Сокола-Батька відбудуться в неділю 5. ц. м. у власній селі при вул. Руській 20. із звичайним порядком нарад. Початок зборів в год. 9.30. Перед Зборами відбудеться в год. 8.30 рано в церкві св. Успенія богослуження в намірені Т-ва.

СХОДИНИ ЖІНОЧОЇ СЕКЦІЇ С. Т. „УКРАЇНА".

Чергові сходини жіночої Секції С. Т. „Україна" відбудуться в суботу 4. ц. м. в год. 7. веч. Приявність усіх членкинь обовязкова. Всі, що хочуть стати членами Секції, можуть зголошуватися підчас сходин, які будуть відбуватися постійно кожної суботи в домівці С. Т. „Україна" при вул. Сенітга 49/I.

—o—

Листування Редакції.

Всч. о. д-р Левицький, Плавуча Велика: Помістили все, з винятком одної дрібної замітки.

Вп. Громадянам села Чолгині, пов. Яворів: Не можемо помістити з цензурних причин.

Підписаним під дописом з Білої, пов. Чортків: Те саме.

Театри.

Великий Театр.

Пятниця 3. III. год. 7.30 веч. „Це більше як любов".
Субота 4. III. год. 7.00 веч. „Це більше як любов".

Театр Ріжнородностей.

Пятниця 3. III. год. 7.30 веч. „Хтось із нас збожеволів" — виступи театру „Варшавський Цирулик".
Субота 4. III. год. 7. веч. Концерт II. філії Українського Кр. Т-ва охорони дітей та опіки над молодю.

Український Театр ім. І. Котляревського.

РОГАТИН:
3. III. На полі крови.
Дня 4. і 5. III. гратиме театр у Пукові.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

МОСТИ ВЕЛИКІ:
3. III. Пісня Бескиду.
4. III. Сорочинський ярмарок.
5. III. Гетьман Полуботок.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

ГОРОДОК:
3. III. Люди на мрії.
5. III. Гриць.
6. III. Хам.
В другій половині березня гратиме театр у Перемишлі.

КІНА.

АМПІР: „Елісейські поля" (Саша Ґітрі).
АПОЛЬО: „Залога безболених".
АТЛЯНТИК: „Геройська стежа" та „ФІС".
БАЙКА: „Буресій" та додатки.
БАЛТИК: „Погорджувала", „Маска льорда Блєндел".
ВАНДА: „Десятьох з Павяка", „Пан Міністер гуляє".

ҐРАЖИНА: „Остання бригада“.
ЕВРОПА: „Пані і ковбой“ і ґері Купер.
КАСИНО: „Трьох приятелів“.
КОПЕРНИК: „Гібральтар“.
МАРУСЕНЬКА: „Гібральтар“.
МЕТРО: „Пані Валєвська“.
МІРАЖ: „Індійська гробниця“.
МУЗА: „Забута мельодія“.
ПАКС: „Олімпіяда“ — обі частини разом.
ПАЛЯС: „Поворот на світанку“ (за нов. Віґі Бавм) з Даніелею Даріє.
РАЙ: „Піснькар Її Величности“ з В. Джілі.
РІЯЛЬТО: „Присуд життя“. — Веніяміно Джілі.
РОКСІ: „Серце моє належить до Тебе“ — Веніяміно Джілі.
СВІТ: „Зоряна ескадра“, „Поверх вище“.
СВЯТОВИД: „Розалія“, „Простушних“.
СТИЛЕВЕ: „Конфлікт“ і ревія.
ТОН: „Щасливо скінчилося“, „Під маскою злочинця.
УТІХА: „Правда перемагає“ і ревія.
ХИМЕРА: „Синій лис“ із Зарою Леандер.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(Марійський Майдан)
„Еспанія: Барсельона, Валенсія, Кордова, Мадрид“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 3. березня 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл. 8.10 Година господині: „Коло без оси — праця без плину“, ради, вістки, популярна музика з пл., 11.00 Для шкіл: Про Кірі-Склодовську, авд. для старших дітей, 11.25 Пісеньки у вик. Дзакінія та Тіто Шіпи, пл., 11.57 Сиґнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Інформаційна газетка в українській мові, **14.10 Українська музика з грам. плит,** 14.30 „Душі на Парадізі“ фрагм. з пов. Корн. Макушинського, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Істор. загадки для молоді, 15.20 Спортовий порадник, 15.30 Сальон. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Гутірка з хорими, 16.35 Флет у супр. форт., 16.50 Історія електричности на тлі розвитку наук, 17.05 Великопісні пісні, міш. хор, 17.45 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.50 Камер. концерт, 18.30 Поезія золотого віку, 18.50 Один обід, 19.10 Розр. музика з пл., 19.30 Польська і шведська музика, 20.10 Легка музика з пл., 20.35 Веч. денник, метерольоґ. вістки, спорт. програма на завтра, 21.00 Спів. ресітаиь М. Салецького в супр. форт., 21.15 Симф. концерт. орх., форт., 22.30 Публіцистика та література, 22.45 Музика з пл., 22.55 Інформ. авд., 23.00 Останні вістки, 23.05 Закінчення програми.

Субота, 4. березня 1939.

7.000 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Розр. музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Співаймо пісеньки. авд. для шкіл, 11.25 Легкі вигині, пл., 11.57 Сиґнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Орх., 14.45 Госп. справи, 14.50 Спорт, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для дітей: Про царівну Катрусю і 7 опайдушків“ з муз., 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Літер. хроніка, 16.35 Вальси з „Кавалір Срібної рожі“ оп. Р. Штравса, пл., 16.45 Фейлетон, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Промова през Остропольського: „Розбудова Львова“, 18.15 Гутірка зі слухачами, 18.30 Гутірка. Великі ярмарки, слово-муз. авд., Фабрика чудес для молоді, 19.15 Розр. концерт, 20.40 Веч. денник, метеорольоґ. вістки, спорт. програма на завтра, 21.00 Танки у вик. орх., 21.45 Орх., хор, сол., 22.55 Спорт, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

Неділя, 5. березня 1939.

7.20 Орх. концерт, 8.00 Ранішній денник, 8.15 Для села: Хл. газетка, Огляд цінник рільних продуктів, Квінтет, Подоров. Хліб, скрипка, Хор; коло год. 10.30 після богослуження: Музика з пл., 11.45 Огляд видань, 11.57 Сиґнал, 12.03 Симф. поранок: орх., віол., 13.05 У країні зоряних літ Миколи Рея, Жидачівщина“, 13.15 Орх., 14.40 Гутірка для молодших дітей, 15.00 Свентіївська гутірка, 15.25 Золота книжка громад, 16.30 Шуман: Давідсбюндлертенце оп. 6, форт., 17.00 Про шкільний театр, 17.30 Орх., мандольни, цимбали, гармонійки, форт.; у перерві коло год. 18.25 Хвилина бюра студій, 19.30 Програма на завтра, 19.35 „Гостинниця під Левом“, легка авд., 20.10 Спортові льокальні вістки, 20.15 Спорт, політ. огляд, веч. денник, метеорольоґ. вістки, звук. тижневик, програма на завтра. 21.20 Легка муз., 21.50 Віленська Зазуля: Баляда про шість кухарок, з муз. ілюстр., 22.20 Танк. музика, рефрени, 23.00 Останні вістки, 23.05 Закінчення програми.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 3. березня 1939.

БАНСЬКА БИСТРИЦЯ, БРАТИСЛАВА 7.20, 12.50, 16.00, 19.00, 22.15 Вістки та комунікати в українській мові, БІЛГОРОД 20.00 Трансм. зі Загребу, БРЕСЛЯВ 20.10 „Мадам Батерфляй“ оп. Пучіні, БУДАПЕШТ 12.10 Форт. 13.30, 17.10 Циг. муз., 20.00 „Трубадур“ оп. Верді, ВІДЕНЬ 15.15 Музика в Італії, 15.30 Солістів, **19.20 Вістки в українській мові,** 22.35 Розр. музика, ГАМБУРГ 20.10 Композ. концерт Пфіцнера, ДАЯТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 15.15 Музика, 18.20 Веселі мельодії, 20.30 Давня швайц. музика, КЕЛЬН 19.00 Нар. музика, МІЛЯНО 17.00 Концерт малого хору з Акад. св. Сесилії, 21.00 Симф. концерт. ПРАГА 18.25 Легка музика, 19.25 Сальон. музика, 20.30 21.10 Орх., ПАРІ ПТТ 21.00 Пісні, 21.30 Симф. концерт. Беля Барток, РИМ 21.00 Оперетка, 23.15 Танк. муз., СОФІЯ 16.30 18.45 Популярна музика, 19.15 Скрипка, 19.50 „Севільський цирульник“ оп. Россіні, 22.00 Легка і танк. музика, Штутґарт 20.10 „Дон Хуан“ оп. Моцарта.

Субота, 4. березня 1939.

БАНСЬКА БИСТРИЦЯ, БРАТИСЛАВА **7.20, 12.50, 16.00, 19.00, 22.15 Вістки та комунікати в українській мові,** БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні. 20.30 Трансм. зі Сараєва, 22.15 Танк. музика, БУДАПЕШТ 17.40 Спів, 18.45 Циг. музика, 20.20 Мад. вальси, 22.05 Танки, ВІДЕНЬ 9.30 Для дітей, 12.00, 13.15, 14.10, 18.55 Розр. і камер. музика, **19.20 Вістки в українській мові,** 20.10, 21.00 Вес. авд., 22.35 Танк. музика, ДАЯТШЛЯНДЗЕНДЕР 19.15, 20.10 Розр. концерт, КЕНІҐСБЕРҐ 16.00 Розр. муз., 18.15 З мандрівки по Італії, пісні, оповідання, МІЛЯНО 19.20 Розр. музика, 21.00 „Фавст“ оп. Гуноа, ПРАГА 19.25 Військ. орх., ПАРІ ПТТ 18.35 Скрипка, 18.50 Пісні, 19.00 Форт., 21.30 Розр. музика, РАДІО ПАРІ 18.00 Симф. концерт, 21.15 Пісні. РИМ 19.10 Пісні Трілюзісу, 19.20 Розр. музика, 21.30 Форт. ресітал Мих. Орлова, 22.20 Розр. музика, СОФІЯ 17.30 Популярна музика, 18.15 Легка музика, 19.00 Квартет манд., 11.20 Спів, 21.45 Легка і танк. музика, СТОКГОЛЬМ 19.45 „Два серця“ оп. Штольца, ШТУТҐАРТ 11.30, 14.00 Нар. музика, 20.10 Легка і танк. музика.

Неділя, 5. березня 1939.

БАНСЬКА БИСТРИЦЯ, БРАТИСЛАВА **7.20, 12.50, 16.00, 19.00, 22.15 Вістки та комунікати в українській мові,** БЕРЛІН 12.00, 20.10 Концерт, БЕРОМІНСТЕР 21.40 Нар. пісеньки, 22.00 Танк. музика, БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 15.45 Циг. музика, 17.10 Форт., 18.00 Пісні, 19.10, 20.00 Легка музика, 22.00 Танк. музика, ВІДЕНЬ 15.00 Музика далеких міст[?], **19.20 Вістки в українській мові,** 20.10 Вагнерівський концерт, ДАЯТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.30 Оперетові мельодії, 15.30, Цит. хлопці грають, 18.00 „Перша кляса“ комедія Томи, 19.10 Вок. концерт Зуппе Гайдна, 20.10 Улюблені мельодії, 21.00 „Дер Монд“ оп. Орфа, ГАМБУРГ 20.10 „Продана наречена“ оп. Сметани, ЛЯҐТІ 19.25 Опера, МІЛЯНО 17.00 Концерт, 21.00 Легка і танк. музика, ПРАГА 17.10 На нар. ноту, 20.30 Словацькі нар. пісні, 21.45 Чеська пісня, Кантата Сметани, РАДІО ПАРІ 20.00 Розр. музика, 21.15 Пісні, 21.30—23.00 „Ляля Рук“ оп. Давіда, РИМ 17.00 Розр. музика, 21.00 Популярний концерт, 22.10 Розр. мельодії, СОФІЯ 18.00 Легка і танк. музика, 19.00 Популярна музика, 20.00 Спів.

Радіокутик.

ІНДІЙСЬКІ РАДІОСЛУХАЧІ.

Радіовисильня у Бомбаю розіслала між своїми слухачами анкету. Зі 7.000 відповідей виходить, що менш як половина слухачів любить европейську музику, решта понад 50% голосів домагається скреслення її з програми. Найбільшим успіхом тішиться індійська класична музика. Передача живого слова натрапляє у британській Індії на значні трудноші, з огляду на велику кількість уживаних там мов. Тому ці авдиції там дуже коштовні, вимагають більшої кількости персоналу, та під оглядом якости не стоять на відповідному рівні. Стверджено, що англійська мова є там щойно на четвертому місці.

КИТАЙСЬКА КОРОТКОХВИЛЬНА РАДІОСТАЦІЯ.

На приказ маршала Чан-Кай-Шека вибудовано у Китаю у місцевости Чункінґ короткохвильову радіостацію, яка вже працює та надає свої авдиції у мовах: китайській, німецькій, французькій та японській. Ця стація висилає комунікати до східної Азії та веде політичну пропаганду проти Японії. Довідуються, що цю стацію вибудовали та ведуть совітські інжинери. Авдиції цієї радіостанції чути аж у Австралії та далеко у глибину Тихого Океану.

Біржа.

Львів, 2. березня 1939

ГРОШІ

Бельґи бельґ. 89·10—89·57, Доляри америк. 5·26·50—5·29·00, Доляри канад.— 5·25·00—5·27·50, Фльор. гол. 281·00—282·72, Франки франц. 14·01—14·11, Франки шв. 120·00—120·60, Фунти англ. 24·78—24·91, Гульд. данц. 99·75—100·25 Кор. данські— 110·25—111·33, Корони норв. 124·45—125·37 Корони шведські 127·40—128·32, Ліри іт. 16·10—16·[?], Марки фінляндські 10·70— 11·00, Марки нім. срібні 75·50—76·50.

Акції.

Банк Польський 134·00 Цукор 42·75— 43·25, Вугіль 45·00—44·25, Ліпьпоп 94·00— 95·00, Модзеле 21·00—21·50, Островець 78·00—81·50, Стараховичі 51·50—60·00, Жирардів 67·25—70·50.

Папери.

4 і пів внутрішня 67·38—68·00, 3 інвест. 1 ем. 95·00, серія 96·75—98·00, 2ем. 95·25— серія 96·75—98·00, 5 конверсійна 71·50— 5 колійова 65·75—67·50, 4 прем. дол. 44·75 4 консолідаційна 68·00—68·9[?]. Тенденція слабша.

МАСЛОСОЮЗ ПЛАТИВ 2. III.

1 кг. масла десер. бльок. без опак.	3.40
1 кг масла бочкового та експ. зол.	3.50
1 л. молока	17—18 сот.
1 кг. яєць	зол. 1.—

Тенденція вдержана на всі артикули.

Подяка.

З волі Всевишнього відійшла від нас 22. лютого ц. р. наша найдорожча Мама й Бабуня **Павлина з Крушельницьких Маланюкова.** Тому, що ми не могли кожному зокрема подякувати, цією дорогою складаємо щире Спасибі передовсім Впов. Панові Д-рові М. Дворовичеві за його безкорисну та дбайливу лікарську поміч у часі важкої недуги Покійної, далі Всеч. о. проф. Василеву за уділення останніх Пресв. Тайн, Всеч. і Високопреп. О. О. Крилешанам Дворовичеві, Лішпикові й Лужницькому, Впреп. О. Совітникові Дуткевичеві та Високопреп. О. О. Луканеві ЧСВВ і Котутові ЧСВВ Василеву і Голубцеві за відправлену панахиду, Служби Божі та провід у похоронах. Вп. Пані Ользі Бачинській, усім членкам Марійської Дружини Пань та всім знайомим і приятелям за щирі слова потіхи, та участь у похоронах.

Син, доньки і внуки.

Львів, у березні 1939 485

ОПОВІСТКИ.

Жертви зложені в Адміністрації „Діла“: на **Рідну Школу** зол. 2.50 о. Гр. Воскрес, Корчин; зол. 1.25 Гр. Неліпович, Каліш; зол. 10.— д-р Юрій Мацовський, Яблониця.

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyi Wydawca: Spółka Wyd. „Dilo“, Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Dilo“, Lwów, Rynek 10.
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло“ З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.